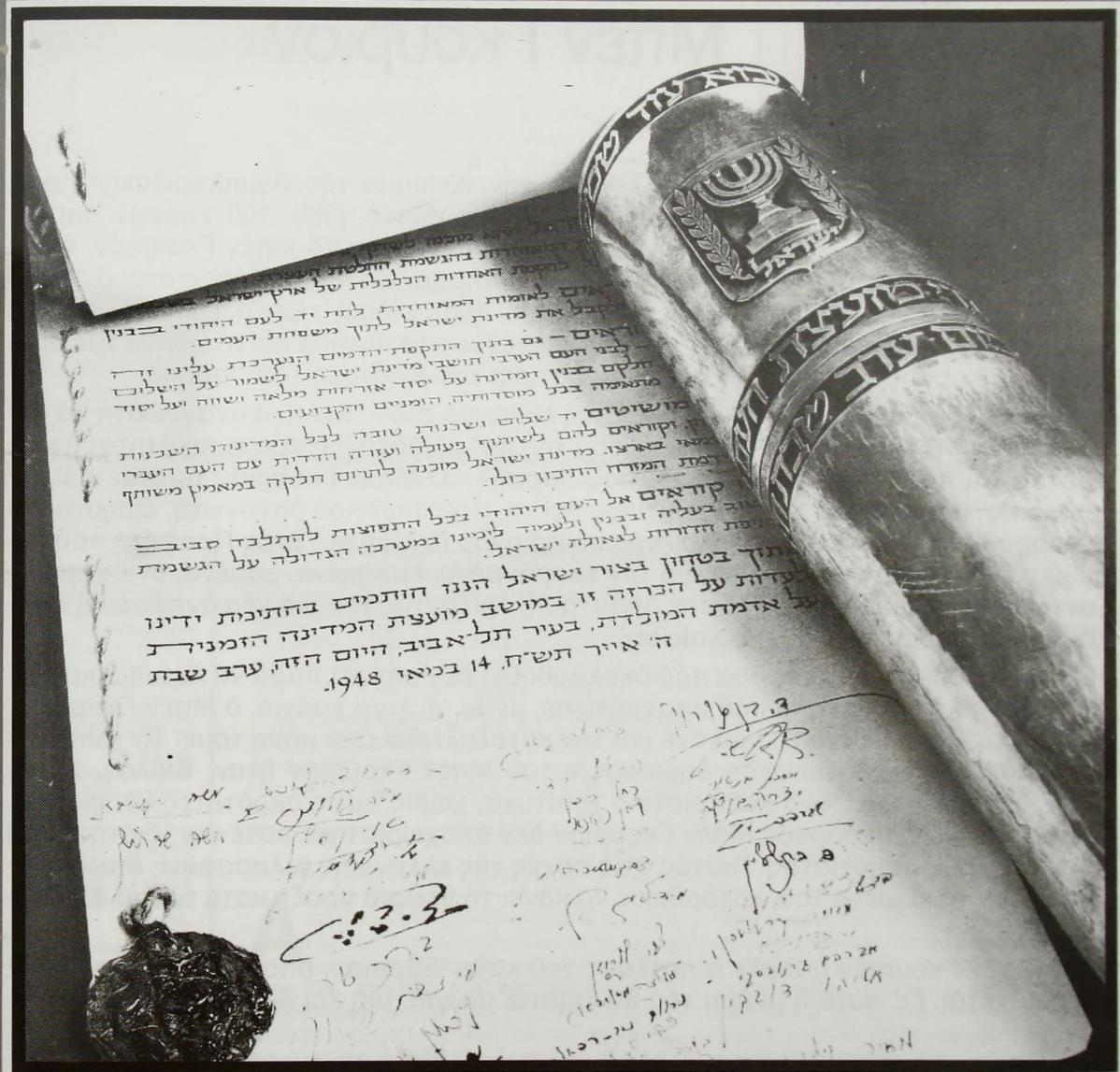

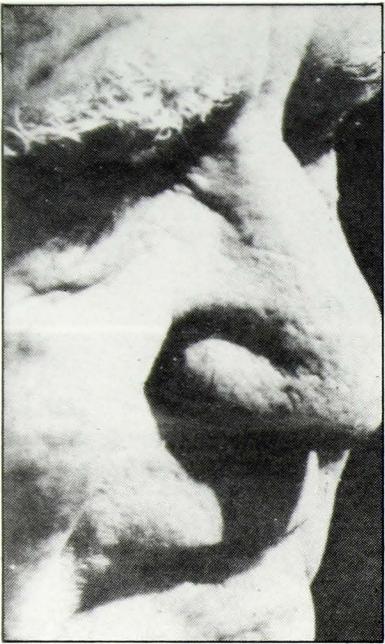
ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ

ΕΤΟΣ Ι' • ΑΡΙΘΜ. 94 • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1987 • ΝΙΣΑΝ 5747

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΔΑΒΙΔ ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ

Τιμή στό πνεῦμα καί στό ἔργο τοῦ Δαβίδ Μπέν Γκουριόν

Mέ τήν εύκαιρία τῆς συμπληρώσεως, στίς 16 Οκτωβρίου 1986, 100 χρόνων ἀπό τή γέννηση τοῦ Δαβίδ Μπέν Γκουριόν, ἔγινε στό Δημαρχεῖο τῆς Αθήνας στίς 8 Απριλίου 1987 εἰδική τιμητική ἐκδήλωση. Τό

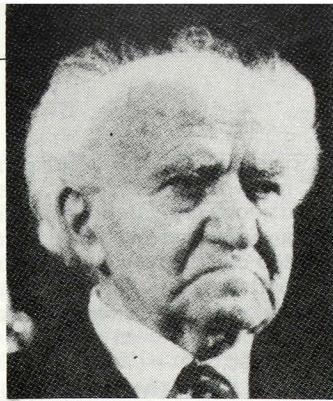
τεῦχος αὐτό τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι ἀφιερωμένο στό πνεῦμα καί στό ἔργο τοῦ ὄραματιστοῦ καί δημιουργοῦ τῆς ἑβραϊκῆς ἐστίας: τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ.

Μέ τά ἄρθρα πού ἀκολουθοῦν δίνεται ἡ εύκαιρία στόν "Ελληνα ἀναγνώστη νά παρακολουθήσει τήν ἐξέλιξη καί προσφορά τῆς πολυδιάστατης προσωπικότητας τοῦ Ἰδρυτοῦ καί πρώτου πρωθυπουργοῦ τοῦ Ἰσραήλ. 'Ο Μπέν Γκουριόν τιμᾶται γιά τήν πολλαπλή προσφορά του σάν πολιτικοῦ ἡγέτη, στρατιωτικοῦ ὄργανων, διοικητικοῦ μεταρρυθμιστή καί πάνω ἀπ' ὅλα ἐνός σύγχρονου Προφήτη. 'Ἐνός Προφήτη πού πήρε μετά τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο τὸν τρομαγμένο, λυπημένο, χαμένο, ἀνίσχυρο, ἐξοντωμένο Ἐβραϊο καί τοῦ ἔδωσε ὑπόσταση, ὁρίζοντάς του μιά νέα ἀνηφορική ἐθνική πορεία πρός τήν τελική δικαίωση.

"Οποιος διαβάσει τά ἄρθρα πού ἀκολουθοῦν, δέν μπορεῖ παρά νά ἐντυπωσιασθεῖ ἀπό τά πολλά καί μεγάλα πού πραγμάτωσε, μέσα σέ λίγα χρόνια, ὁ Μπέν Γκουριόν. Οἱ πράξεις καί τά ἔργα του μιλᾶνε καί τόν καταξιώνουν ἀπό μόνα τους. Τό τρίπτυχο πού καθόρισε τήν ἀγωνιώδη δημιουργία τοῦ Μπέν Γκουριόν ἦταν: **Βίβλος, Σιωνισμός, Σοσιαλισμός**. "Ἐνα καθοριστικό τρίπτυχο, χωρίς ὅμως ἀκρότητες καί φανατισμούς μιά κι ὁ δημιουργός Μπέν Γκουριόν δέν ἀποχωρίστηκε ποτέ τήν ἰδιότητα τοῦ πνευματικοῦ ὄραματιστοῦ. Πιστός στίς ἀρχές τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ὅπως ἀποδεικνύουν τά κείμενά του, κατόρθωσε νά κάνει τή θεωρία πράξη κατά τρόπο φιλοσοφημένο.

"Ο Μπέν Γκουριόν ύπηρξε ὁ πατέρας τοῦ κάθε Ἐβραίου, ὁπουδήποτε τῆς γῆς κι ἀν βρίσκεται. Γι' αὐτό ἡ μνήμη του θά τιμᾶται αἰώνια, μιά καί θά παραμείνει ἀθάνατος.

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τό κείμενο τῆς Διακηρύξεως τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ, 14 Μαΐου 1948 (5 Ιγιάρ 5708). Μεταξύ τῶν ὑπογραφῶν τῶν πρωτεργατῶν, πρώτη δεξιά ἄνω εἶναι ἐκείνη τοῦ Δαβίδ Μπέν Γκουριόν.

Δαβίδ Μπέν Γκουριόν

□ Εισαγωγή

Στις 16 Οκτωβρίου 1986, συμπληρώθηκαν 100 χρόνια από τη γέννηση του Δαβίδ Γιοσέφ Γκρύν, παγκοσμίως γνωστού ως Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν. Η σημασία του έστρασμού της τόσο σημαντικής αύτης έπειτειου βρίσκεται πέρα από τότε ρόλο που διαδραμάτισε στη δημιουργία του σύγχρονου Κράτους του Ισραήλ και πέρα από την ικανότητα και το ταλέντο του χαρισματικού αυτού άνδρας νά όργανωσει την υπόδομή και τους θεσμούς του νεοσύστατου Κράτους. Ή ίδια ή υπαρξη του Μπέν - Γκουριόν συγκίνησε άνθρωπους σε όλο τον κόσμο, ή δέ φυσιογνωμία του έχει παραμείνει άνεξητή ληγή στην ιστορία της άνθρωπότητας. Τό δυναμά του άντιπρωπευει έναν από τους γίγαντες του 20ού αιώνας και ή μνήμη του είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ζωή και τόν παλμό του σημερινού Ισραήλ.

“Ας προσπαθήσουμε νά σκιαγράφησουμε τόν μεγάλο αύτό άνδρα — δύο κι ἄν οι ὄπλες λέξεις είναι δύσκολο νά δώσουν τό ψύχος και τό μέγεθος τῆς ἀξίας του — κι ἄς αναλύουμε τήν προσωπικότητά του ως άνδρα, ήγέτη και προφήτη.

Η οικογένειά του: Ο πατέρας του, Αβιγκντόρ Γκρύν, ύπηρξε δικηγόρος στό Πλόνσκ τής Πολωνίας, γενέτειρα του Μπέν - Γκουριόν. Άπο τούς πρώτους ύποστηρικτές του Θεόδωρου Χέρτσλ, με έντονη δραστηριότητα στήν άναπτυξη τοῦ σιωνιστικού κινήματος στήν πόλη του, μετέδωσε από πολύ νωρίς αυτές τίς άξεις στόν γιό του. Ή έκπαίδευση τοῦ Δαβίδ βασίσθηκε σταθερά στή διδασκαλία τῆς Τορά, τοῦ Ταλμούντ, και τῆς έβραικής γλώσσας και σοφίας, πράγμα στό οποίο συνετέλεσε ίδιαιτερα και διαπούντο του. Ή έκπαιδευτικό αύτό ύπόβαθρο, σε συνδυασμό μέ τόν ένθουσιασμό πού τοῦ έμφύσησε ό πατέρας του γιά τόν Σιωνισμό, έκαναν τό έδαφος πρόσφορο γιά νά άρχισει ο Δαβίδ τή μακρά σταυροφορία του γιά τή δημιουργία τοῦ Έβραικού Κράτους. Άπο μικρό παιδί ήξερε τόν δρόμο πού θά άκολουθουίσε στή ζωή του, είναι μάλιστα χαρακτηριστικό τό διτή είπε κάποτε σε νεαρούς φίλους του: “Θά γίνω ήγέτης στό Ισραήλ”. Τήν ήμέρα πού έχασε τόν πατέρα του, ο Μπέν - Γκουριόν έγραψε: «Κληρονόμησα από τόν πατέρα μου τήν άγαπτη γιά τόν λαό και τή γη τοῦ Ισραήλ και τήν έβραική γλώσσα».

Μοναχική φύση από τά πολύ παιδικά του χρόνια, δέν έπαιξε ούτε και συνδέθηκε με τά παιδιά τῆς ήλικιάς του, ούτε και μέ τά ίδια του τά άδελφια. Στενός ήταν άντιθετα ο δε-

σμός του μέ τή μητέρα του, τήν όποια είχε τήν άτυχία νά χάσει στήν τρυφερή ήλικιά τών 11 έτών. Βαθειά θρησκευόμενη μέ εύγενικό πνεύμα, η Σνάιντελ, τού δίδαξε τήν εύαισθησία και τήν άνθρωπιά.

Η Βίβλος: Γιά τόν μοναχικό Δαβίδ, η Βίβλος άπετελεσε πηγή παρηγοριάς και έμπνευσεως. Τό πάθος του γι’ αύτή τόν άκολούθησε μέχρι τόν θάνατό του. Τό ιερό αύτό κείμενο ύπηρξε τό κλειδί πού τόν βοήθησε νά κατανοήσει τά πάντα σχετικά μέ τή γη τοῦ Ισραήλ και τόν λαό της. Γιά τόν Μπέν - Γκουριόν, οί άνθρωποι τής Βίβλου δέν ήταν άπλως άρχαίοι χαρακτήρες, άγάλματα ένός μουσείου, άλλα πρόσωπα ζωντανά, θσο και οί ύπουργοι τού ύπουργικού του συμβουλίου.

Η γυναίκα του: Ο Μπέν - Γκουριόν συνάντησε τήν Πώλα Μουνβάις τό 1915 στή Νέα Υόρκη, δην είχε καταφύγει, έξοριστος από τούς Τούρκους, διωγμένος από τήν Παλαιστίνη. Ο γάμος του έγινε έκει τό 1917. Η Πώλα στάθηκε ή πιστή και άφοσιωμένη του σύντροφος γιά διάστημα μεγαλύτερο τού μισού αιώνα. Σήκωσε άδιαμαρτύρητα τό βαρύ φορτίο τού έργου ζωῆς τοῦ συζύγου της, τή δημιουργία ένός Κράτους και περιφρούρησε τήν ήρεμία του κρατώντας τον μακριά από κάθε οικογενειακό πρόβλημα σχετικό μέ τήν άνατροφή τών τριών παιδιών τους.

□ ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ: Ο ΗΓΕΤΗΣ

Από τά πρώτα χρόνια τής δραστηριότητός του, δύναμεις τόν έαυτό του σοσιαλιστή, μέ τήν έννοια πού ο ίδιος έδινε στόν δρό, δηλαδή: «Έβραική έργασία στή γη τοῦ Ισραήλ» σάν μέσο έπιλύσεως τοῦ έβραικού ζητήματος. Άπο μικρός ήξερε διτή γιά νά σωθεῖ ο έβραικός λαός από τή φρίκη τοῦ άντισημιτισμού, χρειαζόταν έθνική ταυτότητα — μία δική του χώρα. Κι αύτή δέν ήταν άλλη από τή γη τοῦ Ισραήλ. Πρώτος άντικειμενικός σκοπός τῆς σιωνιστικής όμάδος «Εζρα» πού δργάνωσε σέ έφηβική μόλις ήλικια, ήταν ή άναβίωση τῆς έβραικής γλώσσας.

Ο Δαβίδ Γκρύν έφθασε στό Ισραήλ τό 1906. Άπο τότε και μέχρι τό 1910 έργασθηκε σάν άγροτης σέ διάφορους έβραικούς οίκι-

σμούς, άπο τήν Πέταχ Τίκβα μέχρι τήν Χεζέρα στή Γαλιλαία. Έκει, παρά τόν άγωνα γιά έπιβίωση και τήν μαλάρια από τήν όποια προσβλήθηκε έπανειλημένα, ίδρυσε μαζί μέ άλλους τό πρώτο συνεταιριστικό χωριό καθώς και τήν πρώτη έβραική δργάνωση άμυνης στό Ισραήλ, τήν «Ασομέρ» (Ο Φύλακας). Ή κοινωνική και πολιτική του φιλοσοφία είχε άρχισει νά παίρνει σάρκα και δοτά.

Τό 1910 έγκαταλείπει τίς άγροτικές και δραστηριότητες και έγκαθισταται στήν Ιερουσαλήμ, δην βοηθᾶ στήν έκδοση τού έβραικού περιοδικού «Αχντούτ» (Ένότητα), δργανο τών έργατών του Σιωνιστικού κόμματος. Έκείνη άκριβώς τήν έποχή άρχιζει νά ύπογράφει μέ τό έβραικό του έπιθετο Μπέν - Γκουριόν, δην μα ένδισ από

τούς ήγέτες της έξεγέρσεως τῶν Ἐβραίων ἐναντίον τῶν Ρωμαίων.

‘Η δραστηριότητά του ὡς δημοσιογράφου σ’ ἔνα μικρῆς κυκλοφορίας ἔντυπο δέν τὸν ἰκανοποιοῦσε. Πιστεύοντας ὅτι τὸ μέλλον τῆς χώρας εἶχε σχέσεις μὲ τὴ γειτονική Τουρκία, ταξίδεψε μαζί μὲ τὸν φίλο του Ἰσαάκ Μπέν - Τσεβί (μετέπειτα πρόδεδρο τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ) στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ σπουδάσουν Νομικά καὶ νὰ ἐκπροσωπήσουν μιὰ μέρα τὴν Ἰσραηλιτικὴ Κοινότητα σ’ ἔνα πιθανό Τουρκικὸ Κοινοβούλιο. ‘Η ἐναρξὴ τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ἀνατρέπει τίς προβλέψεις του, οἱ δέ τουρκικές ἀρχές τὸν ἀπελαύνουν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη δίνοντάς του ἔνα μάθημα, ὅτι οἱ Ἐβραῖοι δέν μποροῦν νὰ στηρίζονται σὲ κανένα ἄλλο έθνος γιὰ τὴν προστασία τους. Στὴ Νέα Υόρκη, ὅπου καταφεύγει, ὁργανώνεται μαζί μὲ τὸν Μπέν - Τσεβί στὸ Ἐβραϊκὸ Εργατικὸ Κί-

νημα. Μαζί μὲ τοὺς Βαΐζαν, Ζαμποτίνσκι καὶ Τρούμπελντορ, παίρνουν τὴν ἄδεια τῆς Βρετανίας, νὰ σχηματίσουν μία Ἐβραϊκὴ λεγεώνα καὶ νὰ πάρουν μέρος στὸν πόλεμο. Τὸ συγκλονιστικότερο ὅμως γεγονός τῶν χρόνων τοῦ πολέμου ἡταν ἡ δήλωση Μπάλφουρ πού ἀνακήρυξε μία Ἐβραϊκὴ Ἐθνικὴ Ἐστία στὴν Παλαιστίνη.

Τὸ 1918, λοιπόν, ἐπιστρέφει στὴν Παλαιστίνη καὶ πρώτῳ τοῦ μέλημα εἶναι νὰ ἐνώσει τὶς διασπασμένες Ἐβραϊκὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις σὲ μία μεγάλη, ἐνωμένη καὶ ἰσχυρὴ ὀργάνωση. “Ετοι ἵδρυσε τὴ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν, τὴ γνωστὴ Ἰσταντρούτ, τῆς ὥποιας ἐξελέγη γενικός γραμματεὺς — θέση πού κράτησε μέχρι τὸ 1935. Βοήθησε μὲ ζῆλο τὴν ὀργάνωση νὰ γίνει ὁ πυρήνας τῆς Ἐβραϊκῆς ἐγκαταστάσεως, καθὼς καὶ ἀποκτήσει πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δύναμη.

□ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Hούσια τοῦ ἀγώνα γιὰ τὸν Μπέν - Γκουριόν ξεκίνησε στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1920. Παράλληλα μὲ τὴ δημιουργία τῆς Ἰσταντρούτ, ἐντονη ὑπῆρξε ἡ δραστηριότητά του στὸ Σιωνιστικό κίνημα, ὥστε ὅταν ἐμφανίστηκε ὁ Χίτλερ τὸ 1933, ὁ Μπέν - Γκουριόν, εἶχε καταστήσει τὸ ἐργατικό κίνημα πολὺ ἰσχυρὸ μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Σιωνιστικοῦ.

Κατ’ ἀρχήν, ἔκανε ἔκκληση στοὺς Ἐβραίους τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης νὰ μεταναστεύσουν στὴν Παλαιστίνη, ὑποστηρίζοντας ὅτι αὐτὴ ἡταν ἡ μοναδικὴ ἀπάντηση στὸ κλιμακούμενο ἀντισημιτικὸ μένος πού κατάκλυζε τὴν Εὐρώπη, μὲ κέντρο τὴ χιτλερικὴ Γερμανία.

‘Η δεύτερη μάχη πού στήν κυριολεξίᾳ ἔδωσε ἡταν ἡ ἴδια ἡ σιωνιστικὴ ὀργάνωση. Γιά τὸ θέμα αὐτό, ἔγραψε: «Ἀναγνωρίζουμε τὴ σημασία τῶν πολιτικῶν διαπραγματεύσεων, ἀλλὰ τίς θεωροῦμε δευτερεύοντα παράγοντα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη στὴν Παλαιστίνη. Ἡ φυσικὴ ἐπέκταση τῆς ἐγκαταστάσεως μας στὴ χώρα ἔχει βαθύτερες προεκτάσεις ἀπὸ μιᾶ ἀπλῆ προτεραιότητα πού δίνουμε στὸν ἀγώνα μας. Δέν παρεκλίναμε ποτὲ ἀπὸ αὐτῆς τὴν προσέγγιση, τὴν ὁποία ἀποδέχθηκαν σταδιακά οἱ Σιωνιστές ἡγέτες τῆς Διασπορᾶς». Σάν ἀποτέλεσμα δὲλων αὐτῶν, τὸ 1935 ἐκλέγεται πρόδερμος τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου, τῆς ἀνεπίσημης κυβερνήσεως τῆς Παλαιστίνης.

Τὸ 1937 τὸν βρίσκει σύμφωνο μὲ τὴν ‘Ἐκθεση Πήλη γιὰ τὴν διάρεση τῆς Παλαιστίνης σ’ ἔνα ἀραβικό καὶ ἔνα Ἐβραϊκό κράτος, καθότι πίστευε ὅτι ὁ παγκόσμιος Ἐβραϊσμός θά σωζόταν ἀπὸ τὴ ναζιστικὴ λαίλαπα μόνο μέσω τῆς μεταναστεύσεως σ’ ἔνα Ἐβραϊκό κράτος στὴ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐ-

τῆς τῆς προτάσεως ναυαγεῖ γιὰ ἄλλη μιὰ φορά ἐξ αἰτίας τῶν ἀραβικῶν καὶ βρετανικῶν βίαιων ἀντιδράσεων.

“Ἐνα φοβερό κτύπημα πού ἥρθε νὰ προστεθεῖ στὰ δεινά τοῦ Μπέν - Γκουριόν ἀλλά καὶ ὀλόκληρου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Ἐβραϊσμοῦ, ἐν μέσω τῶν τραγικῶν στιγμῶν τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ἡταν ἡ αὐτοτῇρη ἀπαγόρευση ἐκ μέρους τῶν Βρετανῶν καὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Εθνῶν, τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῆς ἀγορᾶς γῆς στὴν Παλαιστίνη. Ό Μπέν - Γκουριόν δηλώνει τότε: «Θά συμμετάσχουμε οἱ Ιδοιοί, μὲ τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴ καὶ ὅλες μας τίς δυνάμεις σ’ αὐτὸν τὸν ιερό πόλεμο. Δέν ἐπιθυμοῦμε, οὐτε μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ἀφῆσουμε ὅλους νὰ κάνουν τὴ δική μας δουλειά...».

‘Ἐν δψει τῆς θιλιβερῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ Βρετανία δέν ἡταν σὲ θέση ἡ δέν ἐπιθυμοῦσε πιά νὰ τηρήσει τὶς ὑποσχέσεις τῆς ἀπέναντι στὸν Ἐβραϊκό λαό, καὶ ὅτι ὁ Ἐβραϊσμός τῆς Εὐρώπης βρισκόταν στὰ πρόθυρα ὀλοκληρωτικῆς καταστροφῆς, ὁ Μπέν - Γκουριόν, στράφηκε, μὲ τὴ χαρακτηριστική του διορατικότητα, σὲ νέους συμμάχους: τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὸν Ἐβραϊσμό της. Ἡ ιστορικὴ συνάντηση τῆς 12ης Μαΐου 1942, στὴ Νέα Υόρκη, μὲ τὴ συμμετοχὴ 600 ἀπεσταλμένων ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη, κατέληξε στὴν ὁμόφωνη ἀπόφαση: «Πόλεμος μέχρι τελευταίας ρανίδος στὰ ισχύοντα ἀπαγορευτικά μέτρα καὶ ἵδρυση Ἐβραϊκοῦ κράτους στὴν Παλαιστίνη μετά τὸ πέρας τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου».

‘Ἡ ιστορικὴ αὐτὴ στιγμὴ, θά μποροῦσε νὰ πεῖ κανείς, ὅτι μετέτρεψε τὸν Μπέν - Γκουριόν ἀπὸ Σιωνιστὴ ἡγέτη σὲ δημιουργό ἐνός Ἐβραϊκοῦ έθνους.

□ ΜΠΕΝ — ΓΚΟΥΡΙΟΝ: Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ

Αντιμέτωπος με τίς τραγικά άντιξοες αύτές συνθήκες, ο Μπέν - Γκουριόν συνειδητοποίησε ότι έπρεπε νά διεξάγει τόν άγώνα του σέ τρια μέτωπα: Πρώτον, νά σώσει τούς έπιζησαντες 'Εβραιούς τής Εύρωπης καί νά τούς φέρει στό 'Ισραήλ, δεύτερον, νά ύπερασπίσει τήν 'Ισραηλιτική Κοινότητα τής Παλαιστίνης άπό τίς άραβικές έπιθεσεις σέ χωριά, κιμπούτς, σχολεία καί θρησκευτικούς χώρους, έπιθεσεις τίς όποιες ή ναζιστική προπαγάνδα τού μίσους ύπαγόρευε καί ένθάρρυνε όλο καί περισσότερο, καί τρίτον, νά προετοιμασθεί γιά έναν πόλεμο πού ένδεχομένως θά έξαπλουν οι στρατοί τών γειτονικών άραβικών χωρών.

Δύο ήταν οι μορφές τής έβραικής μετανοτεύσεως στήν Παλαιστίνη κατά τήν τελευταία περίοδο τής βρετανικής έντολης: ή νόμιμη («πρώτη άλιγιά»), πού έφθασε στό διπορούφωμά της τό 1935 ζταν χιλιάδες Γερμανοί - 'Εβραιοί δραπετεύουσαν άπό τούς ναζί καί πού άναχαιτίσθηκε άπό τίς άπαγορευτικές διατάξεις τών Βρετανών, καί ή παράνομη («δεύτερη άλιγιά»), δργανωτής τής όποιας υπήρξε ο Μπέν - Γκουριόν. Μεθόδευσε τίς ένέργειές του, άφ' ένός φέρνοντας όσο περισσότερους 'Εβραιούς μπορούσε, πρίν προλάβει νά διλοκληρωθεί ή χιτλερική μανία έξολοθρεύσεώς τους, καί άφ' έτέρους κάνοντας τόν Νοέμβριο τού 1942 δραματική έκκληση στούς ήγετες τού έλευθερου κόσμου «νά δεχθούν πάσει θυσία στίς ούδετερες χώρες τούς 'Εβραιούς, γιά νά σώσουν τή ζωή χιλιάδων παιδιών καί βρεφών πού βαδίζουν στόν θάνατο πρίν άκομα συνειδητοποίησουν τήν έβραική τους ταυτότητα...». Ή έκκλησή του δέν είσακούσθηκε, άπό δέ τό 1937 καί μέχρι τό τέλος τού πολέμου, 67 πλοία έφεραν μόνο 31.800 'Εβραιούς πρόσφυγες στό 'Ισραήλ. Άλλα τώρα είχε έλθει ή ώρα γιά ένα άλλο μεγάλο καθήκον τού Μπέν - Γκουριόν: τήν άποτίναξη τού βρετανικού ζυγού.

‘Η Όργανωση Χαγκάνα: Στίς άρχες τής δεκαετίας τού '30, τό 'Εβραικό Πρακτορείο, ύπό τήν ήγεσία τού Μπέν - Γκουριόν, δημιούργησε μία άμυντική δύναμη, τή Χαγκάνα. Ένω άρχικός σκοπός της ήταν ή άποκρουστ τών άραβικών έπιθεσεων μέσα στήν Παλαιστίνη, σέ συνεργασία μέ τίς δλλες όμαδες (Παλμάχ καί 'Ιργκούν), τό 1944 άποτέλεσε τόν βασικό πυρήνα τής 'Εβραικής Λεγεώνος, ή όποια έλαβε ένεργα μέρος στόν πόλεμο.

‘Η Δημιουργία τών Ισραηλινών δυνάμεων άμυνης: Καθώς έμπαινε ή δεκαετία τού '40, ο Μπέν - Γκουριόν ξεκίνησε έκστρατεία συγκροτήσεως στρατού, δργανώνοντας τίς διάφορες διασκορπισμένες στρατιωτικές όμαδες τού 'Ισραήλ, σέ μία ένοποιημένη άπολιτική στρατιωτική έθνική δύναμη. Σέ δεύτερο

στάδιο, έξόπλισε τόν στρατό άυτό δσο καλύτερα μπορούσε, φροντίζοντας παράλληλα νά μήν έπηρεασθεί άρνητικά ή οίκονομική καί κοινωνική ζωή τής χώρας άπό τό βάρος τής συντηρήσεως ένός τέτοιου συγκροτήματος, καί τέλος, χρησιμοποίησε τόν στρατό ώς μέσο άφομοιώσεως μεγάλου άριθμού νέων μεταναστών στήν ισραηλινή κοινωνία.

Τόσο ή ένοποιήση, δσο καί ο έξοπλισμός τού έθνικού στρατού, ύπηρξαν ίδιαίτερα δύσκολα βήματα γιά τόν Μπέν - Γκουριόν, τό πρώτο λόγω τής άνησυχης φύσης τής ισραηλινής κοινωνίας λίγο πρίν άπό τή δημιουργία τού κράτους, τό δέ δεύτερο λόγω τών δυσχερών συνθηκών τής έποχης (τέλος Β' Παγκοσμίου Πολέμου). Αντιμετωπίζοντας ένδεχόμενο κίνδυνο έπιθεσεως άπό τίς άραβικές ένοπλες δυνάμεις, προέβη σέ άλλη μία ιστορική άπόφαση γιά τό 'Ισραήλ — έβαλε τά θεμέλια ίδρυσεως πολεμικής βιομηχανίας καί άποθηκεύσεως άπλων γιά τήν άμυνα τού νεοσύστατου κράτους.

Τό γεγονός ήτι ή πλειοψηφία τών στρατιωτών ήσαν έφεδροι, όχι μόνο δέν άναχαιτίσε τήν άνάπτυξη τής χώρας στόν οίκονομικό καί κοινωνικό τομέα, άλλα άντιθετα τήν βοθηθούσε, διότι σέ περιόδους ειρήνης, οι έφεδροι αύτοί έργαζονταν στήν παραγωγή καί προϊγαγαν τόν έκσυγχρονισμό τών λειτουργιών τού κράτους. "Οσο γιά τήν έκπαίδευση μέσα στόν στρατό, όπως ή ίδιος είχε πει: "Οι Δυνάμεις Αμύνης άποτελούν τόν μεγαλύτερο έκπαιδευτικό όργανισμό γιά ένηλικες στίς χώρα καί συμβάλουν περισσότερο άπό άποιδήποτε άλλο κρατικό φορέα στήν άπορρόφηση τών νέων μεταναστών".

ΟΔΗΓΗΤΗΣ

□ ΜΠΕΝ - ΓΚΟΥΡΙΟΝ: Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Στίς 14 Μαΐου τοῦ 1948, δὲ Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν ἀνακήρυξε τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ, καὶ τὴν ἡδια μέρα ἔγινε ἐπισήμως αὐτὸ πού ἐπὶ χρόνια ὑπῆρξε ἀνεπισήμως, δὲ πρώτος πρωθυπουργός καὶ δὲ πρώτος ὑπουργός Ἀμύνης τοῦ Ἰσραήλ. Τὴν ἡδια αυτή μέρα, τὸ Ἰσραήλ δέχθηκε τὴ συνδυασμένη εἰσβολὴ πέντε ἀραβικῶν στρατῶν ταυτοχρόνως. Ἡ καθολικὴ ἦττα τῶν Ἀράβων καὶ δὲ συμφωνίᾳ γιὰ τὴ γραμμὴ ἀνακωχῆς, ἀπέφεραν στὸ Ἰσραήλ ἐδαφική ἐκταση πολὺ μεγαλύτερη ἀπό αὐτὴ πού προέβλεπαν τὰ Ἡνωμένα. Ἐθνη στὴν ἀπόφασή τους γιὰ τὴν διαιρέση τῆς Παλαιστίνης. Ἡ ἀνακωχὴ παράλληλα, σήμανε αὐτομάτως τὴν ἀφίξην χιλιάδων μεταναστῶν πού εἶχαν ἐπιζήσει ἀπό τὰ στρατόπεδα θανάτου τῆς Εὐρώπης, Ἡ ἦταν πρόσφυγες τῶν ἑβραϊκῶν γκέττο ἀπό τὴ Βόρεια Ἀφρική, Συρία, Ἰράκ, Ὑεμένη, Ἰνδία, Νότιο καὶ Βόρειο Ἀμερική καὶ Βρετανία. Σὲ λιγότερο ἀπό τέσσερα χρόνια, τὸ δινειρό τοῦ Μπέν - Γκουριόν νά διπλασιάσει τὸν πληθυσμό ἔγινε πραγματικότητα. Ἔπειτε ὅμως νά φροντίσει δὲ ἡδια γιὰ τὴ διατροφή, στέγαση, ἐκπαίδευση καὶ δόμαλην ἀπορρόφηση τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων νεο - αφιχθέντων. Προοπτική δύσκολη, δχι ὅμως ἀνεπίτευκτη. Μέχρι τὸ 1951, δὲ Μπέν - Γκουριόν καὶ δὲ κυβέρνησή του μπορούσαν νά είναι ύπερήφανοι γιὰ τὰ ἐπιτεύγματά

τους, στὸ διτὶ κυριολεκτικά ἔκαναν τὴν ἔρημο νά ἀνθίσει γιὰ ἄλλη μιά φορά.

Τὸ ἀνήσυχο πνεῦμα τοῦ Μπέν - Γκουριόν δέν ἐπαναπαύθηκε οὔτε καὶ τότε. Ἡ ἀνάπτυξη ἐνός ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος σὲ έθνική βάση γίνεται ὁ ἐπόμενος στόχος του. Σάν ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν του, τὸ 1953, μέ εἰσήγηση του, Ἡ Κνέσσετ (Βουλή τοῦ Ἰσραήλ) ψηφίζει Νόμο, βάσει τοῦ ὅποιου: «ἡ ἐκπαίδευση παύει νά ἀποτελεῖ δικαιοδοσία τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ περνᾶ στὸ κράτος, γεγονός ἀποφασιστικῆς σημασίας γιὰ τὴ σταθερή συγκρότηση, καὶ τὴν ἐνότητα τῆς χώρας».

Ἐχοντας πραγματοποίησε τόσα πολλά, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1953 ἀποφασίζει νά ἀποσυρθεῖ καὶ νά ζήσει στὴν ἔρημο, γιὰ νά ἐπιστρέψει τὸ 1955 ὡς ὑπουργός Ἀμύνης καὶ ἀργότερα ὡς πρωθυπουργός, μέχρι τὴν τελική παραίτησή του ἀπό τὴν κυβέρνηση, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1963. Παρέμεινε βουλευτής ὡς τὸν Μάιο τοῦ 1970.

Θά ἦταν ὅμως σαφῶς ἀτελής ἡ περιγραφή τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἡγέτη, ἃν δέν ἀνάλυμε τὰ στοιχεῖα ἐκείνα τῆς προσωπικότητός του — καὶ κυρίως τὴν ἐντονη διορατικότητά του — πού τὸ δόκιμον στὸ νά προβλέψει σημαντικά γεγονότα πού σημάδεψαν τὴ ζωὴν τοῦ Ἐβραϊκοῦ λαοῦ στὸ Ἰσραήλ καὶ στὴ Διασπορά.

□ ΜΠΕΝ - ΓΚΟΥΡΙΟΝ: Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Εἶχε κατ' ἀρχὴν συλλάβει ὅλα ὅσα ἀπαιτοῦσε ἡ δημιουργία ἐνός κράτους, ἥδη ἀπό τὸ τέλος τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Οἱ ἐνέργειές του πρός αὐτὴ τὴν κατεύθυνση — ἵδρυση τῆς Ἰσταντρούτ, ὀργάνωση τοῦ Σιωνιστικοῦ κινήματος — ὑπῆρξαν ἐμπνευσμένες καὶ καινοτόμες. Ἡ πειρα μάλιστα πού ἀπέκτησε κατά τὴ διάρκεια ὅλων αὐτῶν τῶν χρόνων προετοιμασίας, συνετέλεσε στὸ νά οἰκοδομήσει τόσο ἀποτελεσματικά καὶ χαρισματικά τὴ χώρα του, ὅταν ἐφθασε ἡ πολυπόθητη στιγμὴ τῆς ἀνακτρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας της.

Ἄπο πολὺ νωρίς εἶχε ἐπίσης προσγειωθεῖ στὴν ἰδέα διτὶ ὁ μόνος δρόμος γιὰ τὸν Ἐβραϊκὸ λαὸ προκειμένου νά ἀποκτήσει τὴν ἐλευθερία του καὶ νά ὀρθοποδήσει, ἥταν ἡ ρεαλιστικὴ ἀντίληψη τῶν καταστάσεων καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη στὶς ἱδεις του τίς δυνάμεις. Τὸ τρίπτυχο: Σοσιαλισμός, Ἐβραϊσμός, Βίβλος, Ἰδεολογικὴ βάση πού ἐμφύσησε στοὺς πρώτους σκαπανεῖς, ἀποδείχθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ μόνος τρόπος γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ τους. Ὁ ἱδιος ἀργότερα ἔγραψε: «Προσκολλήθηκαν μέ θερμη στὸν Σιωνισμό, διότι δικός τους Σιωνισμός ἦταν δὲ πραγματικός. Ὁδηγός τους γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς

κοινωνίας - πρότυπο μέ κοινωνικά ἰδεώδη, ὑπῆρξε ἡ ἐργασία ως θεμέλιο μιᾶς ὑγιοῦς καὶ ἀνεξάρτητης ἐθνικῆς ζωῆς».

Τὸ διτὶ ἀντελήφθη πόσο σημαντικός ἦταν δρόλος τῆς προερχόμενης ἀπό τὰ ἡδια τὰ ἑβραϊκά χέρια ἐργασίας, γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κράτους, ἥταν μόνο μία ἀπό τὶς πολλές προβλέψεις του.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1938, πρίν ἀκόμα δημιουργηθοῦν τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ ἔξοντάσεως τῶν Ἐβραίων, δὲ Μπέν - Γκουριόν προαισθάνθηκε τὸν ἐπερχόμενο τραγικό ἐφιάλτη τοῦ Ὀλοκαυτώματος. «Ἐγράψε τότε: «Ἀνοίγει γιὰ μᾶς ἔνα καινούργιο κεφάλαιο, πού παρόμοιό του δέν ἔχει γνωρίσει ἡ Ἰστορία τῶν ἑβραϊκῶν δεινῶν. Πρόκειται γιὰ μία δραγανωμένη ἔξοντωση πού συνοδεύεται ἀπό σαδιστικά βασανιστήρια μιᾶς δλόκληρης κοινότητος 600.000 Ἐβραίων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αύστριας. Ἄλλα τὸ κακό δέν θά σταματήσει ἐκεῖ. Τὰ πρόσφατα πογκρόμ τῶν ναζί, σήμαναν τὴν ἐναρξη τῆς ἔξολοθρεύσεως τῶν Ἐβραίων ὅλου τοῦ κόσμου. Εὔχομαι οἱ προβλέψεις μου νά ἀποδείχθουν λανθασμένες... Τὸ αἷμα μας, ἡ τιμὴ μας, τὰ ύπάρχοντά μας, δὸλα γίνονται ἔρμαιο μιᾶς φριχτῆς συνωμοσίας ἐναντίον

μας. "Ας μήν έγκαταλειφθούμε στή μοίρα μας. Τό κτύπημα αύτό άλλάζει όλοκληρωτικά τήν έννοια του Σιωνισμού, τόσο μέσα στους κόλπους του Έβραϊσμού, δύσο και γιά τόν ύπόδοιπο κόσμο».

Πρίν άκόμα φανούν σέ δλες τους τίς διαστάσεις τά άποτελέσματα τής ναζιστικής πολιτικής, ό Μπέν - Γκουριόν είχε ταυτίσει τήν άναγέννηση τού Έβραϊκού λαού μέ τη δημιουργία ένός Έβραϊκου Κράτους, ύποστριζόντας μάλιστα ότι αν το κράτος ύπηρχε πρίν από τόν πόλεμο, το Όλοκαυτώμα δέν θά είχε ποτέ πραγματοποιηθεί.

Μέσα από τίς στάχτες τής τραγικής έμπειριας τού Όλοκαυτώματος, έβαλε τίς βάσεις γιά τό νέο κράτος, δίνοντας προτεραιότητα στή δημιουργία μιᾶς έθνικής στρατιωτικής δυνάμεως μέ σύγχρονες προδιαγραφές, ένος άρτιου έκπαιδευτικού συστήματος, μιᾶς νεολαίας πού θά άπολαμβανε τή ζωή σέ ένα δημοκρατικό κράτος, και τέλος τήν άνάπτυξη και σύσφιξη ισχυρών δεσμών μεταξύ τού κράτους και τής Διασποράς.

Γιά τήν έπίτευξη δλων αύτών κατά καιρούς δήλωσε: «Γιά νά οικοδομήσουμε τό κράτος μας χρειαζόμαστε τήν μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια δλόκληρου τού Έβραϊκού λαού στήν Παλαιστίνη και στή Διασπορά, ή όποια, άκριβώς έπειδή άποτελεῖ τημά ένός ύψιστου άνθρωπιστικού ζητήματος, θά βρει άνταποδίκριση από τίς ΗΠΑ, Αγγλία, Ρωσία, και άλλα έθνη. Βασικά θμως, πρέπει νά έργασθούμε μόνοι μας. Άπο τούς Έβραίους τούς ίδιους έξαρτάται τό πόσο Έβραϊκή θά γίνει ή Παλαιστίνη».

"Έχοντας πιά δργανώσει τίς βασικές λειτουργίες τού κράτους όπως ο ίδιος τίς είχε δραματισθεί, άρχισαν νά τόν άπασχολούν προοπτικές βελτιώσεων τού μέλλοντος τού λαού του μέσα στή χώρα. Μία από αύτές, ήταν ή άνθιση τής έρήμου τού Νέγκεβ. Τόν Δεκέμβριο τού 1953 έκανε τό πρώτο βήμα γιά τήν ύλοποίηση τού δνείρου του. Παρατήθηκε από τήν κυβέρνηση και έγκαταστάθηκε ο' ένα μικρό κιμπούτη στό Νέγκεβ. "Ηλπισε ότι τό παράδειγμά τού Έβρισκε μημέτες μέσα από τή νεολαία τού Ίσραήλ, καθώς ή έρημος ήταν γ' αύτόν πηγή ζωῆς και έκμεταλλεύσεως έτσι όπως τήν είχαν φαντασθεί οι πρώτοι σκαπανεῖς.

Είδε στήν έρημο τήν προοπτική γιά δημιουργία μιᾶς άνθηρης άγροτικής κοινότη-

τος, τήν άνάπτυξη έπιστημονικής έρευνας, άλλα πάνω απ' δλα, τήν άναζωπύρωση τού σιωνιστικού ίδεώδους πού πίστευε ότι ύποτονούσε στά πλαίσια τής άστικης ζωῆς.

"Ο ίδιος δήλωσε ένθουσιασμένος λίγο μετά τήν έγκατάστασή του στό κιμπούτη πού ίδρυσε έκει, τό Σντέ Μπόκερ: «"Ενοιωσα ύπερφανος βλέποντας τόσους νέους, μέ πρωτόπορο πνεύμα, νά έγκαθίστανται έδω. Τό Σντέ Μπόκερ, ο πιό άδικημένος από τή φύση τόπος μέσα στή χώρα, μπορούσε νά γίνει άντικείμενο θαυμασμού στό Νέγκεβ. Δουλεύοντας σ' αυτή τήν άγονη λωρίδα γης, μέ δύσκολες συνθήκες και πρωτόγονα μέσα, μπρέσαμε νά συγκεντρωθούμε καλύτερα στά προβλήματα, νά άνακαλύψουμε τίς πραγματικές διαστάσεις τους, μέ άπλοτητα σκέψης και καθαρό μυαλό».

"Η άντιληψή του γιά τό νόημα τής Βίβλου και ή έλπιδα του γιά τή συγκέντρωση δλων τών Έβραίων τής Διασποράς, τόν άδήγησαν τό 1950 στή θέσπιση τού «Νόμου τής Επιστροφής». Βάσει τού νόμου αυτού, κάθε Έβραϊος είχε και έχει τό δικαίωμα νά γίνει Ίσραηλινός πολίτης άμεσως μόλις μεταναστεύσει στό Ίσραήλ. Αύτο θμως, έσπευσε νά διευκρίνισε ότι ουδέποτε άφηνε περιθώριο γιά έρμηνεία ότι οι Έβραίοι πολίτες τού κράτους βρίσκονταν σέ πλεονεκτικότερη θέση από τούς μή Έβραίους πολίτες του. Στή διακήρυξη τής Ανεξαρτησίας τού κράτους τού Ίσραήλ τονίζεται δλοι οι πολίτες τού κράτους άπολαμβάνουν ίσα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, άνεξαρτήτως θρησκείας, φυλής ή φύλου.

"Σάν έπισφράγισμα τής φιλοσοφίας του έρχονται τά λόγια του από συνέντευξη πού έδωσε τό 1964: «"Υπήρξαμε πάντοτε μικρός λαός από άριθμητικής πλευράς, και θά παραμείνουμε τέτοιος, χωρίς νά μπορούμε νά άνταγωνισθούμε τούς άντιπάλους μας σέ μέγεθος πληθυσμού, έδαφική έκταση, πλούτο έθνικών πόρων και δύναμη και έξοπλισμό ένόπλων δυνάμεων. Ή παρουσία μας θμως στήν ίστορία τής άνθρωπότητος και ή θέση τής χώρας μας στόν κόσμο, δέν μπορεί νά υπολογισθεί μέ ποσοτικές άναλογιες. Λίγοι λαοί έπηρέασαν τόσο βαθειά, ένα τόσο μεγάλο τμήμα τού άνθρωπίνου γένους. Και είναι λίγα τά κράτη πού έπαιξαν τόσο κεντρικό ρόλο στήν παγκόσμια ίστορία όπως τό Ίσραήλ. Σκοπός μας πρέπει νά είναι νά έπιτυχουμε ένα μέλλον άνταξιο τού παρελθόντος μας».

□ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

"Ο Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν έφυγε από κοντά μας τήν 1η Δεκεμβρίου 1973. Τελευταία του έπιθυμία ύπηρξε νά γραφεί στήν έπιτύμβια πλάκα

του τό γεγονός και μόνο τής μεταναστεύσεώς του στό Ίσραήλ τό 1906. Άπο δλα τά έπιτεύγματά του, αύτό ήταν γ' αύτόν τό πιό σημαντικό.

Ο ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ ΜΙΛΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕ- ΝΑ ΤΟΥ

Λίγοι πολιτικοί ήγέτες τής σύγχρονης έποχής άφιερώθηκαν στή μελέτη καί τό διαλογισμό όσο Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν. 'Ακόμη λιγότεροι είναι έκεινοι πού άσκησαν τόσο αποφασιστική έπιδραση επί τής ιστορίας καί τών πεπρωμένων τών έθνων τους, όπως ο Μπέν - Γκουριόν, στή διάπλαση τού σύγχρονου 'Εβραιού κράτους. "Άλλοι άντλησαν τήν έμπνευσή τους άπό τίς καλές τέχνες, τήν κλασική μουσική ή τή λογοτεχνία ο Μπέν - Γκουριόν έμπνευσθηκε, πρωτίστως, άπό δύο πηγές: τή Βίβλο καί τό τοπίο τού "Ερετς Ισραέλ, τής Γῆς τοῦ Ισραήλ. 'Εάν ο δρός «πνευματώδης» χαρακτηρίζει τό άτομο μέ εύρυτατα πνευματικά ένδιαφέροντα, τό άτομο μέ εσβεστη διανοητική περιέργεια καί άκατάπαιστο προβληματισμό, τότε ο Μπέν - Γκουριόν έκφράζει αύτό τόν τύπο άνθρωπου, μιά χαρισματική

φυσιογνωμία, πού είναι ταυτόχρονα πραγματιστής καί θραματιστής, πολιτικός άλλα καί φιλόσοφος. "Αριστος όμιλης καί γλαφυρός συγγραφέας, ο Μπέν Γκουριόν άφησε πλούσιο συγγραφικό έργο. Τά έκδοθέντα έργα του, πού άριθμούν δεκάδες τόμους, άσκησαν μεγάλη έπιδραση σέ μυριάδες Ισραηλινούς, 'Εβραιούς τής Διασπορᾶς, άλλα καί μή 'Εβραιούς.

Παράλληλα, έπιδόθηκε στή μελέτη τών άρχαιών Έλληνων συγγραφέων, τή φιλοσοφία τοῦ Σπινόζα καί τόν Βουδισμό. Πίστευε ότι τά κλασικά κείμενα γιά νά κατανοηθοῦν όρθα, πρέπει νά μελετοῦνται στήν πρωτότυπη γλώσσα τους. Γιά νά μπορέσει νά μελετήσει τήν άρχαιά έλληνική γραμματεία, διδάχθηκε μόνος του άρχαια Έλληνικά. Παρομοίως, γιά νά μπορέσει νά διαβάσει τή φιλοσοφία τοῦ Μαϊμονίδη στό πρωτότυπο διδάχθηκε τήν

Στοχασμοί ένός

Θεός καί 'Εβραίοι

Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1973 ή 'Ισραηλινή τηλεόραση πρόβαλε σέ μαγνητοσκόπηση μία συνέντευξη τοῦ Μπέν Γκουριόν πού πάρθηκε τό 1970. Στή συνέντευξη, ο Μπέν Γκουριόν άκούγεται διακηρύσσων άπερίφραστα τήν πίστη του στό Θεό. 'Η δήλωση αύτή έντυπωσίασε πολλούς καθόσον είναι γνωστό ότι σ' όλη τή ζωή του ο Μπέν Γκουριόν υπήρξε άνεξίθρησκος, τουλάχιστον σέ δ, τι άφορά τήν πρακτική τήρηση τών έντολών τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ. Τό 1964, μέ άφορμή κάποια ἄλλη συζήτηση, είπε: «Πιστεύω στήν ύπαρξη μιᾶς πνευματικῆς, αἰώνιας, ύπερτρατης 'Υπαρξης...». 'Η διατύπωση αύτοῦ του πιστεύω παρουσιάζεται σαφέστερα στό άπόσπασμα πού άκολουθεῖ: «...Είμαι, άσφαλώς, 'Εβραίος· όχι όμως μέ τήν έννοια τοῦ 'Ορθόδοξου, οὕτε τοῦ Ρεφορμιστή 'Εβραίου. 'Εδώ, στό 'Ισραήλ, δέν παρακολουθῶ τή συναγωγή (πήγα μόνο μία φορά, τήν παραμονή τής άνακτηρύξεως τής άνεξαρτησίας τού κράτους, μετά άπό παράκληση τοῦ Ραββίνου Μπερλίν). "Όταν βρίσκομαι στό έξωτερικό, μοῦ άρέσει νά παρακολουθῶ στή συναγωγή τή λειτουργία τοῦ Σαμπάτ.

'Από τή θρησκευτική άποψη... είμαι πεπεισμένος γιά δύο άρχες: τήν πίστη στό Θεό, γιά τήν ύπαρξη τοῦ όποιου είμαι περισσότερο πεπεισμένος άπ' δ, τι γιά όποια δήποτε ἄλλη ἀλήθεια· τήν ήθική τών προφητῶν, τής όποιας είμαι πιστός άκόλουθος».

Σέ κάποιο ἄλλο σημεῖο, άναφέρει:

«... 'Υπήρξαμε 'Εβραίοι έπι 3.000 χρόνια, χωρίς τήν άνάγκη ούδενός δρισμοῦ· πιστεύω ότι θά παραμείνουμε έτσι... Σύμφωνα μέ έναν δρισμό, οι 'Εβραίοι άποτελοῦν μιά θρησκευτική κοινότητα... Βάση ένός ἄλλου δρισμοῦ, οι 'Εβραίοι άποτελοῦν ένα έθνος... 'Υπάρχουν, όμως, καί 'Εβραίοι πού δέν συνοδεύονται άπό κανένα ἄλλο προσδιοριστικό στοιχεῖο. Είναι άπλως 'Εβραίοι. Είμαι καί έγώ ένας έξ αύτων. Δέν χρειάζομαι κανέναν ἄλλο δρισμό. Είμαι αύτό πού είμαι».

Τό 'Ισραήλ καί τά ἄλλα ξθνη

«"Άλλοι άρχαίοι λαοί έστρεφαν τά μάτια τους πρός τό παρελθόν, πρός τή «Χρυσή Εποχή» τών παρεχομένων ήμερων, μέ τήν όποια άσχολούνται οι θρύλοι καί ή μυθο-

άραβική γλώσσα. Δάσκαλός του στήν προκειμένη περίπτωση ήταν ο γραμματέας του κ. Γιτσάκ Ναβόν, μετέπειτα πρόεδρος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ σήμερα ύπουργός Παιδείας. Προετοιμαζόμενος για τά καθήκοντα τοῦ ύπουργοῦ Ἀμύνης στὸ νεοσύστατο κράτος, ἐπιδόθηκε στή μελέτη τῶν συγγραμμάτων τῶν ἐπιφανεστέρων στρατιωτικῶν διοικητῶν καὶ ἴστορικῶν. Ἀγάπησε ἴδιαίτερα τὴν ἴστορια τῶν Πελοποννησιακῶν Πολέμων τοῦ Θουκιδίου, ποὺ θεωρούσε σάν το καλύτερο σύγγραμμα στόν τομέα τῆς στρατηγικῆς.

Τὰ ἀποσπάσματα πού ἀκολουθοῦν εἶναι ἀπό τὴν μελέτη τοῦ δρ Ἀβραάμ "Αβι - Χάι «*Ben-Gurion Speaks*» ('Ο Μπέν Γκουριόν μιλᾶ') καὶ ἀναδημοσιεύονται ἀπό τὴν Ἑγκυλοποιίδεια «*Judaica Year Book 1974* (Συμπληρωματικός τόμος, ἔτους 1974): Τό ὁδοιπορικό τοῦ Μπέν Γκουριόν εἶναι μιά ὀδύσεια· πάντοτε ὅμως είχε τὸ «γνῶθι σ'

έαυτόν». Προλογίζοντας τὴν ἔκδοση μιᾶς ἀνθολογίας κειμένων του τὸ 1955, ἔγραψε γιά τὸν ἔαυτό του: «Ο συγγραφέας ἔκινησε σάν ἐργάτης σ' αὐτὴ τῇ γῇ, συνέχισε ὡς γενικός γραμματέας τῆς Ἰσταντρούτ ('Εβραικῆς Ἐργατικῆς Συνομοσπονδίας) καὶ ἀργότερα ὑπέρτεσσε ὡς πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τῆς Σιωνιστικῆς Ὀμοσπονδίας. Αὐτά τὰ τριάντα χρόνια... ἄφησαν, σίγουρα, τὰ ἔχνη τους πάνω στὴν ψυχὴ τοῦ συγγραφέα. Ο ἀναγνώστης θά παρατηρήσει, χωρίς καμία δυσκολία, διαφοροποιήσεις στὴ διατύπωση τῶν σκέψεων του. Ἀναμφίβολα, τὸ 1945 γιά τὸν κόσμο, γιά τὸν Ἐβραϊσμό ἢ γιά τὴν ζωὴ τοῦ συγγραφέα δέν εἶναι τὸ ἕδιο μὲ τὸ 1915. Η παγκόσμια ἴστορια, ἀλλά καὶ αὐτὴ τοῦ λαοῦ μας, ὑπέστη πικρές καὶ σημαντικές δοκιμασίες· ὁ συγγραφέας ἐπίσης δέν παρέμεινε ἀνέπαφος ἀπό τίς

ἀλλαγές καὶ τίς διαφοροποιήσεις πού συντελέσθηκαν. Οἱ ἐμπειρίες του ἀπό τὴν ζωὴ διευρύνθηκαν καὶ, σέ δρισμένα σημεῖα, οἱ ἀπόφεις του διαφοροποιήθηκαν. "Ομως, οἱ κεντρικές ἰδέες πού τὸν καθοδήγησαν ἀπό τὴν ἐποχὴ πού ἀπέκτησε ἀνεξαρτησία τοῦ σκέπτεσθαι, οὐσιαστικά παρέμειναν ἀναλλοίωτες. Πόλοι ὅξονος στὴ σκέψη καὶ τὴ ζωὴ τοῦ συγγραφέα ἦταν: ἡ ἀπολύτρωση τοῦ Ἐβραϊκοῦ λαοῦ, ἀπολύτρωση τόσο σέ θενικό, δσο καὶ σέ κοινωνικό ἐπίπεδο, ὡς Ἐβραίου καὶ ὡς ἀνθρώπινου ὄντος... ἡ ἀλλαγὴ τῆς δομῆς τοῦ λαοῦ, ἀπό τὴν μετέωρη ἔξαρτηση στὴν εὐνοία καὶ στὸ ἔλεος ξένων, εἰς ἓνα ἐργαζόμενο λαό πού ἐπιστρέφει στὴν κοιτίδα τῆς ἴστορικῆς κληρονομιᾶς του, διαμορφώνοντας, μέσω τῆς χειρονακτικῆς καὶ τῆς φυσικῆς ἐργασίας του δικές του ἀξίες καὶ ἀρχές».

όραματιστοῦ

λογία τους. 'Ο λαός μας, πού παρέμεινε πιστός στὸ μοναδικό μήνυμα τῶν προφητῶν, στρέφει τά μάτια του πρός τὰ ἄνω, πρός τὸ δράμα τῶν ἐσχατῶν ἡμερῶν. 'Ο Ἐβραϊκός λαός δέν ὑπέκυψε στίς ὑπόδουλώσεις, τούς πολέμους ἢ τὴν ἐκμετάλλευση... ἀλλά ἀνύψωσε τά μάτια του καὶ ἐστρεψε τὴν καρδιά του πρός τὸ μέλλον, ὅπου θά βασιλεύσει καθεστώς φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης, «γνώσεως τοῦ Κυρίου» καὶ «ἔθνος δέν θά ύψωσει μάχαιρα ἐναντίον ἔθνους».

Tό πνεῦμα τῆς Βίβλου διαχέει ὅλα τά κείμενα τοῦ Μπέν Γκουριόν. 'Ιδιαίτερη θέση στὴ σκέψη του κατέχει ἡ σχέση ἀνάμεσα στὴ Βίβλο, τὴ Γῆ καὶ τὸ λαό τῆς Βίβλου: «...Τό κράτος τοῦ Ἰσραὴλ δέν θά κριθεῖ μόνο ἀπό τὴν ἴσχυ του καὶ τὴν εύρωστία τῆς οἰκονομίας του, ἀλλά καὶ ἀπό τὸ πνεῦμα του. Εἴμαστε κληρονόμοι μιᾶς μεγάλης πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς, ἡ ὁποία εἶναι δεσμευτική γιά μᾶς. Τό κράτος τοῦ Ἰσραὴλ θά κριθεῖ ἀπό τὴν ηθική εἰκόνα πού θά προβάλλει μέσω τῶν πολιτῶν του, ἀπό τίς ἀνθρώπινες ἀξίες πού θά προσδιορίζουν τίς σχέσεις του μὲ τὸν ἔξω κόσμο, ἀπό τὴν πιστότητά του, μέ ἔργα καὶ μέ πράξεις, στὴν ὑπέρτατη ἐντολή τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ: «ἄγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν».

«Η Βίβλος μας διακρίνεται γιά τὴ λακωνικότητα τοῦ λόγου της, ἀκόμη καὶ ὅταν ἀσχολεῖται μέ σημαντικά γεγονότα. Σέ ἓναν στίχο, σέ δέκα Ἐβραϊκές λέξεις, μνημονεύει δύο ἐνέργειες τοῦ Ἀβραάμ, πού ἡ καταγραφή τους δίπλα - δίπλα ἐκπλήσσει. Μέ μια ἀνάσα, ἡ Βίβλος συνδέει μιά κοινότυπη καὶ καθημερινή πράξη — τὸ φύτεμα ἐνός δένδρου — μέ τὴ διακήρυξη τῆς ὑπέρτατης δοξασίας τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ: τὴ δοξασία γιά τὴν ὑπαρξη τοῦ "Ψιστου Θεοῦ... «Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Ἀβραάμ δρυμόν ἐν Βηρσαβεέ· καὶ ἐπεκαλέσθη ἐκεῖ τὸ δνομα τοῦ Κυρίου, τοῦ αἰώνιου Θεοῦ», (Γεν. 21:33). Μόνον ἡ ἀρχαία Ἰουδαϊκή ἰδιοφυία είχε τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν τόλμη νά συνενώσει σέ ἓνα καὶ μόνο στίχο δύο τόσο διαφορετικές, ἀλλά σημαντικές ἰδέες».

Βίβλος

HΒίβλος ήταν τό πάθος του Μπέν Γκουριόν. "Αρχισε νά τήν μελετά από νεαρότατη ήλικια και δέν έπαψε νά άσχολεται μέ τό κείμενό της μέχρι τήν ήμέρα του θανάτου του. "Ενας από τούς βιογράφους του ό Robert St. John, έγραφε: «Γιά τόν Μπέν Γκουριόν τά πρόσωπα της Βίβλου δέν άντιπροσωπεύουν κάποιους σκονισμένους ιστορικούς χαρακτήρες ή κέρινα όμοιώματα κάποιου μουσείου, δημιουργήματα από ξύλο και πέτρα. Είναι ζωντανά πρόσωπα τά όποια γνωρίζει καλύτερα από όσον τούς υπουργούς της τελευταίας κυβερνήσεώς του. Γνωρίζει τόν Ιησού τού Ναυη και τόν Ήσαΐα καλύτερα από όσο τόν Αϊζενχάουερ και τόν Μάκ - Μίλαν... γι' αύτόν ό αγώνας τού σήμερα και ή φωνή τού μέλλοντος ήχουν ταυτόχρονα. Μιά μέρα ένα μέλος τού κόμματός του βγήκε από τό γραφείο του κάνοντας μιάν άπελπισμένη χειρονομία και πρόσθεσε:

«Μοῦ είναι αδύνατον νά συζητήσω ότιδήποτε μαζί του. Τού μιλώ γιά τό χθές και αύτός μιλάει γιά τό πρίν τρεῖς χιλιάδες χρόνια. Μιλάω γιά τό αύριο και αύτός συζητά γιά τά έπόμενα δύο χιλιάδες χρόνια. Είναι νά συζητᾶς τήν όλην την κρέατος πού άντιμετωπίζουμε σήμερα μέ τόν Μωσή ή κάποιον άλλο από τό μακρινό παρελθόν».

Μέσα από τή μελέτη τής Βίβλου κατόρθωσε νά άναπτυξε ένα μοναδικό συναίσθημα γιά τό παρελθόν, τό παρόν και τό μέλλον πού τόν έπλούτιζε μέ μιά άπαραμιλλή διορατικότητα. Μέσω τής Βίβλου μπόρεσε νά κατανοήσει μέ σαφήνεια τή θέση τού έβραικού λαού μέσα στήν ιστορία.

«Η Βίβλος ύπηρξε τό έπίκεντρό τών πνευματικών ένδιαφερόντων τού Μπέν Γκουριόν. Ύπηρξε ό ίδρυτης μιᾶς έταιρείας μελέτης τής Βίβλου και προσέλκυσε κοντά του έπιφανείς έπιστήμονες, μέ τούς όποίους μελετούσε τή Βίβλο μέχρι τήν ήμέρα τού θανάτου του.

Έβραιοι και Ισραήλ

Tό 1950 ή Κνέσσετ ψήφισε τόν «Νόμο τής Επιστροφῆς» γιά τό δικαίωμα τών Έβραιών έπι τής γῆς τού Ισραήλ, ώς και τό δικαίωμα τού κάθε Έβραιού νά μεταναστεύσει και νά ζήσει έκει. Μιλώντας στήν Κνέσσετ κατά τή συζήτηση αύτού τού Νομοσχεδίου ό Μπέν Γκουριόν είπε:

«Ο Νόμος τής Επιστροφῆς δέν παρέχει στόν κάθε Έβραιο τό δικαίωμα τής έγκαταστάσεώς του στό Ισραήλ· τούτο τό δικαίωμα απορρέει από τήν ίδια τήν έβραικότητά του και δύναται νά τό άσκησει κατά βούληση... δέν είναι τό κράτος έκεινο πού αποδίδει στούς Έβραιούς τής Διασπορᾶς τό δικαίωμα τής Επιστροφῆς. Τό δικαίωμα αύτό είναι άρχαιότερο από τό κράτος τού Ισραήλ άκρη και αύτή ή άνοικοδόμηση τού κράτους απορρέει από αύτό τό δικαίωμα. Είναι άπόρροια τού άρρηκτου ιστορικού δεσμού τού έβραικού λαού μέ τήν προγονική του πατρίδα: είναι ένας δεσμός πού νομοθεσίες έθνων έχουν έπιστης άναγνωρίσει».

Όρισμένοι άσκησαν κριτική γιά τήν άκολουθούμενη πολιτική στό θέμα τής μαζικής μεταναστεύσεως Έβραιών. Όρισμένοι διατύπωσαν τήν αποψη ότι άρκετοί από τούς νέους μετανάστες δέν έχουν ίδεολογικά κίνητρα, άλλα άπλως προσπαθούν νά διαφύγουν από διωγμούς πού ύφίστανται στή Διασπορά. Ό Μπέν Γκουριόν άρνήθηκε νά κάνει όποιαδήποτε διάκριση άναμεσα σέ ίδεολόγους και μή ίδεολόγους μετανάστες:

«Οι μετανάστες από τό Μαρόκο δέν άποτελούν άπλως πρόσφυγες. Η άλιγιά (μετανάστευση) αυτῶν στό Ισραήλ συνοδεύεται από τό δράμα τής άπολυτρώσεως. Τό ίδιο ίσχυει έπισης γιά τούς Έβραιούς από τήν Υεμένη, η τούς δύμρους τών στρατοπέδων συγκεντρώσεως. Η άναγκη και τό δράμα συνδυάζονται στήν άπόφαση γιά την άλιγιά... Ο Έβραιος μπορεί νά άφηνει τήν Διασπορά έξ ανάγκης, δημοσιεύεται έδω και χάριν κάποιου δράματος».

Αραβες, Έβραιοι και Μέση Ανατολή

Hάναγκη ύπερχέωσε τό Ισραήλ νά άναπτυξει έναν στρατό, ώς παράγοντα ύπαρχεως απέναντι τών γειτόνων του. Τό δράμα τού Μπέν Γκουριόν δέν βασίζεται στόν πόλεμο, άλλα στή διαπίστωση ότι ή περιοχή τής Μέσης Ανατολής διαθέτει και τόν χώρο άλλα και έχει άναγκη τό έβραικό κράτος. Οι σχέσεις Αράβων και Ισραήλ πρέπει νά στηρίζονται στήν άρχη τής άμοιβαιότητας: τά δικαιώματα άλλων πρέπει νά είναι άμοιβαία σεβαστά. Παράλληλα, τό Ισραήλ πρέπει νά στραφεί πρός τή θάλασσα και νά καταστεί ένας μεσογειακός λαός, ένων θά πρέπει νά άναπτυξει σταθερά τίς σχέσεις του μέ τούς Έβραιούς σέ όλο τόν κόσμο:

«Αν έπιθυμούμε νά καταστούμε ένα έθνος στό Ερετς Ισραέλ, πρέπει νά έγκλιμα-

τισθούμε πρός τίς γεωγραφικές και τίς έθνολογικές συνθήκες πού μᾶς περιβάλλουν. 'Ο έβραικός λαός στο "Ερετικό" Ισραέλ θά συνδεθεί μέ την Εύρωπη, μέ δεσμούς πού θά άναπτυχθοῦν μόνο μέσω της Μεσογείου.' Από τό βορρά, τήν άνατολή και τόν νότο, δυνατοί, θά ξλθει σέ έπαφή μόνο μέ αραβόφωνα ξθνη...

Δέν έξαρταται μόνο από τό 'Ισραήλ ή αφομοίωσή του μέσα στό χώρο τής Μέσης 'Ανατολής... έξαρταται και από τά αραβικά κράτη άναγνωρίσουν τό κράτος τού 'Ισραήλ ώς πραγματικότητα και άναγνωρίσουν τόν πραγματικότητα. Μόνον έτσι θά άνοιξει ο δρόμος γιά τήν έπανασυμφιλίωση. 'Ομως, ο γεωγραφικός παράγων δέν μπορεί νά άγνοήσει τήν θάλασσα' στενοί μας γείτονες, γεωγραφικά, δέν είναι μόνο τά ξθνη πού συνορεύουν μέ τό 'Ισραήλ-άπό ξηράς, άλλα και έκεινα πού συνορεύουν μέσω τής θαλάσσης... Σύμφωνα μέ τήν γεωγραφική μας θέση, άποτελούμε ένα μεσογειακό ξθνης και άλλα τά ξθνη πού βρέχονται από τή Μεσόγειο Θάλασσα είναι γείτονές μας.

ΜΕ ΤΟΝ
ΟΥΓΙΝΣΤΟΝ
ΤΣΩΡΤΣΙΛ

'Επιπλέον οι δεσμοί πού ένωνται τό 'Ισραήλ μέ δλο τόν έβραικό λαό θά καθορίζουν και θά προσδιορίζουν τήν ένταξή μας σέ περιφερειακούς συνασπισμούς ή στρατόπεδα έπιρροής, περισσότερο από κάθε άλλον παράγοντα ή δεσμό».

'Η περίοδος διαμάχης άναμεσα στό 'Ισραήλ και τούς "Αραβες δέν θά άποτελέσει γιά τόν Μπέν Γκουριόν μιά μόνιμη κατάσταση. 'Ο ίδιος πίστευε στίς δυνατότητες συνεργασίας και συνύπαρξης.

«'Επιθυμώ τήν έπίτευξη συνεργασίας άναμεσα στό ξθνης τού 'Ισραήλ και τά αραβικά ξθνη... 1) ύποσχόμενος στήν αραβική μειονότητα στή χώρα μας συνθήκες καλύτερες από έκεινες πού ύφιστανται γιά τούς "Αραβες σέ όποιαδήποτε αραβική χώρα... 2) δηλώνοντας τή διάθεσή μας γιά μιά συμφωνία είρήνης μέ τήν Αίγυπτο, μέ τό λαό της και τήν κυβέρνησή της, χωρίς τήν παραμικρά από μέρους μας άναμιξη στά έσωτερικά της ή τήν άμφισβήτηση τής άκεραιότητάς της. Είμαι βέβαιος πώς άν ύλοποιηθοῦν οι δύο αύτές προϋποθέσεις, θά ύπάρξουν προοπτικές όχι μόνο γιά τυπική είρήνη, άλλα γιά συνεχή συνεργασία και έμπιστοσύνη άναμεσα στό έβραικό ξθνης και τούς "Αραβες γείτονές του...».

OΜπέν Γκουριόν κατηύθυνε τό 'Ισραήλ στή διάρκεια δύο πολέμων. 'Η άποφαση γιά τή χρησιμοποίηση τών δπλων άπετέλεσε γιά αύτόν στοιχείο έντονου άγχους και ψυχικού προβληματισμού. Παρ' άλλα αύτά δέν δίστασε στή χρησιμοποίηση τών δπλων όταν τά δικαιώματα τού 'Ισραήλ διακυβεύονταν, οι πολίτες του δέχονταν έπιθεσεις και τά κέντρα ισχύος — ίδιαίτερα τά 'Ηνωμένα Εθνη και οι ύπερδυνάμεις — δέν ήσαν διατεθειμένα νά διασφαλίσουν τά δικαιώματα και τήν υπαρξη τού κράτους τού 'Ισραήλ:

Πόλεμος και μεγάλες δυνάμεις

«Ο πόλεμος συνιστά τήν πιό πικρή και τήν πιό σοβαρή ύπόθεση στή ζωή ένός λαού... Υπάρχει διαφορά άναμεσα στήν ελλειψη ειρήνης και τόν πόλεμο. Υπάρχουν κινήματα ή ιδεολογίες πού βλέπουν τόν πόλεμο ώς ένα ιδανικό, έθνικό ή κοινωνικό, δτι στόν πόλεμο τό άτομο, ούτως είπειν, έξυψώνεται... Έμεις θά προχωρήσουμε στόν πόλεμο μόνο έξαιτίας άναπόθευκτης άναγκαιότητας... δέν έπιχαίρουμε στήν προοπτική κάποιας σύγκρουσης.

Η Αίγυπτος έπιζητά σήμερα νά αποκλείσει τήν θαλάσσια όδό της Ερυθρᾶς Θαλάσσης γιά τά ίσραηλινά πλοία, σέ άντιθεση πρός τήν διεθνή άρχη περί έλευθερης ναυσιπλοΐας και έλευθερίας τών θαλασσών. Ο μονόπλευρος πόλεμος θά πρέπει νά τερματισθεί, διότι δέν μπορεί νά παραμείνει μονόπλευρος. Εφόσον τά δικαιώματά μας παραβιάζονται στήν ξηρά και τή θάλασσα διά βιαίων ένεργειών, διατηρούμε τό δικαιώμα δράσεως γιά τήν ύπεράσπιση αύτών τών δικαιωμάτων, κατά τόν πλέον άποτελεσματικό τρόπο. Επιζητούμε τήν ειρήνη — δχι, δμως, τήν αύτοκτονία.

Μόνον τά νήπια τής πολιτικής μπορούν νά φαντασθούν δτι οι μεγάλες δυνάμεις θά διαταράξουν τίς σχέσεις τους μέ τίς χώρες τού Αραβικού Συνδέσμου, γιά νά ύπερασπισθούν τή ζωή τών πολιτών τού Ισραήλ. Τό καθήκον αύτό έπαφεται άποκλειστικά στό κράτος τού Ισραήλ.

Δέν ύπάρχει πολιτικός στόν κόσμο πού δέν γνωρίζει δτι ό πόλεμος τού 1948 ύπηρε μιά κακόβουλη έπίθεση έναντιον τού Ισραήλ άπό μέρους τής Αίγυπτου, τού Ιράκ, τής Συρίας, τού Λιβάνου και τής Ιορδανίας. Τούτο δέ, παρά τό γεγονός δτι οι δύο μεγάλες δυνάμεις, ή Αμερική και ή Ρωσία, συμμετείχαν στήν άπόφαση γιά τήν ίδρυση τού έβραικού κράτους στό Ισραήλ — αύτή δέ ήταν ή πρώτη και ή μοναδική συμφωνία τους άπό τής ίδρυσεως τού Οργανισμού τών Ήνωμένων Εθνών — και ήταν οι πρώτες χώρες πού άνεγγνώρισαν τό Ισραήλ άμεσως μετά τήν άνακηρυξή του, πρώτα οι ΗΠΑ και έπειτα ή ΕΣΣΔ. Και παρά τό γεγονός δτι ό Καταστατικό Χάρτης τού ΟΗΕ, πού ίσχυε και τότε, ύποχρέωντε τά μέλη του νά προστρέξουν σέ βοήθεια έθνους πού ύφιστατο έπιθεση — κανένα κράτος δέν έπραξε τίποτε γιά τήν ύπεράσπιση τού Ισραήλ...

Συνεπώς, δέν βλέπουμε στόν Καταστατικό Χάρτη τού ΟΗΕ καμία ούσιαστική έξασφάλιση τής άσφαλειας τού Ισραήλ, ούτε κανένα άποτρεπτικό μέσον πού θά μπορούσε νά άσκηθει άπεναντι στούς έπιτιθέμενους πού σχεδιάζουν πόλεμο έναντιον μας».

Αύτή ή πεποίθηση δτι οι δυνάμεις τού παγκόσμιου χώρου δέν πρόκειται νά μεσολαβήσουν γιά τήν ύπεράσπιση τών Έβραιών, συνέβαλε στή διαμόρφωση τού Ισραηλινού δόγματος γιά τήν άμυνα και τήν άσφαλεια. Στή διαμόρφωσή του έπέδρασαν έπισης άποφασιστικά οι άναμνήσεις τού Όλοκαυτώματος:

«Έχουμε τό καθήκον νά δηλώσουμε στίς δυνάμεις τού κόσμου, χωρίς καμία έξαίρεση, μέ δλη τήν ταπεινοφροσύνη ένός μικρού λαοῦ, άλλα και τήν ήθική δύναμη ένός τέκνου τού έβραικού λαοῦ: ό Έβραικός λαός στή Γη του δέν θά παραμείνει σάν τά πρόβατα πού άδηγούνται στή σφαγή... αύτό πού διέπραξε ό Χίτλερ σέ έξι έκατομμύρια άβοήθητους Έβραιούς τών γκέττο τής Εύρωπης, κανένας δέν θά άποπειραθεί έναντιον έλευθερων Έβραιών έπι τής πατρίδος των».

Ιερουσαλήμ

Hάποφαση τού Μπέν Γκουριόν νά άνακηρύξει τήν Ιερουσαλήμ πρωτεύουσα τού Ισραήλ, δύναται νά θεωρηθεί ώς μιά άπό τίς σημαντικότερες πολιτικές άποφάσεις του:

«Η Έβραική Ιερουσαλήμ άποτελεί δργανικό και άδιαιρετο τμῆμα τού κράτους τού Ισραήλ, δπως άδιαιτερη είναι αύτή άπό τήν Έβραική Ιστορία, τήν Έβραική θρησκεία και τήν Έβραική ψυχή. Η Ιερουσαλήμ άποτελεί τήν καρδιά τού κράτους τού Ισραήλ. Είμαστε ύπερήφανοι διότι ή Ιερουσαλήμ θεωρείται έπισης ιερή άπό μέλη και άλλων θρησκειών και, εύχαριστως, θά διασφαλίσουμε γι' αύτούς τή μέγιστη δυνατή έλευθερία και θά τούς βοηθήσουμε νά έκπληρωσουν στήν Ιερουσαλήμ τίς θρησκευτικές τους άνάγκες... Τό Ισραήλ δέν πρόκειται έκουσίως νά παραιτηθεί ποτέ τής Ιερουσαλήμ».

Παιδεία

Tό 1951 τίθενται τά θεμέλια τού έθνικου έκπαιδευτικού συστήματος τού Ισραήλ. Μέχρι τότε ή παιδεία παρείχετο άπό τέσσερις άνταγωνιστικές κομματικές όργανώσεις, έκφραζοντας ή κάθε μία αύτόνομη φιλοσοφία και ίδεολογία: Δέν ύπάρχουν στήν Έβραική Ιστορία πολλές άλλες ήμερομηνίες πού θά μπορού-

σαν νά συγκριθοῦν σέ σπουδαιότητα καί μεγαλοπρέπεια μέ τήν 14η Μαΐου 1948, ήμέρα τής άνακτηρύξεως τῆς άνεξαρτησίας τοῦ κράτους τοῦ Ισραήλ. "Ομως, ή ήμέρα κατά τήν όποια ή κυβέρνηση τοῦ Ισραήλ ψήφισε τό νόμο γιά τήν έθνική παιδεία (8 Νοεμβρίου 1951), άποτελεῖ ήμερομηνία πού δεξίζει νά καταχωρηθεῖ στήν ίστορία μας· ή άποδέσμευση τής παιδείας άπό τήν έπιρροή τῶν κομμάτων... άποτελεῖ ένα άποφασιστικό βῆμα γιά τήν ένότητα τοῦ έθνους καί τήν ένίσχυση τοῦ κράτους".

ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ Α' ΖΕΝΧΑΟΥΕΡ

Ο ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΡΟΥΜΑΝ

ΙΜπέν Γκουριόν ύπτηρε άτομο μέ ισχυρή θέληση, σε βαθμό πού συχνά ἤλθε σε διάσταση μέ πολλούς ειδικούς, δπως π.χ. στήν περίπτωση τού ἀποκισμού τοῦ Νέγκεβ:

«Καίτοι δέν είμαι ό ίδιος ειδικός, γνωρίζω τί σημαίνει ειδικός καί τί σημαίνει μή ειδικός. "Αν κάποιος ειδικός έλθει καί μου πεῖ ότι προσπάθησε νά καλλιεργήσει ἐγκαταλειμένες περιοχές, ότι ἐπέτυχε σ' αύτή τήν προσπάθειά του καί ότι ή γη είναι καλή καί παραγωγική, θά ἀποδεχθώ τήν ἀποψή του, ἀφοῦ ή ἐμπειρία ἐπιβεβαιώνει τόν ισχυρισμό του. "Αν, δημως, ό ίδιος ειδικός πεῖ ότι προσπάθησε καί ἀπέτυχε καί ότι, ώς ἐκ τούτου, ή γη δέν είναι καλλιεργήσιμη, δέν θά ἀποδεχθώ τήν ἀποψή του, ἀφοῦ ή ἐμπειρία τό μόνο πού ἀποδεικνύει είναι ότι αύτός ἀπέτυχε, καί όχι ότι καί κάποιος ἄλλος θά ἀποτύχει ἔξισου.

Η ιστορία τής ἐπανεγκαταστάσεώς μας είναι γεμάτη ἀπό παραδείγματα πού ή ἐπιτυχία ἤλθε μετά ἀπό πολυάριθμες ἀνεπιτυχείς προσπάθειες, τή στιγμή πού φαινόταν ότι ή ἐπιτυχία ἦταν ἀδύνατη...

Ασφάλεια σημαίνει, ἀποκισμός τῶν ἀκατοίκητων περιοχῶν στό βορρά καί τό νότο, τή διασπορά τοῦ πληθυσμοῦ μας καί τή δημιουργία βιομηχανικῶν μονάδων σε ὅλη τήν ἐπικράτεια τῆς χώρας. Ή ἀνάπτυξη τής γεωργίας, ή δημιουργία μιᾶς ἐξεισόμενης οἰκονομίας πού θά παρέχει στό λαό τά μέσα γιά τήν ἐπιβίωσή του καί πού θά τόν ἀπελευθερώσει ἀπό τήν ἀνάγκη ύλικῆς ἐξωτερικῆς βιόθειας... δλα αύτά ἐντάσσονται μέσα στήν ἔννοια τῆς ἀσφάλειας.

Ίδιού οί προτεραιότητές μας: ἀποκισμός τοῦ Νέγκεβ καί τοῦ Εύλατ, διάνοιξη δρόμων... ίδρυση ἀλιευτικῶν χωριών σέ δλα τά παράκτια τῆς Μεσογείου, δημιουργία οι-

**Νέγκεβ καί
ό ἀποκισμός
τῆς χώρας**

κισμῶν καθ' ὅλο τὸ μῆκος τῶν συνόρων, δημιουργία κέντρων ἐρεύνης ἐφηρμοσμένων καὶ θεωρητικῶν ἐπιστημῶν, ἐκπαίδευση τῶν μεταναστῶν στὴ γεωργία, τῇ βιομηχανίᾳ καὶ τούς ἄλλους τομεῖς δραστηριότητος... δλα αὐτά συνιστοῦν όχυρά ἀσφαλείας γιὰ τὴν ἄμυνα τοῦ κράτους.

Τὸ μικρὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεχθεῖ ἐπὶ μακρὸ χρονικὸ διάστημα μιάν ἔρημο πού καταλαμβάνει τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τοῦ ἔδαφους του. Ἐάν τὸ κράτος δὲν θέσει τέρμα στὴν ἔρημο, τότε, ἵσως, ἡ ἔρημος νὰ θέσει τέρμα στὸ κράτος...».

Ἐπιστήμη

Tὸ ὄραμα ἀποικισμοῦ τοῦ Νέγκεβ εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀκράδαντης πίστης τοῦ Μπέν Γκουριόν στὶς δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας γιὰ τὴν ὑπερπήδηση τῶν δυσκολιῶν τῆς φύσης. Μιά ἀπὸ τίς μεγαλύτερες πρώτες πηγές τοῦ Ἰσραὴλ, τὸ ἀνθρώπινο δυναμικό, ἐπρεπε νὰ χρησιμοποιηθεῖ πλήρως καὶ ἀποδοτικά. Ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιλύσει πολλές ἀπὸ τίς ἐνεργειακές ἀνάγκες τοῦ Ἰσραὴλ, ως ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν ἀφαλάτωση τοῦ θαλάσσιου ὕδατος. Τὴν προσπάθεια αὐτῆς ὁ Μπέν Γκουριόν τὴν εἶδε σάν μέρος τοῦ ἀδιάκοπου ἀγώνα τοῦ Ἐβραϊκοῦ λαοῦ, σάν μέρος τοῦ ἀγώνα τῆς ποιότητας ἀπέναντι στὴν ποσότητα:

«Τὸ ἐνέργειακό πρόβλημα εἶναι ἔξισου σημαντικό. Ἡ ἐνέργεια ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση ὕδατων, σέ δλες τίς μορφές τους· ἀλλά ὅχι μόνο γιὰ αὐτό. Ὁσο ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός ἐμπλουτίζεται, τόσο οἱ ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου γιὰ ἐνέργεια πολλαπλασιάζονται...»

Ἡ ὑπέρτατη δοκιμασία τοῦ Ἰσραὴλ σήμερα δὲν ἔγκειται στὸν ἀγώνα ἐναντίον τῶν ἔξωτερικῶν ἔχθρικῶν κινδύνων, ὅσο στὴν προσπάθεια νὰ κυριαρχίσει, μέσω τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν σκαπανέων του, πάνω στὴν ἔρημο τοῦ νοτίου τμήματος τῆς χώρας στὸ Νέγκεβ...

Ποιός πίστευε πρὶν μερικές δεκαετίες ὅτι οἱ Ἐβραῖοι πού ἐπὶ αἰῶνες ἔζησαν σὲ πόλεις, πού ἐπὶ γενιές εἶχαν ἀποξενωθεῖ ἀπό τὴν χειρωνακτικὴ ἔργασία καὶ τὴν ἐπαφὴν μὲ τὸ χῶμα, θὰ ἀναδεικνύονταν σὲ χτίστες μιᾶς ὀλόκληρης χώρας; Ποιός ἐφαντάζετο ὅτι ἔνας λαός, διασκορπισμένος ἐπὶ 2.000 καὶ πλέον χρόνια, θὰ ἐπέστρεφε στὴν ἀρχαία πατρίδα του, ὑπὸ ἔνη κατοχὴ ἀκόμη καὶ θά ἐπανακτοῦσε τὴν ἀνεξαρτησία του; Ποιός πίστευε ὅτι μιά γλώσσα, ταριχευμένη μέσα σὲ ὕμνους καὶ σὲ προσευχήταρια, θὰ καθίστατο πάλι τὸ ζωντανὸ ιδίωμα ἐνὸς λαοῦ πού μέχρι τότε μιλοῦσε μιά πανσπερμία γλωσσῶν; Ποιός ἐφαντάζετο ὅτι ἔνας λαός καταπιεσμένος, ταπεινωμένος καὶ ἀβοήθητος ἐπὶ γενιές θὰ ἀπεκάλυπτε ἑφαντικά ἔνα πρωτοφανές πνεῦμα ἡρωισμοῦ καὶ θὰ συνέτριβε ἔναν εἰσβολέα σαράντα φορές μεγαλύτερό του;

«Ολα αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν παρά τὴν ἐκφραση τῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου στὶς δυνατότητές του καὶ στὴ θέλησή του νὰ παλαίψει γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ δράματος του».

Ἡ πνευματική διαθήκη του

Sτίς 25 Ὁκτωβρίου 1971 ἡ Κνέσσετ τίμησε σὲ εἰδική πανηγυρικὴ συνεδρίαση τὸν Μπέν Γκουριόν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 85ης ἐπετείου τῶν γενεθλίων του. Ὁ Μπέν Γκουριόν ἀπήγονε μιά ἀπὸ τίς ώραιότερες ἀγορεύσεις πού ἔχουν ποτὲ ἀκουσθεῖ στὸ Ἰσραηλινό Κοινοβούλιο καὶ ἡ ὅποια μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἡ πνευματική διαθήκη του πρός τὸν Ἐβραϊκό λαό:

«Ποιά εἶναι — εἶπε — ἡ ἔξηγηση αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ φαινομένου, αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ, πολιτιστικοῦ, ἀλλά καὶ οἰκονομικοῦ φαινομένου πού ζοῦμε σήμερα καὶ πού δὲν ἔχει προηγούμενο στὴν ἀνθρώπινη ἴστορία; Ἡ προσήλωσή μας στὴ Γῆ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ καὶ τὴν Ἐβραϊκὴ γλώσσα, τὴν Ἰδια γλώσσα στὴν διόπια συντάχθηκε ἡ Βίβλος, ἐνα ἀπαράμιλλο κείμενο σὲ δλη τὴν οἰκουμένη πού ἔχει μεταφρασθεῖ σὲ 1.400 καὶ πλέον γλώσσες, αὐτές εἶναι οἱ ἀπόκρυφες χορδές ἀπὸ τίς διποίες δὲ διεσπαρμένος Ἰσραὴλ ἀντλησε, στὴν ἔξορία του, ἡθική καὶ πνευματική δύναμη, προσμένοντας τὸ χάραμα τῆς ἔθνικῆς ἀπολυτρώσεως. Ποιός δὲν βλέπει μέσα στὴ δράση, τὸ δράμα τῆς Ἐβραϊκῆς, ἀλλά καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀπολύτρωσης, ποιός δὲν βλέπει αὐτὴ τὴ θεμελιώδη ἀρχή τῆς Ἐβραϊκῆς ἴστορίας καὶ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς Ἐβραϊκῆς πίστης. Τὸ δράμα τῶν προφητῶν τῆς Βίβλου προβλέπει τὴν πλήρη ἔθνική ἀπολύτρωση στὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. «Ομως, τὸ δράμα αὐτὸ δὲν περιορίζεται στὰ πλαίσια τοῦ Ἐβραϊκοῦ λαοῦ· ἀναγγέλλει ἐπίσης τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἰσότητας ἀνάμεσα σὲ δλους τούς λαούς, ἦτοι, τὴν πλήρη ἀπολύτρωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν τερματισμό κάθε ὀλέθριας τυραννίας πάνω στὸν κόσμο».

A

έν έχει λυθή είσετι τό αινιγμα τής μεγαλοφυΐας τών θεοπνεύστων μεγάλων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἐφώτισαν διά τῆς μεγάλης διανοίας των τά μυστήρια τῆς φύσεως ἡ ἐπλούτισαν τούς ἀνθρωπίνους θησαυρούς διά τῶν μεγαλειώδων δημιουργιῶν φιλολογίας καὶ τέχνης. Καὶ δέν ἐπεξηγήθη είσετι τό μυστικόν τοῦ ειδικοῦ μεγαλείου τῶν ὀλίγων ἐκλεκτῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἔθεσαν τήν σφραγίδα των εἰς τόν ἀνθρώπινον πολιτισμόν. Καὶ ὁ ἐβραιϊκός λαός ἡξιώθη εἰς τούς ἀρχαίους χρόνους νά συγκαταλεγή μεταξύ ἑκείνων τῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἐκληροδότησαν εἰς τό ἀνθρώπινον γένος ἀθανάτους ἀξίας καὶ ἐπηρέασαν ἐν μεγάλῳ βαθμῷ τήν μορφήν πολλῶν λαῶν εἰς τόν κόσμον. Τρεῖς ἀπό τούς ἀνωτέρω λαούς ὑπῆρξαν τό 'Ισραὴλ, ἡ 'Ελλάς, καὶ αἱ 'Ινδίαι...

«... Κατά τήν ἐποχήν τοῦ Βούδα ἔδρων εἰς τήν 'Ελλάδα οἱ κορυφαῖοι "Ἐλληνες φιλόσοφοι — ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Πυθαγόρας, Ἡράκλειος, Ἐμπεδοκλῆς, Παρμενίδης. 'Εξ αὐτῶν καὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἐκληρονόμησεν ἡ Δύσις — καὶ νῦν ὁ κόσμος ἄπας — τήν μεθοδικήν φιλοσοφικήν καὶ ἐπιστημονικήν ἔρευναν. Θά ἀπετέλει ἀναμφισβήτητας μεγίστην ὑπερβολήν νά λεχθῇ διτί αἱ κατακτήσεις τής ἐπιστήμης κατά τούς τρεῖς - τέσσαρας τελευταίους αἰώνας είναι ἀποκλειστικόν κληροδότημα τής κλασικῆς 'Ελλάδος.

«Δύναται νά εἰπωθῇ, μετά τίνος γνωστοῦ βαθμοῦ ἀληθείας, διτί ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἐγεννήθη διά τῆς ἐξεγέρσεως ἐναντίον τής παραδόσεως τής ἐλληνικῆς ἐπιστήμης. Δεῖγμα τούτου ἀπετέλεσεν ἡ πάλη τοῦ Γαλιλαίου μέ τούς ὄπαδούς τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τήν ἐποχήν του. Ἀκόμη καὶ ἐνωρίτερον συναντώμεν δεῖγμα τούτου εἰς τήν ἄρνησιν τής θεωρίας τοῦ Πτολεμαίου ὑπό τοῦ Κοπερνίκου, καίτοι ὁ Ἀρισταρχὸς ἐκ Σάμου, δοτὶς δέν ἀναφέρεται εἰς τό μέγα βιβλίον τοῦ Κοπερνίκου, ἐγγνώριζεν ἡδη τήν περιστροφήν τής γῆς περί τόν ἄξονά της καὶ περί τόν ἥλιον. Καὶ ἂν ἡ θεωρία του δέν ἐγένετο δεκτή εἰς τήν ἀρχαίαν 'Ελλάδα, ίδού ἀνελήφθη ὑπό τοῦ Κοπερνίκου ἡ ἀνακαίνισις τής θεωρίας ταύτης. Οὐχ' ἡτον δέν είναι δυνατόν νά φαντασθῇ τις τήν 'Αναγέννησιν, εἰς τήν 'Ιταλίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἡτις θέθεσε τάς βάσεις τής συγχρόνου ἐπιστήμης ἀνεύ τῶν ἀποκαλύψεων τής ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλολογίας τόν δέκατον πέμπτον αἰώνα ἐπί τοῦ παρακμάσοντος Βυζαντίου. "Ετι καὶ σήμερον τά συγγράμματα τῶν μεγάλων Ἐλλήνων, μέ ἐπί κεφαλῆς τόν Πλάτωνα ἀποτελοῦν πηγήν ἐμπνεύσεως εἰς τό ἀνθρώπινον πνεῦμα, τό ἀναζητοῦν νά ἔρμηνεύσῃ τήν διάταξιν τής φύσεως, τοῦ σύμπαντος καὶ τοῦ ιδίου τοῦ ἐαυτοῦ του.

«Αἱ κατακτήσεις τής ἐπιστήμης ἀποβαίνουν δλονέν κτῆμα δλων τῶν λαῶν εἰς πάντα τά μέρη τοῦ κόσμου. Αὕτη είναι Ιωσαὶ ἡ μεγαλυτέρα πνευματική παγκόσμιος κατάκτησις

'Επιστήμη καὶ ἡθική

ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ 'ΕΛΛΑΔΟΣ

Στις 9 Μαρτίου 1960 τό Πανεπιστήμιο Brandeis τῶν ΗΠΑ ἀνεκήρυξε τόν Δασιδ Μπέν - Γκουριόν ἐπίτιμο διδάκτορα Νομικών 'Επιστημών. Τίτλος τής διαλέξεως τοῦ Μπέν Γκουριόν κατά τήν ἀνακήρυξη του ἦταν: "Ἡθική καὶ ἐπιστήμη: ἡ συμβολή τής 'Ελλάδος, τῶν 'Ινδιών καὶ τοῦ 'Ισραήλ".

Παρακάτω ἀκολουθούν ἀποσπάματα τής διαλέξεως τοῦ Μπέν Γκουριόν πού ἀναφέρονται κυρίως στήν συνεισφορά τής 'Ελλάδος στής ἐπιστήμες καὶ τόν πολιτισμό:

τής ἐποχῆς μας. Καὶ δέν ύφισταται ἄλλον ἀγαθόν κοινόν εἰς πάντας τούς λαούς, ἐπί τῶν ἡμερῶν μας, ώς ἡ ἐπιστήμη. 'Υπό μίαν ἔννοιαν διαφέρει ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἐκείνης τῆς ἐπί τῶν ἐλληνικῶν χρόνων: Διά τούς ἀνθρώπους τῆς σκέψεως, εἰς τήν 'Αρχαίαν 'Ελλάδα, τό ούσιώδες ἀπετέλει ἡ διανοητική μελέτη, ἡ θεωρία. 'Ελάχιστοι ἡσχολούντο μέ τήν πρακτικήν πλευράν, τήν πρᾶξιν, μέ τήν χρησιμοποίησιν τής ἐπιστήμης εἰς τήν καθημερινήν ζωήν. Δέν συμβαίνει τούτο καὶ σήμερον: 'Η ἐπιστημονική ἔρευνα ἀπέβη παράγων κεντρικός, μόνιμος εἰς τήν ζωήν τῶν λαῶν. 'Η οἰκονομία, ἡ ύγεια, ἡ στρατιωτική ἀσφάλεια, βασίζονται ἀπασαι ἐπί τῶν κατακτήσεων τής ἐπιστήμης. Καὶ ἀπό ημέρας εἰς ήμέραν ἡ ζωτική σημασία τής ἐπιστήμης εἰς ὅλα τά πρακτικά πεδία αὔξανει συνεχῶς. 'Η καθαρή ἐπιστήμη καὶ ἡ καθημερινή πρᾶξις συμβαδίζουν.

«'Εν τοσούτω, ἡ ἐπιστήμη εἰς δλην τήν πνευματικήν καὶ ύλικήν σπουδαιότητα, ἵστατο ὡς ἐκ τής φύσεως τής, πέραν τῶν δρίων τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Διά τῆς δυνάμεως τής ἐπιστήμης δύνανται νά ἔξηγηθοῦν τά φαινόμενα τής φύσεως (καὶ ὁ ἀνθρωπος δέν είναι παρά μέρος τής φύσεως). Δέν δύναται δμως ἡ φύσις νά ύποδειξη εἰς τόν ἀνθρωπον ποιαν δόδον δέον ν' ἀκολουθήσῃ εἰς τήν ζωήν. Μέ τά μέσα τής ἐπιστήμης δύνανται νά προκληθῇ εύημερία εἰς τό ἀνθρώπινον γένος: ύγεια, ἀνεσις, ἀνύψωσις πνευματική καὶ διανοητική. Μέ τήν ιδίαν δμως δύνανται τής ἐπιστήμης δύναται νά ἐπηνεχθῇ δλεθρος καὶ καταστροφή καὶ ἔξοντωσις πολιτισμένων λαῶν. Τό δένδρον τής γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ δέν εύδοκιμει εἰς τό δεάφος

τής έπιστημης. Η έπιστημη μοχθεῖ διά την άποκαλυψιν τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως, οὐχί δμως καὶ νά υποδείξῃ εἰς τὸν ἀνθρώπον τί πρέπει νά πράξῃ.

«Ἐξ ἄλλου, δέν ύπάρχει ἐπιστήμη χωρίς ἐπιστήμονας καὶ ὁ ἐπιστήμων δέν εἶναι μία μηχανή σκεπτομένη καὶ διανοούμενη, ἀλλά, προσωπικότης φορεύς μεγάλης ἡθικῆς εὔθυνης. Ή κρίσις διά τὴν ὅποιαν γίνεται λόγος σήμερον δέν εἶναι κρίσις τῆς ἐπιστήμης.

Οι ἐπιστήμονες δέον νά περιθά λπουν ἡθικάς ἀρχάς

Ἐπιστήμων δέν θά ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολή του μετ' ἀκεραιότητος καὶ δέν θά εἶναι ἀξιος τοῦ καθήκοντός του ἐάν παραλλήλως πρός τὴν αὔξησιν τῆς δυναμικότητος τῆς ἐπιστήμης καὶ εὔρυνσιν τῆς ἀγνῆς γνώσεως δέν ἔγκυψει εἰς τὴν περίθαλψιν ἡθικῶν ἀρχῶν ὑπό τῶν ὅποιων δέον νά διέπωνται αἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν. Τό δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ πρέπει νά ἐμφυτευθῇ εἰς τὴν ψυχήν παντός ἀνθρώπου καὶ κατά πρῶτον λόγον εἰς τὴν ψυχήν τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πνεύματος, πρός τὸν σκοπὸν ὅπως ἀποβῇ ἡ παραγωγική του δρᾶσις ἐπωφελής διά τὸ ἀνθρώπινον γένος.

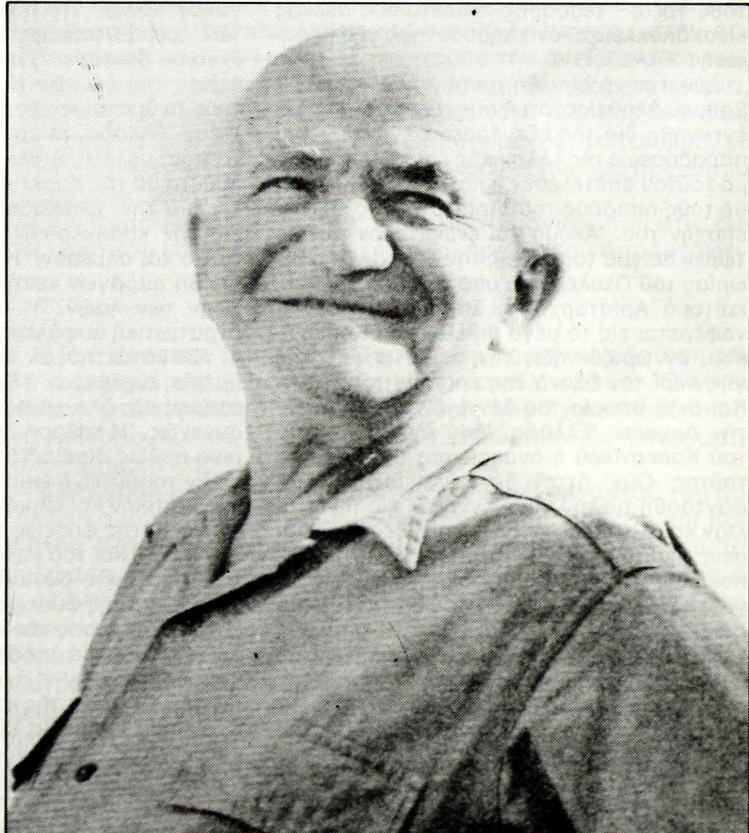
«Ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλήθειας εἶναι αὐτός καθ' ἕαυτον σκοπός, οὐχί ἥττον ὅμως ἀποτελεῖ μέσον πρός ἔνα ἀνώτερον σκοπόν: τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας, τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπί τῆς φύσεως, πρός τὸν σκοπὸν τῆς πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς του ἀνδροῦ καὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς εὔεξίας παντός λαοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὀλοκλήρου. Δέν εἶναι ἐπιτρεπτόν νά γίνη διάκρισις μεταξύ τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπιστήμης, τουτέστι τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἡθικῆς ἥτοι τῶν ἀξιώσεων τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως. Τούτο εἶναι τὸ θείον στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου.

«Δέν ἀπεκαλύφθη μέχρι σήμερον κι ούτε εἶναι γνωστόν εάν θ' ἀποκαλυφθῇ ποτέ τὸ μυστικόν τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως ἥτις εἶναι ίκανή νά κατανοήσῃ τὴν διάταξιν τοῦ σύμπαντος καὶ τοῦ περιβάλλοντός του. Δέν διελευκάνθη ἀκόμη τὸ μυστικόν τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ή όποια προπαρασκευάζει τὸν ἀνθρώπον νά δώσῃ τὴν ψυχήν του ὑπέρ ἀρχῶν τάς ὅποιας ἐκτιμᾶ περισσότερον τῆς ἴδιας του ζωῆς. Ἐν τοσούτῳ καὶ αἱ δύο (διανόσισις καὶ συνείδησις) ύφίστανται καὶ διά τῆς συνυφάσεως μόνον θά προκύψῃ διά τὸν ἀνθρώπον ἡ μεγάλη καὶ μυστική εὐλογία ἡ κεκρυμμένη ἐντός ἐκάστου τούτων.

«Θά είμεθα ἀδικοι πρός τὴν ἀλήθειαν, εάν

εἴπωμεν ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος περιορίζετο εἰς τὸ πεδίον τοῦ ὥραίου καὶ τῆς διανοήσεως. Εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους καὶ Πλούταρχου ἐκδηλώνεται διακαής πόθος διά τὸ καλόν καὶ τὸ δίκαιον. Καί θά ἀδικήσωμεν τὴν ἀλήθειαν ἐάν εἴπωμεν ὅτι τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀρχαίου Ἐβραϊσμοῦ συνίστατο μόνον εἰς τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἡθικὸν εύαγγελισμόν τῶν προφητῶν τοῦ Ἰσραήλ. Τά βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς πλημμυρίζουν ἀνωτάτης εὔμορφίας καὶ μεγάλης σοφίας. Καί ή διδασκαλία τοῦ Βούδα δέν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν καθιέρωσιν πορείας ζωῆς εύγενοῦς καὶ σωτηρίου, ἀλλά καὶ ἀκτινοβολεῖ φιλοσοφικήν σκέψιν βαθείαν καὶ πηγαίαν.

«Ἀληθές εἶναι ὅτι τὸ κέντρον βαρύτητος τῆς ἐλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἡτο τοποθετημένον εἰς τὸ πεδίον τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὅπως τὸ κέντρον βάρους τῆς θεωρίας τοῦ Βουδισμοῦ κατημένετο εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀτόμου ἀπό τὸν πόνον καὶ τὴν δυστυχίαν καὶ τὸ κέντρον βάρους τῶν προφητῶν τοῦ Ἰσραήλ ἡτο τοποθετημένον ἐπί τῆς ψηλῆς θρησκευτικῆς καὶ ἡθικῆς συνειδήσεως...».

Ο Δαβίδ Μπέν Γκουριόν τό 1959.

ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ

‘Ο Δημιουργός

Τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, πρέσβη
κ. ΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΒΛΑΧΟΥ

‘Η ἐβδομαδιαὶα μελέτη
τῆς Βίβλου
πού καθιερώθηκε ἀπό
τὸν Μπέν Γκουριόν.

Ο πρέσβης τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ μοῦ ἔκαμε τὴν τιμή νά μοῦ προτείνει νά είμαι ο κύριος ὅμιλητής στή σημερινή ἐπετειακή τελετή τῶν 100 ἑτῶν ἀπό τή γέννηση τοῦ Μπέν Γκουριόν. Τήν πρόταση αὐτή τήν δέχθηκα εύθυνς, ὅχι μόνο ἐπειδή ἡταν ἔξαιρετικά τιμητική, ἀλλά κι ἐπειδή, Διπλωματικός Ἀντιπρόσωπος στά ‘Ιεροσόλυμα ἐπί δύο σχεδόν χρόνια, ἥμων μάρτυς τῆς πορείας τοῦ τότε ‘Ἐπταβηματίζοντος’ Ἰσραήλ πού βρισκόταν ἀκόμη στήν περίοδο τῆς ὀργανώσεώς του, τοῦ σχηματισμοῦ του, τῆς ἐπιβολῆς του ως ἔθνικῆς καί κρατικῆς ὄντότητος στή διεθνή κοινωνία.

“Οταν, δημως, ἀντιλήφθηκα ὅτι ἐπρεπε, στά στενά ὅρια μιᾶς ὅμιλίας, νά ἀσχοληθῶ με μιὰ προσωπικότητα τῆς ἔξαιρετικῆς ὄλκῆς τοῦ Μπέν Γκουριόν, μέ κατέλαβε δέος καί σχεδόν ἔφθασι στή σημεῖο νά μετανοήσω καί νά παρακαλέσω τόν πρέσβη Γκιλμπόρα νά μέ ἀπαλλάξει ἀπό τήν ἐπιτέλεση ἐνός ἀθλοῦ.

Τή σκέψη αὐτή ἔκανα εύθυνς μόλις ἀρχισα νά μελετῶ τά ἀπαραίτητα στοιχεία γιά μιά παρουσίαση πλήρη τοῦ Μπέν Γκουριόν, τοῦ κυρίου συντελεστοῦ τῆς δημιουργίας τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Μέσα μου τόν χαρακτήρισα «δημιουργό» — γι’ αὐτό καί ὁ τίτλος τῆς ὅμιλίας μου — γιατί ἀν καί, βεβαίως, ὅλλες δύο μεγάλες προσωπικότητες ἔπαιξαν σπουδαιότατο ρόλο γιά τήν ἰδρυση τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ, ὁ Βάιτζμαν, πού ἔδωσε τήν πρώτη μεγάλη ὠδηση στό σιωνιστικό κίνημα, καί ὁ Μπέν Γιεχούντα, πού ἀνέστησε τήν ἐβραϊκή γλώσσα, ἐντούτοις ὁ Μπέν Γκουριόν είναι ἔκεινος πού, σάν πλάστης, ἔπιασε τήν πρώτη ςηλη πού είχε ἐτοιμασθεῖ καί ἀρχισε, σάν δημιουργός, νά τήν διαπλάθει, νά τής δίνει μορφή καί ὑπόσταση.

Πολύπλευρη καί πολυπροικισμένη προσωπικότητα, μπορεῖ νά παρομοιασθεῖ μ’ ἕνα ἡφαίστιο σέ συνεχή δραστηριότητα, μέ συχνότερα ἐκρήξεις πού, ἀντί νά καταστρέφουν, γονιμοποιοῦσαν, ἐπί 63 ὀδόληπρα χρόνια μέ ποικίλους τρόπους ὅλο τό πρωτοφανές, σέ ἔκταση καί ἀποτελεσματικότητα, κίνημα τοῦ σιωνισμοῦ, πού είχε ὡς κατάληξη τή δημιουργία κράτους ἐβραϊκοῦ δύο σχεδόν χιλιάδες χρόνια μετά τήν καταστροφή του ἀπό τόν Ρωμαῖο Τίτο.

Μόνο ὅταν πληροφορηθεῖς ὅτι παράλληλα μέ τή συνεχῆ, ἀκάματη καί ἀποτελεσματική πολιτική δράση του, ὁ Μπέν Γκουριόν συνέγραψε τριάντα βιβλία, ὅτι ἡ βιβλιογραφία τῶν ὅσων ἄρθρων καί λόγων ἔγραψε καί ἔξεφώνησε ἀπό τό 1920 ἐώς τό 1959 περιέχει δύο χιλιάδες λήμματα καί ὅτι τό προσωπικό του ἀρχείο (μέ τό ἡμερολόγιο του) περιλαμβάνει 750.000 ἔγγραφές, ἀντιλαμβάνεσαι τήν τεράστια ἐμβέλεια τῆς ἐκπληκτικῆς αὐτῆς προσωπικότητας.

‘Η παρουσίαση ἐνός πολυπλάγκτου, πολυμήτη, ἀκαμάτου προσώπου, πού είχε τόσες ἵκανότητες καί χαρισματα καί είναι πραγματικός, ἐπαναλαμβάνω, δημιουργός, δέν μπορεῖ παρά νά είναι ἀτελῆς.

Α σφαλῶς, τό κίνημα τοῦ σιωνισμοῦ, ὅταν ἀρχισε νά σκιαγραφεῖται τό 1838 ἀπό τόν Μωυσῆ Μοντεφιόρε, δέν προκάλεσε θετικές ἡ ἀρνητικές ἀντιδράσεις ἀξιες λόγου. Τόσο ὁ τότε πολιτικός κόσμος, δέος καί ὁ κοινή γνώμη τό δέχθηκαν μέ σκεπτικιστική συμπάθεια ἡ μέ ἀδιαφορία, θεωρώντας ὅτι μετεῖχε πολύ περισσότερο τοῦ χμαιρικοῦ ὄράματος, τοῦ ἀπραγματοποίητου ὀνείρου, παρά τής προσγειωμένης πολιτικῆς ἐπιδιώξεως. Δέν είχαν ἀδικο οί τότε σκεπτόμενοι μέ αὐτό τόν τρόπο. ‘Εκτός ἀπό σποραδικούς καί πρόσκαιρους διωγμούς στήν ἀνατολική Εύρωπη (ἄς μήν ξεχνοῦμε ὅτι ἡ λέξη «πογκρόμ» είναι ρωσική), ἡ ἀνά τόν κόσμο ἐβραϊκή διασπορά ζούσε καλά ὀργανωμένη τοπικά, καί, κατά τό πλείστον εὐημερούσε, υφισταμένη δημως φυλετικές διακρίσεις συχνά μειωτικές, πού δημιουργοῦσαν στούς ‘Εβραιούς τής Διασπορᾶς ἔνα αἰσθήμα ἀνασφαλείας.

‘Ο Μπέν Γκουριόν γεννήθηκε τό 1886 καί, κατά παράξενη σύμπτωση, τόν ἱδιο χρόνο ὁ Γάλλος Βαρώνος ‘Ἐντμόν ντέ Ρότσιλντ, βαθύπλοοτος, χρηματοδότησε τή δημιουργία τοῦ πρώτου ἐβραϊκοῦ οίκισμοῦ τῆς Παλαιστίνης, πού ὀνομάστηκε Ζιχρόν Γιαακόβ. ‘Εδημιουργεῖτο τό πρώτο κύτταρο τοῦ μέλλοντος σώματος τοῦ Ἰσραήλ, ἐνώ ἔβλεπε τό φῶς στό Πλούς τής Πολωνίας ἔνα βρέφος πού θά γινόταν ὁ ἀρχιτέκτων καί δημιουργός τοῦ κράτους αὐτοῦ.

Τό 1897 ὁ Θεόδωρος Χέρτζλ συνεκάλεσε τό πρώτο Παγκόσμιο Σιωνιστικό Συνέδριο στή Βασιλεία τῆς Ἐλβετίας καί ἴδρυσε τήν Παγκόσμιο Σιωνιστική Ὀργάνωση, μέ σκοπό τή δημιουργία, γιά τόν ἐβραϊκό λαό, μιᾶς δημοσία καί νομικά κατοχυρωμένης ἑστίας στήν Παλαιστίνη. Τή φορά αὐτή ἡ ἀπήχηση τής πρωτοβουλίας αὐτῆς ἡταν σημαντική, ἵσως ἐπειδή, 3 χρόνια πρίν, ἡ περίφημη ὑπόθεση Ντρέψφους είχε συνταράξει, διχάζοντάς την, τή φιλελεύθερη Γαλλία. Θλιβερή είναι ἡ διαπίστωση ὅτι κάθε βῆμα πού σημειώθηκε πρός τήν ἐκπλήρωση τοῦ τελικοῦ σκοποῦ — τήν ἰδρυση ἐβραϊκοῦ κράτους — ἡταν ἀποτέλεσμα διωγμῶν ἡ ἔξαρσεως τοῦ ἀντισημιτισμοῦ σέ κάποια περιοχή τοῦ κόσμου. Τέτοιοι διωγμοί είχαν σημειώθει ἀπό τό 1882 καί προκάλεσαν σημαντικό κύμα μεταναστεύσεως στήν Παλαιστίνη, τότε ἐπαρχία τῆς Ὀθωμανικῆς Αύτοκρατορίας.

Μπέν Γκουριόν: Ό Δημιουργός

Τα πρώτα αυτά σκιρτήματα της έβραικής φυλής προκάλεσαν τότε την προσοχή τών κυβερνήσεων και της κοινής γνώμης, σε βαθύτερη ή κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας νά προσφέρει, το 1903, στούς Έβραιούς, τη δημιουργία έβραικού κράτους στήν Ούγκαντα της Αφρικής. Τήν προσφορά απέρριψε, φυσικά, το βό Παγκόσμιο Σιωνιστικό Συνέδριο. Κράτος έβραικό δέν ήταν νοητό παρά στήν Παλαιστίνη, «τήν γην Χαναάν ήν ώμοσα τώ Άβραάμ και Ισαάκ και Ιακώβ», δημοσίευσε ο Κύριος.

Κατά τά χρόνια πού προηγήθηκαν τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου, δημιουργούνται, στήν Όθωμανική Παλαιστίνη, άρκετοί έβραικοί οίκισμοί και δραγανώνεται ή ζωή τών προσφάτων μεταναστών, ένων οί έλαχιστοι Έβραιοι πού ζούσαν στήν Ιερουσαλήμ άπό άμηντόνευτα χρόνια, ίδρυσαν μιά μικρή πολιτεία, τήν Πετάχ Τικβά — Πύλη τής Έλπιδος —, δνομα συμβολικό τής έλπιδας και αισιοδοξίας πού έτρεφε έπι αἰώνες ή βαθιά πίστη τού κεντρικού αύτού πυρήνα τών ιεροσολημητών Έβραιων.

* * *

H

Παλαιστίνη, τά χρόνια έκεινα, έξακολουθούσε νά είναι έπαρχια τής Όθωμανικής Αύτοκρατορίας, τής όποιας ή διάλυση είχε άρχισει μέ τήν Επανάσταση τού '21 και άκολουθούσε ένα ρυθμό άνάλογο μέ τήν άφύπνιση και έξεγερση τών βαλκανικών χριστιανικών πληθυσμών και ίσως γι' αύτό ή Υψηλή Πύλη δέν έδειχνε πολύ ένδιαφέρον γιά τήν είσροή Έβραιών άπό τόν σλαυικό ίδιως κόσμο. «Ετσι, άπο τίς άρχες τού αιώνος άρχισαν νά δημιουργούνται άπο τούς καταφεύγοντες στήν Παλαιστίνη Έβραιούς, τά πρώτα ψηφίδια πού θά χρησίμευαν άργετερα ως πυρήνες δραστηριότητας, άλλα και κέντρα ύποδοχης τών μελλόντων μεταναστών. Τό 1906 ίδρυεται ή πρώτη έβραική σχολή στήν Γάιφα και ή Σχολή Καλών Τεχνών στήν Ιερουσαλήμ. Τόν ίδιο χρόνο φθάνει στήν Παλαιστίνη ο Μπέν Γκουριόν, 20 μόλις έτών. Τό 1909 ίδρυεται, στίς ίχθες τής λίμνης τής Γεννισαρέτ τό πρώτο κιμπούτς, τό παράξενο αύτό έβραικό έπινόρμη πού είναι ένα μικροσκοπικό αύτοκυβερνούμενο κρατίδιο. Μέ τόν καιρό, άυτά τά κιμπούτς πολλαπλασιάστηκαν σε βαθύτερη ή αποτελέσουν τή σπονδυλική στήλη τού κράτους τού Ισραήλ. Τόν ίδιο χρόνο ίδρυεται ή πρώτη έβραική πόλη τών νεωτέρων χρόνων, τό Τέλ Άβιβ, πού θά άποτελέσει τό κέντρο άσφαλούς ύποδοχής τών νεωτέρων μεταναστών.

Τό 1909, ο Μπέν Γκουριόν, 23 έτών, βρίσκεται άπο τριετίας στό Πετάχ Τικβά άγνωστος, έθελοντης έργατης στόν άγροτικό αύτό οίκισμό.

Τό 1914 ξεσπάει ή θεομηνία τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου, άλλα γιά τούς άντα τόν κόσμο Έβραιούς ή θεομηνία καταλήγει στό ρητό: «ούδεν κακόν άμιγές καλού». Τό «καλόν» είναι διπλό:

A) Η γνωστή συμφωνία Σάικς - Πικό, μέ τήν όποια ή Παλαιστίνη περιέρχεται στή ζώνη έπιπροής τής Αγγλίας.

B) Η δήλωση Μπάλφουρ, μέ τήν όποια ή Αγγλία άναλαμβάνει τήν ύποχρέωση νά εύνοησει τή δημιουργία μιᾶς έβραικής «Εστίας» στήν Παλαιστίνη.

Δύο στοιχεία πού θ' άποτελέσουν τό δίδυμο βάθρο, έπανω στό οποίο ή έβραική πίστη και έπιμονή θά οικοδομήσει μέ συνεχή άγνωνα και θυσίες τό μέλλον κρατικό συγκρότημα.

Η δήλωση Μπάλφουρ ήταν έργο τού περίφημου Έβραιού χημικού Χάιμ Βάισμαν, πού έπεισε τήν βρετανική κυβέρνηση ν' αναλάβει τήν ύποχρέωση αύτή, ύποχρέωση τήν όποια διηγούνται ή ανάθεση Έντολής στή Μ. Βρετανία έπι τής Παλαιστίνης. Τό 1922 ή Κοινωνία τών Έθνων λαβαίνει μιά σημαντική άπόφαση: «Αναγνωρίζει τόν ιστορικό δεσμό τών Έβραιών μέ τήν Παλαιστίνη και έπιφορτίζει τή Μ. Βρετανία νά διευκολύνει τή μετανάστευση και έγκατάσταση τών Έβραιών στήν ύπο Έντολήν Παλαιστίνη». Άλλα όσο, μετά τήν άποφαση αύτή, αύξανει ή άριθμός τών Έβραιών μεταναστών, τόσο αύξανει και ή αντίδραση τών Αράβων τής Παλαιστίνης, ίδιως μετά τή μαζική είσροή Έβραιών, μετά τό 1933, χρόνο πού βλέπει τήν άνοδο τού Χίτλερ στήν έξουσία.

«Ηδη τό 1937, ή άριθμός τών Έβραιών τών έγκατεστημένων στήν Παλαιστίνη είναι πολύ σημαντικός, άλλα άπο τόν ίδιο χρόνο ή άραβική άντιδραση, σποραδική έως τότε, προσλαμβάνει γενικότερη και δυναμική μορφή. Στήν περιοχή τής Χεβρόνος οι Άραβες δραγανώνουν και έκτελούν όμαδικές σφαγές Έβραιών. Ο μαρτυρικός δρόμος γίνεται τραχύτερος όσο οι δραγανωμένες βιαιότητες αύξανουν, σε βαθμό πού ή Μεγάλη Βρετανία άντιμετωπίζει, άπο τότε, τή δημιουργία δύο κρατών, ένδος άραβικού και ένδος έβραικού στή δυτική Παλαιστίνη. Οι Άραβες, ίδιως, άπορρίπτουν ένα τέτοιο σχέδιο και ή Μεγάλη Βρετανία, έν όψει τού Β' Παγκοσμίου Πολέμου πού έπέρχεται και μέ τήν έπιδιωξη νά μή δυσαρεστήσει τόν άραβικό κόσμο πού δεσπόζει σε μιά ζωτική γιά τήν Αύτοκρατορία περιοχή, τήν όποια άπειλει ή έντονη γερμανική προπαγάνδα (άς μή λησμονούμε τόν Μέγα Μουφτή τήν ίεροσολύμων), άποφασίζει νά περιορίσει σε 75.000 τόν άριθμό τών Έβραιών μεταναστών γιά μιά περίοδο πέντε έτών, μετά τά όποια θά άπαγορευόταν κάθε μετανάστευση.

T

Τό Κράτος τοῦ Ισραήλ

Ό 1939 άρχιζει ή άνήκουστη λαίλαπα τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου και ήνων τό άραβικό στοιχείο, άλλα και τό ισλάμ όλκληρο, μένει άπαθής θεατής, χιλιάδες και χιλιάδες Έβραιοί κατατάσσονται στό συμμαχικό στρατό, πολεμούν γιά τή συντριβή τού ναζισμού, άλλα και προετοιμάζονται, έτσι, γιά τόν μέλλοντα ίστραπλινό στρατό, άνεκτιμητό όπλο έτσι τό 1947 τά Ήνωμένα Έθνη άποφασίζουν νά δημιουργήσουν δύο παλαιστινιακά κράτη, τό άραβικό και τό έβραικό. Οι Έβραιοί δέχονται άμεσως τήν άποφαση, ένων οι Άραβες τήν άπορρίπτουν και κηρύσσουν πόλεμο έναντίον τού έβραικού στοιχείου. Η άναμετρηση καταλήγει στήν πλήρη ήττα τών Αράβων και τήν ύπογραφή άνακωχής στή Ρόδο, μετάξι τού Ισραήλ και τών τεσσάρων Αράβων γειτόνων του. Τού Ισραήλ! Ναί, τού κράτους τού Ισραήλ, πού άναγνωρίσθηκε τήν ίδια ώρα, τά μεσάνυχτα τής 14ης Μαΐου 1948 άπο τίς Ήνωμένες Πολιτείες και τή Σοβιετική Ένωση. Τό μακροχρόνια κυοφορούμενο θαῦμα έχει συντελεστεῖ.

Ο 20ός αιώνας γνώρισε πολλά καταστατικά ίστοριογόνα γεγονότα, δχι μόνο έπιστημονικά και τεχνολογικά, άλλα και πολιτικά και μεταξύ τους τή δημιουργία τού κράτους τού Ισραήλ. Κατά τή διάρκεια τού ίδιου αιώνος έμφανιστηκαν προσωπικότητες πολιτικές και έπιστημονικές πού σφράγισαν μέ τή δράση τους, κακοποιό ή άγαθή

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΙΣΡΑΗΛ

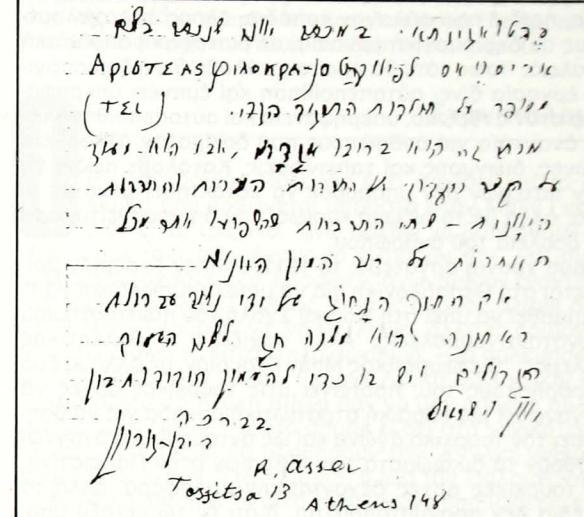
Ἐπιστολή τοῦ Δαβίδ Μπέν Γκουριόν

Στίς 5 Μαΐου 1969, γιά τὸν ἑορτασμὸν τῆς Παγκοσμίου Ἡμέρας τῆς Βίβλου, μὲν θέμα «Ἡ γυναῖκα στὴ Βίβλο», οἱ κυρίες τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν εἶχαν καλέσει τὸν Δαβίδ Μπέν Γκουριόν νὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα. Ὁ Μπέν Γκουριόν ἐστειλε στὴν κυρία Ρόζα Ἀσσέρ, ὡς ἐκπρόσωπο τῶν ὄργανων τοῦ ἑορτασμοῦ, τὴν παρακάτην ἐπιστολήν. Ὑπενθυμίζεται ὅτι ὁ Μπέν Γκουριόν ἦταν πρωτεργάτης τῆς ἴδεας ὅτι πρέπει ἡ Βίβλος νὰ ξαναγεννηθεῖ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων.

«Συντέ Μποκέρ 11.4.65

Σαλώμ Ουβραχά — Εἰρήνη καὶ εὐλογία

Χάρηκα πού πῆρα τὸ γράμμα σας μέ τὸ δόποιο μέ πληροφορεῖτε γιά τὴν Ἡμέρα τῆς Βίβλου, πού θά γιορτασθεῖ στὴν Ἀθήνα τὸ Λάνγκ Μπάομερ. Λυπάμε πού δὲν μπορῶ νὰ φύγω ἀπό τὴ χώρα καὶ νὰ ῥθω στὴν Ἀθήνα νὰ παρευρεθῶ σ' αὐτὸ τὸ γεγονός, γιατὶ ὑπάρχει ἰδιαίτερο νόημα στὴν Ἡμέρα τῆς Βίβλου στὴν Ἀθήνα. Πραγματικά, ἡ Βίβλος ἔχει μεταφρασθεῖ σ' δλεσ τὶς γλώσσες πάνω ἀπό χίλιες μεταφράσεις σ' δλο τὸν κόσμο, ἀλλὰ ἡ πρώτη μεταφραση ἦταν στὴν Ἐλληνική, τὴν ὀνομάζουμε «Μετάφραση τῶν Ἐβδομῆντα» καὶ εἶναι γνωστή σὲ ἀλλες γλώσσες μέ τὸ ὄνομα Septuagint. Σ' ἔνα γράμμα γραμμένο ἀπό τὸν Ἀριστο τὸν Φιλοκράτη (Σημ. «Χρονικῶν»: στὸ ἰδιόχειρο γράμμα τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γραμμένο μὲ Ἑλληνική γραφή: Ἀριστος Φιλοκράτις) μαθαίνουμε τὴν ἱστορία αὐτῆς τῆς μετάφρασης. Τὸ γράμμα τοῦτο, παρ' δλο πού ἡ ὑπαρξὴ του δέν εἶναι ἴστορικά ἔξακριβωμένη, ἀποδείχνει τὴν ἀρχαία σχέση μεταξύ τοῦ Ἐβραϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Ἐλληνικοῦ, οἱ δύο πολιτισμοὶ

Ἡ ιδιόχειρη ἐπιστολή τοῦ Μπέν Γκουριόν.

πού ἔχουν ἐπηρρεάσει πάνω ἀπό κάθε ἄλλον τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ Ἡμέρα τῆς Βίβλου πού θά γιορτασθεῖ ἀπό τὶς Ἐβραϊκὲς γυναικὲς στὴν Ἀθήνα εἶναι διπλὴ κοινὴ γιορτὴ για τούς δύο μεγάλους λαούς καὶ θά συντελέσει στὴν ἐνίσχυση τῆς φιλίας ἀνάμεσα στὴν Ἐλλάδα καὶ τὸ Ἰσραὴλ.

Χαιρετισμοὶ
Δαβίδ Μπέν · Γκουριόν

τὴν ἐποχὴ αὐτὴ καὶ τὴν σφράγισαν τόσο βαθιά, ὥστε νά δημιουργήσουν νέες παγκόσμιες συνθῆκες ζωῆς σὲ κάθε τομέα τῆς ἐπιγείου πραγματικότητος. Μεταξύ τῶν μορφῶν αὐτῶν, πού θά παραμείνουν στὴν ἴστορικὴ μνήμη τοῦ κόσμου, πλά στὸν Λένιν καὶ τὸν Στάλιν, τὸν Χίτλερ — δεύτερο Ἀττίλα στὴν εὐρωπαϊκὴ ἴστορία — πλά στὸν Τσώρτσιλ, στὸν Ρούζβελτ καὶ τὸν ντέ Γκώλ, θά παραμείνει καὶ ἡ ἐντελῶς ἰδιαίτερη μορφὴ τοῦ Μπέν Γκουριόν, πού ὑπῆρξε δύ κύριος βραχίονας τοῦ μοχλοῦ πού νίκησε τίς πολυποίκιλες καὶ ἰσχυρότατες ἀντιστάσεις, μέ ύπομόχλιο σπουδαιότατο ἔναν ἄλλο, πολύ λιγύτερο γνωστὸ Ἐβραϊο, τὸν Μπέν Γιεχούντα, πού πρωτοστάτησε στὴν ἀνάσταση τῆς Ἐβραϊκῆς γλώσσας καὶ μετέβαλε τοὺς Ἐβραίους σὲ Ἰσραηλινούς καὶ τὴν πύλη τους σὲ ἔθνος, δίνοντάς τους μιά κοινή γλώσσα, δῶρο ἀνεκτίμητο, στοιχεῖο ἀπαραίτητο τῆς δημιουργίας καὶ σφυρηλατήσεως ἔθνικῆς συνειδήσεως.

Δεύτερο θαῦμα αὐτό! Πῶς θά εἶχαν συνδεθεῖ καὶ θά εἶχαν ἀποτελέσει ἔναν πρώτο ἔθνικό πυρήνα δλα τὰ ἐτερόκλιτα Ἐβραϊκά στοιχεῖα πού συνέκλιναν, καταδιωγμένα, στὴν Παλαιστίνη; Ἐβραίοι Ἀσκενάζ, τῆς Βορείου Εὐρώπης, Σεφαρντί τῆς Νοτίου Εὐρώπης, Κούρδοι Ἐβραίοι, Γιεμενίτες ἡ γαλλόφωνοι, ἀγγλόφωνοι, γερμανόφωνοι, ἵσπανόφωνοι; Θά εἶχαν μείνει χωριστές ἡ κάθε

μία νησίδες, ξένες πρός ἄλληλες, ίσως καὶ ὑποβλεπόμενες ἄν δέν ὑπῆρχε τὸ συγκολλητικὸ στοιχεῖο τῆς κοινῆς γλώσσας, στοιχεῖο ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνεύ γιά τὴν ἔξασφάλιση ἐπιβιώσεως στὴ γῆ τῶν πατέρων.

Ἄν ο Μπέν Γιεχούντα προσέφερε τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο τῆς Ἐθνικῆς συνειδήσεως, ὁ Μπέν Γκουριόν ὑπῆρξε δύ κύριος συντελεστής τοῦ ψυχικοῦ παλμοῦ καὶ τῆς ύλικῆς προετοιμασίας πού ὄδηγησε στὴν ἐπιτέλεση τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦτο μέ ἀγῶνες ἐναντίον τεραστίων καὶ φαινομενικά ἀνυπέρβλητων ἐμποδίων.

Ἀφέσαμε τὸν Μπέν Γκουριόν τὸ 1909 σὲ ἡλικία 23 ἑτῶν, ἐργάτη σ' ἔναν ἀγροτικό οἰκισμό τῆς ὁθωμανικῆς Παλαιστίνης, πειναλέο, σχεδόν ρακένδυτο, δαπανώντας δλη τὴ δραστηριότητα καὶ εύφυια του, δπως λέει δ ἰδιος, ἀπλῶς γιά νὰ ἐπιζήσει. Καὶ δημως, τὰ χρόνια ἐκεῖνα, δπως τὸ ἀναφέρει δ ἰδιος, εἶναι τὰ εύτυχέστερα πού ἔζησε προτοῦ ἀνακαλύψει τὸ Νεγκέβ, τὴν ἐρημο ἐκείνη ἐκταση τῆς ὄποιας τῇ σημασίᾳ ἐννόησε ἀμέσως, δραματίστηκε νά τὴν ἀξιοποιήσει καὶ τὸ κατόρθωσε.

Τὸ χαρακτηριστικότερο ἀπό τὰ δσα λέει δ Μπέν Γκουριόν γιά τὰ χρόνια ἐκεῖνα, εἶναι δτι στὴν Παλαιστίνη δέν ἐβλεπε τούς συνηθισμένους Ἐβραίους τῶν παρασιτῶν ἐπαγγελμάτων, ἐμπόρους, ψιλικατζῆδες, κερδοσκόπους, χρηματομεσίτες, πού ζοῦν σὲ βάρος τῆς ἐργασίας

Μπέν Γκουριόν: Ό Δημιουργός

τών άλλων. "Εβλεπε γεωργούς, σκυμμένους στό σηργάμα ή τό θέρο, γυναικες πού άρμεγαν και φρόντιζαν τά ζώα, παιδιά πού φύλαγαν κοπάδια, δλους άπασχολημένους σε δημιουργική έργασία, σε βιοτεχνική άποδοτική δουλειά. "Ισως τότε θά πρωτοκατάλαβε ότι ή δημιουργική έργασία δίνει αύτοπεποίθηση και έμπνευση ύπερερφάνεια στόν άνθρωπο, ύπερερφάνεια και αύτοπεποίθηση τόσο άναγκαία για άνθρωπους πού δοκίμαζαν άλλου, έπι αίώνες, διωγμούς και ταπεινώσεις. Κατάλαβε πώς ή γῆ τών πατέρων δέν μπορούσε νά κατακτηθεί μόνο μέ σπλα, άλλα μέ τό ρίζωμα κυρίως, πού δημιουργείται άπο τή δουλειά τού άνθρωπου.

Δύο χρόνια άργότερα, τό 1911, ο Μπέν Γκουριόν βρίσκεται στή Θεσσαλονίκη για νά μάθει τουρκικά και νά έτοιμασθεί νά μπει στή Νομική Σχολή τού πανεπιστημίου Κωνσταντινουπόλεως. 'Άλλα άρχιζει ο Α' Βαλκανικός πόλεμος. 'Ο έφευρετικός Μπέν Γκουριόν, μέ άλλους δύο όμοιθρήσκους του, προτείνει στίς τουρκικές άρχες νά δραγανωθεί μιά έβραική στρατιωτική μονάδα για νά βοηθήσει τόν τουρκικό άγώνα και ως άνταμοιβή νά άναγνωρισθούν τά δικαιώματα τών Έβραιών στήν Παλαιστίνη. Οι τουρκικές άρχες δέχονται τήν προσφορά, άλλα τό σχέδιο δέν πραγματοποιείται, διότι έν τώ μεταξύ υπόγραφεται ή άνακωνται.

Βλέπουμε ότι νεότατος άκομη, μόλις 26 έτών, κατέχεται κιόλας άπό τό μεγάλο σκοπό, τή δημιουργία κράτους έβραικού. 'Ο άκούραστος Έβραιος θά δοκιμάσει πάλι τό ίδιο κατά τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, άναστρέφοντας όμως τήν πορεία του, έπειδή προβλέπει τή νίκη τών Συμμάχων. Βρίσκεται στά Ίεροσόλυμα, όπου ο Τούρκος διοικητής άνησυχει πολύ άπό τή δραστηριότητα τού Μπέν Γκουριόν και τόν έξορίζει, μέ τόν Ζβί, τό 1915 στήν Αίγυπτο, όπου φθάνουν έγκαιρως για νά γυμναστούν στό στρατό και νά λάβουν μέρος στήν έπιχειρηση τής Καλλιπόλεως.

Μετά τήν άποτυχία τής έπιχειρήσεως ο Μπέν Γκουριόν ένσαρκνει τόν περιπλανώμενο 'Ιουδαίο. Ταξιδεύει στή Νέα Ύόρκη, άπ' όπου άρχιζει νά έργαζεται δραστηρία για νά δημιουργήσει μεταναστευτικό ρεύμα πρός τήν Παλαιστίνη μεταξύ τών Άμερικανών Έβραιών. 'Επισκέπτεται 40 πόλεις τών Ην. Πολιτειών και τού Καναδά. Προσπαθεί νά στρατολογήσει έθελοντές για τό στρατό τών πρωτοπόρων, πού ηγανιναν νά έγκατασταθούν στη γῆ τών πατέρων και νά τή δουλέψουν. Κατορθώνει νά πείσει πολλούς Έβραιούς νά καταταγούν στόν άγγλικό στρατό, σταν πιά φαίνεται καθαρά ήτη στρατιά τού 'Αλεμπο θά κυριέψει τήν Παλαιστίνη άπό τούς Τούρκους.

Τό 1918 φεύγει γιά τήν Άγγλια και στρατεύεται άπό τούς 'Άγγλους, γιά νά φθάσει στήν Αίγυπτο μέ τό βαθμό τού δεκανέα. Είναι 36 έτών και υπόρετει μαζί μέ άλλους πολλούς όμοιθρήσκους του στούς έβραικούς λόχους τού 'Άγγλικου Στρατού.

'Από τό 1920, ζταν ή άγγλική Έντολή τής Παλαιστίνης γίνεται βεβαία πραγματικότης, ό χθεσινός δεκανέας άρχιζει τήν άνοδική πορεία πού θά τόν άναδειξει, 28 χρόνια άργότερα, πρώτο πρωθυπουργό τού κράτους τού 'Ισραήλ.

'Η πρώτη του έπιμονη φροντίδα είναι νά δημιουργήσει ένα μεγάλο έργατικό κόμμα, τό 'Αχντούτ Χα - 'Αβοντά, πού σχηματίζεται και άναπτυσσεται τόσο γρήγορα, ώστε δταν ιδρύεται, τόν Δεκέμβριο τού 1920, ή Γενική Έργατική Όμοσπονδιά, ή γνωστή Χισταντρούτ, τό κόμμα τού Μπέν Γκουριόν είναι τό δεσπόζον στοιχείο. 'Ως

14 Μαΐου 1948. Τέλ Άβιβ. Ο Μπέν Γκουριόν διαβάζει τή Διακήρυξη τής Ανεξαρτησίας τού 'Ισραήλ.

1967. Πανεπιστήμιο τής Νέας Ύόρκης. Ανακήρυξη τού Μπέν Γκουριόν ως έπιτιμου Διδάκτορος.

μέλος τής Γενικής Γραμματείας τής Χισταντρούτ άναπτύσσει τόση δραγανωτική και πολιτική δραστηριότητα, ώστε άρχιζει ν' άναφέρεται ως 'Έκτελεστικός Γραμματέας τής Όργανωσεως. 'Η φήμη του έξαπλωνεται και τό κύρος του αύξανει σέ βαθμό ώστε τό 1930 κατορθώνει νά ένοποιήσει όλα τά έργατικά κινήματα σέ ένα έργατικό κόμμα, τό ΜΑΠΑ'Ι.

Ηγέτης

αράλληλα, όμως, μέ τή δραστηριότητά του αύτή, δό δξεδερέστατος ήγέτης, διότι είναι πλέον άναγνωρισμένος ήγέτης, έπιχειρει και κατορθώνει νά δημιουργήσει, γιά τόν αύξανόμενο έβραικό πληθυσμό τής Παλαιστίνης, ένα είδος έθνικής έξουσίας, κρυφό θεμέλιο κυβερνήσεως τού μελλοντικού κράτους, δηλαδή ένα έκλεγμένο σώμα πού θά λειτουργήσει ως ένας κυρίαρχος και άντιπροσωπευτικός θεσμός γιά δλους τούς Έβραιούς τής Παλαιστίνης. Τά έμποδια πού συναντά ο Μπέν Γκουριόν γιά τήν ίδρυση τού θεσμού αύτού παραδόξως δέν προέρχονται άπό τήν άγγλική διοίκηση τής Έντολής, άλλα άπό τούς άκραίους έβραικούς θρησκευ-

Μπέν Γκουριόν: Ο Δημιουργός

τικούς παράγοντες, πού δέν παραδέχονται νά έχουν ψήφο καί οι γυναίκες. Συχνά οι ταγοί μιᾶς κοινωνίας έχουν τόσο έντονες παρωπίδες, ώστε άποτελούν σοβαρό έθνικό έμποδιο. 'Άλλα ή έφευρετικότης τού Μπέν Γκουριόν παρέκαμψε το φαινομενικά άνυπέρβλητο αύτό έμποδιο. Συμφώνησε μέ τόν Μέγα Ραββίνο. Κούκ νά ψηφίζουν οι φανατικοί όρθδοξοι 'Εβραιοί δύο φορές. Μία γιά τόν έαυτό τους καί μία γιά τή γυναίκα τους. 'Εδραιώθηκε έτσι ή άπαραίτητη συνεργασία μεταξύ τής θρησκευτικής καί τής λαϊκής έξουσίας. "Ισως τό επίτευγμα αύτό τού Μπέν Γκουριόν νά είναι δχι τό μεγαλύτερο, άλλα τό σημαντικότερο. Χωρίς τή συνεργασία αύτή είναι άμφιβολο άν ή προσπάθεια δημιουργίας ισραηλινού κράτους θά είχε καταλήξει σε έπιτυχία.

"Άλλο άπροσδόκητο έμποδιο όρθώνεται μπροστά στόν ίδη τραχύ δρόμο τού δημιουργού Μπέν Γκουριόν. Καί αύτό άπο τά σπλάχνα τού έβραισμου.

Είναι ή κίνηση Ζαμποτίνου, πού άμφισβητεί έτι ή Χισταντρούτ είναι ή μόνος άντιπρόσωπος τού έργατικού κόσμου τού 'Ισραήλ. 'Επίκειται άραγε διχασμός; Τόν φοβάται ή Μπέν Γκουριόν καί άντιδρα άμεσως καί δυναμικά καί κατορθώνει νά έκλεγε τό 1933 πρόδρος τής 'Εκτελεστικής 'Επιτροπής τού 'Εβραικού Πρακτορείου, τής ίσχυροτάτης, δηλαδή όργανωσεως πού έκπροσωπεί τόν παγκόσμιο έβραισμό. Μέ τή διπλή του ίδιότητα, γραμματέως τής Χισταντρούτ καί προέδρου τής 'Εκτελεστικής 'Επιτροπής, άκαμπτος, δεικνητος, διασχίζει συνεχώς τήν Παλαιστίνη, μεταδίδει τήν πίστη του στούς 'Εβραιούς έποικους, τούς έμπνευτές άπιμονή καί μαχητικότητα, βρίσκει τόν καιρό νά πάει στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες γιά νά δραστηριοποιήσει τούς 'Αμερικανούς διοικήσους, έπιστρέφει στήν Παλαιστίνη καί συλλαμβάνει ένα έξωφρενικό σχέδιο, τή γεωργική άξιοποίηση τού έρημικού Νεγκέβ, πού σιγά - σιγά, ύπό τά σκεπτικά βλέμματα τών 'Αγγλων κυριάρχων καί τών 'Αράβων συνοίκων, άρχιζει νά άποδίδει.

'Άλλα οι "Αραβες συγκάτοικοι άνησυχοῦν καί πιέζουν τήν άγγλική διοίκηση νά σταματήσει τόν δύγκουμένο έποικισμό — άς μή λησμονοῦμε έτι ή Χίτλερ είναι στήν έξουσία άπό τό 1933 — καί προσπαθοῦν νά κινητοποιήσουν τήν άραβική κοινή γνώμη. Δέν άρκοῦνται σ' αύτά, άλλα όργανώνονται κι έξοπλίζονται. Τό 1936 έξεγείρονται καί προκαλοῦν πολλά θύματα καί σοβαρές ζημίες στίς έβραικές άγροτικές έπιχειρήσεις. Οι συγκρούσεις τών δύο στοιχεών συνεχίζονται έως τό 1939 καί ή Μπέν Γκουριόν καλείται νά έπιτελεσει έναν νέο άθλο. Νά έπιβάλλει στό έβραικό στοιχείο τήν άμυνα καί τήν αύτοσυγκράτηση. Τό σύνθημά του είναι: "Οχι άντιποια, άλλα άμυνα. "Οχι βία κατά άθώων, άλλα τιμωρία τών ένόχων. "Ισως είναι ή μεγαλύτερη δοκιμασία τού δημιουργού, άλλα έπιτευχάνει. Τό κήρυγμά του εύνοει τήν άποφυγή δένυσεως τών σχέσεων μέ τούς "Αραβες, άφήνοντας κάποια θύρα άνοιχτή γιά συνεννοήσεις καί δημιουργώντας εύνοικό άντικτυπο στήν άγγλική κοινή γνώμη.

Μέ τίς ταραχές αύτές ή θέση τής 'Εντολοδόχου 'Αγγλίας γίνεται έξαιρετικά δύσκολη. Προσπαθεί καί νά μή χάσει τή συμπάθεια τού άραβικού κόσμου καί άφ' έτέρου νά ίκανοποιήσει, σέ κάποιο μέτρο, τό έβραικό στοιχείο. 'Η 'Αγγλία νομίζει έτι βρίσκει τή χρυσή τομή έκδιδοντας τή Λευκή Βίβλο τού 1939. 'Έξαγγέλλει σχέδιο νά συστήσει σέ μια δεκαετία άνεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος, σπου τό έβραικό στοιχείο θά άνερχόταν άπο 450.000 στήν όροφή τών 750.000 άποτελώντας τό ένα

τρίτο τού πληθυσμού. 'Απαγόρευε, έπισης, τήν άγορά γαιών άπό 'Εβραιόυς πέρα άπό τό 5% τής καλλιεργήσιμης γης. Αύτα σήμαιναν τόν καταποντισμό τής έβραικής έπιδιώξεως πρός σύσταση άνεξαρτήτου κράτους.

ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος έχει άρχισει καί τό δίλημμα πού όρθώνεται μπροστά στόν Μπέν Γκουριόν είναι τραγικό. 'Ενώ πρέπει νά βοηθηθούν οι 'Αγγλοι μέ τούς συμμάχους νά νικήσουν τόν ναζισμό, πρέπει ταυτοχρόνως οι 'Εβραιοι ν' άγωνισθούν έναντίον τής Λευκής Βίβλου. Γόρδιος, άλιτος δεσμός. Σπαθί δέν έχει ή Μπέν Γκουριόν γιά νά τόν κόψει, άλλα τό δαιμόνιό του έφευρίσκει τό κατάλληλο σύνθημα: «Θά πολεμήσουμε τούς Ναζί σάν νά μήν ύπηρχε Λευκή Βίβλος, καί θά πολεμήσουμε τή Λευκή Βίβλο σάν νά μήν ύπηρχε πόλεμος μέ τούς Ναζί». Τούτο σημαίνει έτι στά γενικότερα πλαίσια οι 'Εβραιοι θά βοηθήσουν τήν 'Αγγλία, νομιμόφρονες καί πιστοί. Στό πλαίσιο, δημος τής Παλαιστίνης, θά έξακολουθήσουν τό δικό τους άγώνα έπιβιώσεως καί δημιουργίας.

Καί άφοι ρίξει αύτό τό σύνθημα πού πάει γιά δύο χρόνια ή Μπέν Γκουριόν; Πάει στήν καρδιά τού πολέμου, στό φλεγόμενο Λονδίνο τού 1940, όπου θαυμάζει τήν καρτερικότητα τών 'Αγγλων, άλλα καί κινείται δραστηριά μέσα στό έβραικό στοιχείο καί τό προτρέπει, στρατεύμενο, νά πολεμήσει γιά ν' άποκτήσει μαχητική πείρα. Βλέπει τούς 'Αγγλους 'Εβραιούς σάν τόν πυρήνα τού αύριανού ισραηλινού στρατού, πού θά έξασφαλίσει τήν άμυνα τού έναν γενέσει ισραηλινού κράτους.

'Αεικίνητος, φεύγει γιά τήν 'Αμερική γιά νά δημιουργήσει σέ πολλούς 'Αμερικανούς 'Εβραιούς σιωνιστική συνείδηση. Τό σύνθημα έτι μέ τούς γερμανικούς διωγμούς κινδυνεύει ή φυλή 'Ισραήλ συγκλονίζει τήν έβραική άμερικανική κοινή γνώμη τόσο βαθιά, ώστε ζταν τό 1947, μέ τό τέλος τού πολέμου, παζεται ή τύχη τής ύπαρξεως τών 'Εβραιών τής Παλαιστίνης, ή βοηθείας άπό τήν 'Αμερική πρός τούς Παλαιστινίους διοικήσους θά λάβει άπίστευτες διαστάσεις, δχι μόνο ύλικης βοηθείας, άλλα καί ήθικης συμπαραστάσεως πού έξελισσεται σέ ίσχυρή πολιτική πίεση.

"Οσο διαρκεί ή πόλεμος, ή δημιουργός έργαζεται γιά τόν κατεπείγοντα σκοπό. Τή δημιουργία έβραικής ένόπλου δυνάμεως. Είναι ή έτοιν ων ούν άπαραίτητη προϋπόθεση. 'Ο Μπέν Γκουριόν καταρτίζει προγράμματα στρατιωτικής έκπαιδεύσεως πεζών, άεροπόρων καί ναυτικών καί μόλις άπελευθερώνεται ή Βουλγαρία σπεύδει έκει γιά νά δραγανώσει τό ρεύμα τών μεταναστών πρός τό 'Ισραήλ. 'Ενδεικτικό τής έπιτυχίας του είναι δτι τό 1947 άλογκληρο τό έβραικό στοιχείο τής Βουλγαρίας, 50.000 ψυχές μεταναστεύει στό 'Ισραήλ. 'Η χιτλερική Γερμανία παραδίσεται στίς 5 Ιουνίου 1945 καί μόλις τρεις μήνες άργότερα ή Μπέν Γκουριόν βρίσκεται έκει. 170.000 'Εβραιοι, άθλια άπομεινάρια τών έκατομμυρίων θυμάτων φεύγουν μέ ταχύτατο ρυθμό στήν Παλαιστίνη.

'Επι χρόνια ή δημιουργός είχε σταθεί μάρτυς άνισχυρος τής καταστροφής τών 'Εβραιών τής Γερμανίας, άλλα χαλίβδωνε τή θέληση του καί άκοντις τή σκέψη του στίς φλόγες τού άλοκαυτώματος. Ρίζωνε μέσα του ή βαθιά πεποίθηση έτι ή πόλεμος, ή φοβερή αύτή μάστιξ, παρέχει καμιά φορά δημιουργικές εύκαιριες. 'Ελεγε στούς

Μπέν Γκουριόν: Ό Δημιουργός

συνεργάτες του: «"Ο, τι φαίνεται άδύνατο σέ όμαλούς καιρούς είναι πιθανό νά πραγματοποιηθεί τήν ώρα τής έπαναστάσεως. Καὶ ἂν τήν ώρα ἐκείνη σοῦ διαφύγει ἡ εὐ-καρία καὶ δέν τολμήσεις νά κάνεις ἐκείνο πού μπορεῖ νά γίνει μόνο σέ τέτοιες σπουδαίες ώρες, τότε χάνεις ἔναν ὀλόκληρο κόσμο». Φράση πού θυμίζει τό περίφημο ἀπό-φθεγμα τοῦ Περικλῆ: «Ἐν πολέμῳ οἱ καιροί οἱ μενετοί».

Κατά τά χρόνια 1945 - 1947 πολλές χιλιάδες μετανά-στες συρρέουν στήν Παλαιστίνη. Δέν μπορεῖ κανείς νά πεῖ ὅτι καταφεύγουν ἐκεῖ ἀφοῦ ἐκεῖ τούς περιμένει ἔνας ἄλλος σκληρός ἀγώνας ἐναντίον τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου τῆς Ἐγγύς Ανατολῆς. Ό δημιουργός, ὅσο τοῦ ἦταν δυ-νατόν εἶχε προετοιμάσει τό ἐβραϊκό στοιχεῖο γιά τόν ἀ-γώνα αὐτό.

Ομόφωνα ἀναγνωριζόμενος ως ὁ Ἡγέτης, κηρύσσει στίς 14 Μαΐου 1948 ἡμέρα Παρασκευή, παραμονή τοῦ Σαμπάτ, τή δημιουργία τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ καὶ γί-νεται ὁ πρώτος πρωθυπουργός του. Σαμπάτ ὅμως δέν ὑ-πάρχει γιά τό ἀριγένητο Ἰσραὴλ. Θά χρειασθοῦν ἀκόμη ἀρκετά χρόνια, πάντα ὑπό τήν ἡγεμία τοῦ δημιουργοῦ γιά νά στερεωθεῖ καὶ νά ἀνδρωθεῖ τό κράτος. Νά γίνει τόσο ἰσχυρό, ώστε νά καταστήσει σεβαστή ἀπό ὅλους τήν ὑπαρξή του.

Ο

‘Οραματιστής

Α μποροῦσα νά τελειώσω ἐδῶ τήν ὄμιλία - σκια-γραφία τοῦ Μπέν Γκουριόν καὶ νά τόν ἀπόκαλεσω «Νικητή τής Ἀπελπισίας», ἀλλά θά ἤταν παράλει-ψη ἃν δέν ἀνέφερα, ἔστω καὶ σέ λίγες γραμμές, μιάν ἄλ-λη διάσταση τής προσωπικότητάς του. Τόν εὐρύτερο πο-λιτικό στοχασμό του πού ἔξετείνετο στά παγκόσμια προ-βλήματα, μέθαυμαστή ὁξυδέρκεια. Θ’ ἀναφέρω ἔνα μό-νο παράδειγμα. Τά ὅσα είπε στό στενό συνεργάτη τοῦ προέδρου τῶν Ἡν. Πολιτειῶν Κέννεντυ, στόν Γκούντου-ην, τό 1963, γιά τά προβλήματα πού ἀντιμετώπιζε ὁ πρό-εδρος μέ τή Ρωσία καὶ τήν Κίνα. Ό ὁξυδέρκης Μπέν Γκουριόν είπε στόν συνομιλητή του ὅτι ὁ σοβιετικός κομ-μουνισμός εἶχε πιά χάσει τήν διειδυτική του δύναμη καὶ ἤταν ἀναγκασμένος νά συνυπάρξει μέ τή Δύση. «Οσο γιά

Ἐκείνοι πού ἐνέπνευσαν τόν Μπέν Γκουριόν: Πλάτων, Θερ-βάντες, Μαϊμονίδης καὶ Σπινόζα.

τήν Κίνα, είπε ὅτι οἱ ἐπαναστατικοί παροξυσμοί καὶ ή ἔ-νοφοβία θά καταλάγιαζαν ἀρκετά γρήγορα καὶ ὅτι τότε, ἡ ὑπανάπτυκτη Κίνα θά ἀναζητοῦσε τρόπους συνεργα-σίας μέ ἀνεπτυγμένα κράτη. Δέν θά στρεφόταν πρός τή Σοβιετική Ἔνωση — ὑπανάπτυκτη κι αὐτή — ἀπό τήν ὅ-ποια τήν χώριζαν ὅχι μόνο ίδεολογικές, ἀλλά καὶ πα-λαιότατες ἐδαφικές διαφορές. Θά ἔπρεπε, ἐπομένως, ὁ πρόεδρος Κέννεντυ νά ἐπιδιώξει νά δημιουργήσει καλές σχέσεις μέ τό Πεκίνο, ώστε νά ἐμπνεύσει ἐμπιστοσύνη στούς Κινέζους ἡγέτες πού τότε θά αἰσθάνονταν ὀσφα-λεῖς καὶ θά ἐννοοῦσαν ὅτι ἀναγνωρίζεται ἡ ἔξουσία τους. Ἐπομένως, δέν θά τούς χρειαζόταν πιά ἀγώνας γιά ἐπικράτηση, ἀλλά συνεργασία γιά ἀνάπτυξη.

Δέκα ὀλόκληρα χρόνια ἀργότερα, ἔνας ἄλλος πρόε-δρος, ὁ Νίξον, ἀκολούθησε τή συμβουλή τοῦ γηραιοῦ Ἐ-βραίου. Τήν είχε διατυπώσει ὁ γέρων δημιουργός στό ἀ-ναπαυτήριό του, τό ἀγαπητό του Σντέ Μποκέρ, κοντά στήν Βερσεβεά τής Παλαιᾶς Γραφῆς, στήν καρδιά τοῦ Νεγκέβ πού ἀπό ἔρημο μεταβάλλεται σέ εύφορο καὶ πλούσιο ἔδαφος, σύμβολο τής ἀναγεννήσεως ὅχι ἐνός λαοῦ, ἀλλά ἐνός ἔθνους. «Ἐργο τοῦ Δημιουργοῦ.

(Κείμενο τής ἐπίσημης ὄμιλίας τοῦ ἐορτασμοῦ πού ἐ-γίνε στήν Ἀθήνα, στίς 6 Ἀπριλίου 1987, γιά τήν 100ετία ἀπό τή γέννηση τοῦ Δαβίδ Μπέν Γκουριόν).

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σουρμελή 2 - 104 39 ΑΘΗΝΑ

τηλ.: 88.39.951

Υπεύθυνος σύμφωνα μέ τό Νόμο:
Ο Πρόεδρος τοῦ Κ.Ι.Σ. Ιωσήφ Λόβιγγερ
Σουρμελή 2

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

'Εντυπώσεις και συνέντευξη τοῦ Μπέν - Γκουριόν σε "Έλληνα δημοσιογράφο

Στά τέλη του 1958 όμαδα Έλλήνων προσωπικοτήτων και άντι-προσώπων τού ελληνικού Τύπου έπεσκεφθήσαν τό Ισραήλ. Μεταξύ αύτών ήταν καὶ ὁ τότε διευθυντής τῆς έφημερίδος «Μακεδονία» κ. Ιω. Ιωαννίδης. Τό κείμενο που ἀκολουθεῖ είναι οἱ ἐντυπώσεις τοῦ κ. Ιωαννίδη ἀπό τὸ Ισραὴλ καὶ τῇ συνάντησῃ του μὲ τότε πρωθυπουργό Δαβίδ Μπέν Γκουριόν, δημοσιεύθηκε στήν έφημερίδα τῆς συμπρωτεύουσας.

«Ο πρωθυπουργός τοῦ κράτους τοῦ Ισραὴλ, ὁ ἀρχιγός τοῦ κόμματος Μαπάϊ, τοῦ ἑργατικοῦ — θά ἐλεγαν εἰς τήν Ἀγγλίαν — κόμματος, είναι παροιμωδῶς ἀπλοῦς τούς τρόπους. Ἐγκατεστάθη εἰς τήν Παλαιστίνην πρό 35 ἔτῶν καὶ εἰργάσθη ὡς ἀπλοῦς ἀγρότης, εἰς κιμπούτης, ἀν καὶ εἶχε σπουδάσει εἰς τήν Νομικήν Σχολήν Κωνσταντινούπολεως. Καὶ τώρα, δέν ἀπέβαλε τήν ιδότητα τοῦ μέλους τοῦ κιμπούτης, ὅταν δέ ἀποσύρεται τῆς πολιτικῆς ἡ θέλει προσωρινῶς νά ἀναπαυθῇ, πηγαίνει εἰς τό κιμπούτης, εἰς τό Συντέ Μποκέρ καὶ ἀναλαμβάνει ὑπηρεσίαν βοσκοῦ. Τίποτε, καμία ὑπηρεσία δέν είναι ὑποτιμητική εἰς τὸ Ισραὴλ, πολὺ δέ ὀλιγότερον εἰς ἕνα «κονδύλιον», ὅπως τό κιμπούτης, δημοσιεύθηται πρόσωπο «διακόνημα» θεωρεῖται λειτούργημα.

Εἶναι θρυλική ἡ ἀπλότης τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ τοῦ Ισραὴλ, τήν ὅποιαν μετέδωσε καὶ εἰς τούς ἄλλους πολιτικούς καὶ εἰς τάς ὑπηρεσίας καὶ εἰς τούς πολίτας δόλους. Δέν ύπάρχει ἐπίσημον ἔνδυμα εἰς τό Ισραὴλ. Οὔτε τό μαύρον κοστοῦμι είναι τό υποχρεωτικόν. Τουναντίον. Τό ἐπίσημον ἔνδυμα θεωρεῖται πρόκλησις εἰς τό νέον κράτος, ὅποιοι, ἀνδρες καὶ γυναίκες γυρίζουν μέ κοντά παντελόνια καὶ ἔχουν λησμονήσει τὸν γραφάταν. Ο Μπέν Γκουριόν τήν κατήργησε καὶ εἰς τάς ἐπισήμους ἀκόμη ἐμφανίσεις του. Φορεὶ πάντοτε ἀνοικτόν ύποκαμμίσον καὶ είναι χωρίς σακκάκι. Εὐλογος, ἀρα, ύπηρξεν ἡ κατάπληξις τῶν βουλευτῶν, ὅταν μίαν ἡμέραν τόν είδαν εἰς τήν βουλήν μέ σκούρον κοστοῦμι καὶ μέ γραβάταν. Οι βουλευταί καὶ οἱ ἀκροαταί τῶν θεωρείων ἔξεσπασαν εἰς γέλωτας. Δέν τόν είχον ἵδη ποτέ μέ τοιαύτην ἐμφάνισιν. Τόν ἐπερίμεναν μέ ἀνοικτόν γιακάνισιν. Καὶ ὁ ἀνοικτός γιακᾶς γιά τόν Μπέν Γκουριόν είναι δι, τι ἡσαν τά δηματούάλια διά τόν Ἐλευθέριον Βενιζέλον!

— Τί γελάτε, κύριοι! Όριστε, είμαι μέ τά ροῦχα τής δουλειάς...

Εἰς τό σπίτι τοῦ φιλοσόφου

Α ἀνθρωπος πού έσχισε μαζί μέ τούς ἄλλους πρωτοπόρους τό πανεπιστημιακόν του δίπλωμα, δταν ἔφθασεν εἰς τήν Παλαιστίνην, διά νά δώσῃ τό παράδειγμα καλλιεργῶν τήν γῆν τῶν πατέρων του, πού

εἰργάσθη ὡς ύπαλληλος εἰς τάς οἰναποθήκας τοῦ Ρότσιλδ εἰς τό κτήμα Ρισών - λέ - Τσιών, πού διεξήγαγεν ἀγῶνας μαζί μέ τούς μετανάστας ύπερ τῆς καλυτερεύσεως τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς των, πού ἐπολέμησεν εἰς ὅλην του τήν ζωήν του, δέν ἡμποροῦσε νά ἀλλάξῃ τρόπους. «Οταν μεταβαίνη εἰς τό Τέλ 'Αβιβ, ὅπου είναι καὶ τό ύπουργειόν του — τά ἄλλα ἔχουν μεταφερθῆ εἰς τήν Ίερουσαλήμ — εἰς τό ύπουργειόν Εθνικῆς Ἀμύνης, κατοικεῖ εἰς τό ίδιωτικόν του σπιτάκι, ἔνα ήσυχον, μικρόν, ἀλλά κομψόν σπιτάκι, εἰς ἔνα γραφικόν δρομίσκον. «Ἀλλοτε, ὅταν είχε κτισθῆ ἡ συνοικία ἡτο ἀκραία. Σήμερον ἔγινε κεντρική. Μά ὁ δρόμος δέν ἀπέβαλε τήν γαλήνην του. Εἰς τό ήσυχον αὐτό σπιτάκι ὄρισθη ἡ ἀκρόασις τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας. Δέν εύρήκαμεν εἰς τό πεζοδρόμον — ὅπως συμβαίνει εἰς τήν Έλλάδα — ὄμάδας πολιτῶν ἡ πολιτευτῶν ἀναμενόντων νά ίδουν τόν πρόεδρον τῆς κυβερνήσεως. Οὔτε αὐτοκίνητα, οὔτε φουροι. «Ἐνα μόνον αὐτοκίνητον ἡτο παρκαρισμένον πρός τής έξαθύρας. Κανείς ἀπολύτως μέσα εἰς τό σπίτι. Μᾶς ύπεδέχθη εἰς τόν στενόν διάδρομον διευθυντής τοῦ πολιτικοῦ γραφείου του καὶ μᾶς εἰσήγαγεν εἰς τό σαλόνι. Ἀρκετά εύρυχωρον καὶ σεμνῶς ἐπιπλωμένον. Καμία ύπερβολή. Μερικοί πίνακες ζωγραφικῆς εἰς τούς τοίχους. «Ἐνα τζάκι εἰς τό βάθος. Τό μόνον ἀντικείμενον πολυτελείας ἡτο ἔνα μεγάλο πιάνο σκεπασμένον μέ τό πάνινον κάλυμμα του.

Πόσον ἀπλὰ ζῆ ὁ πολιτικός

Ε ἵχα καθήσει ἀπέναντι τής θύρας, τής ἀνοικτῆς κατέναντι τής κουζίνας. «Η ύπηρέτρια είχε κάμει τήν μπουγάδαν καὶ είχε μαζεύσει τά ἀσπρόρρουχα εἰς μίαν μεγάλην λεκάνην. Μέχρις δτου ἐτοιμασθῆ ὁ πρόεδρος καὶ μᾶς δεχθῆ, ἥρχισαν μετανάστησιν γύρω ἀπό τήν προσωπικότητα τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Εἶναι 72 ἔτῶν, μᾶς είπεν. «Ἐγεννήθη εἰς τήν Ρωσίαν, ἀλλά ἐνωρίς μετηνάστευσεν εἰς τήν Τουρκίαν, δημοσιεύθηκε... τάξις...

«Ο διευθυντής τοῦ γραφείου τοῦ προέδρου μᾶς διέκοψε καὶ μᾶς δόκιμησαν εἰς τόν ἀνω δροφόν ἀπό μίαν στενήν κλίμακα. Εἰς τόν ἀνω δροφόν εύρεθημεν πρό ἐκπλήξεως. Δέν είναι σπίτι. Εἶναι βιβλιοθήκη! Τό πρώτον σα-

Έντυπώσεις καί συνέντευξη του Μπέν Γκουριόν σε "Ελληνα δημοσιογράφο

λόνι καί τά τρία μικρά σαλόνια έχουν τούς τοίχους κυριολεκτικώς κεκαλυμμένους μέ βιβλία! Χιλιάδες τόμοι!

Ο Μπέν Γκουριόν μᾶς ύπερέχθη ἐκτείνων τάς χειράς του. Ένεθυμήθη ἀμέσως τόν κ. Εὔελπίδην, μόλις τού τόν παρουσίασαν καί τού είπεν, ὅτι ἐπῆρε καί ἐδιάβασε τό βιβλίον του «Πλάτων καί Ἀριστοτέλης»...

Μακρά συζήτησις περί γλώσσης

Ο Μπέν Γκουριόν είναι μᾶλλον κοντός καί γεμάτος. Τά μαλλιά του είναι κατάλευκα καί ἀτίθασα. Ή ἔκφρασίς του γλυκεία. Μᾶς ἡρώτησεν εἰς ποίαν γλώσσαν ἥθελαμεν νά συνομιλήσωμεν. Εἰς τήν ἄγγλικήν, τήν γαλλικήν, τήν γερμανικήν;

— "Οχι, φυσικά, εἰς τήν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, ἀπηντήσαμεν, διότι δέν τήν κατέχομεν.

Και ἡ συζήτησις ἥρχισε γύρω ἀπό τό γλωσσικόν ζήτημα. Καθήμενοι κύκλω ἡκούσαμεν τόν σοφόν αὐτόν πολιτικόν, πού γνωρίζει περισσότερα ἀπό ἡμᾶς διά πράγματα ἴδια μας ἀποκλειστικώς.

— Και διατί δέν γνωρίζετε τήν ἀρχαίαν ἑλληνικήν; μᾶς ἡρώτησε γαλλιστί.

— Διότι δέν ὅμιλεται σήμερον εἰς τήν Ἑλλάδα.

— Πώς δέν ὅμιλεται! "Έχω φίλον ἔνα καθηγητήν, δό ποιος τήν ὅμιλεται εὐχερῶς.

"Η συνομιλία στρέφεται γύρω ἀπό τήν γλώσσαν τήν ἑλληνικήν. "Αν ὅμιλεται τώρα εἰς τήν Ἑλλάδα, πώς ὅμι-

λεῖται, πώς τήν ὅμιλούν οί ξένοι. 'Ο Μπέν Γκουριόν δέν ἡμπορεί, λέγει, νά κατανοήση τούς Νεοέλληνας ὅμιλούντας καίτοι πολύ ἐμελέτησε τήν ἑλληνικήν!

— "Ισως αὐτό νά ὀφείλεται, λέγει ὁ κ. Εὔελπίδης, εἰς τό ὅτι τήν ἐδιδάχθητε μέ τήν ἑρασμιακήν προφοράν. 'Ο "Ἐρασμος ἐπέβαλε τό σύστημα τῆς ἀναλευμένης προφορᾶς περισσότερον ἵσως πρός εύκολιάν, παρά διότι ἐπίστευεν ὅτι ούτω ἐπρόφεραν οἱ ἀρχαῖοι.

— "Ισως νά ἔχετε δίκαιοι... Πάντως, διαφέρει πολύ ἡ ὅμιλουμένη σας ἀπό τήν ἀρχαίαν. Μά, κυττάξετε, ἔχω ἐδῶ τούς δύο τόμους τῆς μεταφράσεως τοῦ Θουκυδίδου ἀπό τόν Ἐλευθέριον Βενιζέλον καί τούς διαβάζω εὐχερῶς. Καταλαβαίνω ἀριστα τήν καθαρεύουσαν — ἐτόνισεν ἑλληνιστί τήν λέξιν — ἀλλά δυσκολεύομαι εἰς τήν δημοτικήν.

‘Ο κ. Ἀργυρόπουλος ύπεστήριξεν ὅτι ή γλώσσα έξειστεται. Σιγά σιγά εἰς τήν γλώσσα μας δόλα τά ε ἔγιναν η... Αι ρίζαι παραμένουν αἱ αὐταί.

— "Οχι, ἀπολύτως. "Ἔχετε λέξεις αἱ ὅποιαι δέν είναι ἑλληνικαί, δέν ύπάρχουν εἰς τό λεξικόν... Λ.χ. τό ὕδωρ λέγεται νερό. Είναι ἑλληνική λέξις τό νερό;

— Βεβαίως ἑλληνική, παρετήρησα. Είναι τό νεαρόν ὕδωρ. Ἐξέπεσε τό ὕδωρ καί ἐμεινε τό νεαρόν — νερόν — νερό, όπως καί εἰς ἄλλας περιπτώσεις, εἰς τάς δόποίας τό ἐπίθετον παρέμεινε μέ τήν ἔννοιαν τοῦ οὐσιαστικοῦ.

— "Ιδωμεν ἀν ἔχετε δίκαιοι! ▶

‘Ο Μπέν - Γκουριόν στήν ‘Ελλάδα

Τόν Δεκέμβριο 1950, ο Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν, ἐπεσκέφθη ἀνεπίσημα τήν Ἑλλάδα φιλοξενηθείς ἀπό τόν τότε διπλωματικό ἀντιπρόσωπο τοῦ Ἰσραήλ στήν Ἑλλάδα κ. Ἀσσέρ Μωϋσῆ.

Ο Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν, εἶχε τότε συναντηθεῖ μέ ἀρκετούς "Ἑλληνες ἐπισήμους, ἀνταλλάξας ἀπόψεις ἐπί τῶν ἑλληνοϊσραηλινῶν σχέσεων καί εἶχε ἐπισκεφθεῖ διαφόρους ἀρχαιολογικούς χώρους.

Κατά τήν παραμονή του στήν Ἀθήνα, ο Δαβίδ Μπέν - Γκουριόν ἀπέδειξεν διά μίαν ἀκόμη φοράν τήν ἑλληνομάθειά του. Ή στήλη τοῦ „Ἀθηναίου“ τῆς ἐφημερίδος «Καθημερινή» ἔγραφε τότε:

«Ο πρωθυπουργός τοῦ Ἰσραήλ κ. Δ. Μπέν Γκουριόν, μέ μίαν ἐπίσκεψίν του εἰς τό κατάστημα γνωστοῦ παλαιοιβριτοπωλείου τής πρωτευούσης — τοῦ κ. Ἀγγ. Ζαμπάκη — μού ἔδωσε τήν εύκαιριαν νά ἀντιληφθῶ ὅτι εἶναι ἔνας φοιβερός βιβλιοφάγος καί βαθύς γνώστης τῆς ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας. Ἐζήτησεν ἀπό τό παλαιοιβριτοπωλείον ὄνυμαστικῶς ἀρχαίους "Ἑλληνας συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι "Ἑλληνες ἀγνοοῦν τήν ὑπαρξίαν: Ἰάμβλιχον, Πρόκλον, Εύσεβιον εἰς τήν ἐκδοσίν τῆς «Πατρολογίας» τοῦ Migne καί ἄλλους. Καί ἐπειτα ἡγόρασε τήν σειράν τού περιοδικοῦ «Βιβλιόφιλος», τό «Μέγα Ἐτυμολογικόν» καί τήν Ἐβραϊκήν Γραμματικήν ἐκδόσεως Μελίτης (Μάλτας).»

Χαρακτηριστικό τής ἀγάπης τοῦ Μπέν - Γκουριόν γιά τά βιβλία είναι ή παρακάτω γελοιογραφία πού δημοσιεύτηκε τότε στήν ἰσραηλινή ἐφημερίδα «Ἄρετς».

Τὸ «μυστικὸν» ταξιεῦδι τοῦ κ. Μπέν Γκουριόν στήν 'Ελλάδα καὶ στήν 'Αγγλία ...
(Γελοιογραφία τῆς ισραηλινῆς «Ἄρετς»)

ΈΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ ΣΕ "ΕΛΛΗΝΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟ

Καί σπευσεν εις ἔνα ράφι τῆς βιβλιοθήκης του, ἔβαλε ἔνα κάθισμα, ἐπάτησεν ἐπάνω καὶ ἀπέσυρεν ἔνα λεξικόν. Διεπιστώθη ὅτι εἶχα δίκαιον.

— Έδω μέσα ὄλα αύτά τά βιβλία — καὶ οἱ τέσσαρες τοῖχοι — ἔχουν ἀποκλειστικῶς Ἑλληνικά βιβλία. Σᾶς δέχομαι, λοιπόν, εἰς τὸ Ἑλληνικόν δωμάτιον τοῦ σπιτιοῦ μου!

Καὶ ἡ συζήτησις συνεχίζεται

Προσπαθοῦμεν νά πείσωμεν τὸν Ἑλληνολάτρην Μπέν Γκουριόν, ὅτι ἡ Ἑλληνική γλώσσα είναι μία καὶ ἔνιαία καὶ ὡς γλώσσα ζωντανή ἔξελίσσεται. Διατί ἡ νεοελληνική δέν είναι ξένη γλώσσα πρός τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν καὶ διατί νά μή είναι ξένη πρός τὴν Ἑλληνικήν καὶ ἡ γλώσσα τῶν Βυζαντινῶν;

— Μᾶλλον, θά ἔχετε δίκαιον! Ἡτο ἡ ἀπάντησις τοῦ σοφοῦ Ἐβραίου.

Ἀρκετά, ὅμως, δύμιλήσαμεν περί ἡμῶν αὐτῶν, παρά πολὺ περιαυτολογήσαμεν. Ο κ. Ἀργυρόπουλος, ὡς ἀρχηγός τῆς ἀποστολῆς, κάμνει μίαν προσπάθειαν διοχετεύσεως τῆς συζήτησεως πρός ἄλλον τομέα.

— Διαπιστοῦμεν, κύριε πρόεδρε, — λέγει — ὅτι ἐδῶ ἐπετελέσθη ἔνα θαῦμα. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸν ἡ ἐπραγματοποίησεν ὁ Ἐβραϊκός λαός...

— "Οχι! ἀπαντά μετριοφρόνως ὁ πρόεδρος, δέν ἔγιναν θαύματα, ἀλλ' ἔγινεν δι, τι ἐπρεπε νά γίνη. Τά «θαύματα» γίνονται ἀπό τούς ἀνθρώπους, διά τούς ἀνθρώπους...

— Διսτυχῶς ἄλλοι λαοί δέν τά κάμνουν... 'Ο κ. Εὔελπίδης ἥλθε καὶ πρό πενταετίας εἰς τὸν τόπον σας. Καὶ ἔγινον τὸν ἐπεσκέφθην κατά τὸν πόλεμον. Διεπιστώσαμεν διτί ἡ μεταβολή είναι τεραστία. Δέν είναι θαῦμα ἡ ἀναβίωσις τῆς βιβλικῆς σας γλώσσης;

'Ο κ. Μπέν Γκουριόν ἐπιλαμβάνεται τοῦ προσφιλοῦς του θέματος. Μᾶς ἐρωτᾷ ἔάν δέν ἔγινε παρόμοια προσπάθεια εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦ παρέχομεν ἔηγήσεις, αἱ ὅποιαι προκαλοῦν ζωρότατον τὸ ἐνδιαφέρον του.

— "Ἐπληροφορήθην διτί δίδονται παραστάσεις τῶν ἀρχαίων δραμάτων καὶ κωμῳδῶν. "Ηθελα νά σᾶς ἐρωτήσω διν αἱ παραστάσεις δίδωνται εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ πρωτοτύπου.

Δέν μένει ἵκανοποιημένος, δταν τοῦ λέγωμεν διτί εἰς τὴν Ἐπίδαιρον παίζονται αἱ μεταφράσεις τῶν δραμάτων. "Εχει τὴν γνώμην, δέν εἰμπορει νά τὴν μεταβάλῃ, διτί ἡ νεοελληνική, ἡ δημοτική πολύ ἀπέχει ἀπό τὴν ἀρχαίαν...

— "Η «καθαρεύουσα», ναί, τὴν πλησιάζει. 'Η δημοτική δχι. Τὴν πρώτην, σᾶς είπα, τὴν ἐννοῶ θαυμάσια, τὴν δευτέραν δέν εἰμπορῶ. Καὶ ἡ γραμματική μετεβλήθη.

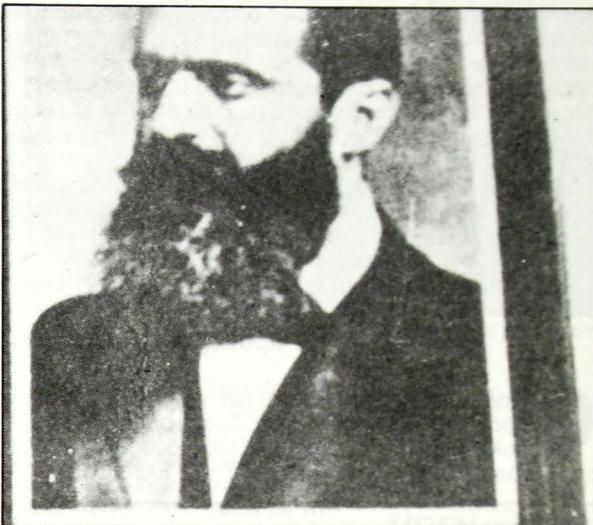
— Δέν εἰμπορούσαμεν, κύριε πρόεδρε, νά γυρίσωμεν δπίσω. 'Η γλώσσα ἔξελίσσεται. Σήμερον ἔχασε τὰ ἀπαρέμφατά της. Δέν παρατηρείτε τὴν διαφοράν τῆς γλώσσης τοῦ Θουκυδίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Εύαγγελίου;

— "Ω! Τὸ Εύαγγελιον τό ἐννοῶ! Διδάσκεται ἡ ἀρχαία, τουλάχιστον, εἰς τὰ σχολεῖα σας;

— "Υποχρεωτικῶ!

— 'Η διαβεβαίωσίς μας ἵκανοποιεῖ τὸν πρόεδρον, διότι πιστεύει ἀκραδάντως διτί τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων δέν εἰμποροῦν νά ἀποδοθοῦν μεταφραζόμενα. Χάνουν πολύ. 'Απομακρύνονται αἱ μεταφράσεις ἀπό τὸ πνεῦμα τῶν συγγραφέων.

— Εἴδα πολλάς μεταφράσεις, λέγει, τοῦ Θουκυδίου καὶ διλαδέρουν. Παρετήρησα τὸ ἴδιον καὶ περὶ τοῦ προσφιλοῦς μου Πλάτωνος. Πιστεύσατε, διτί ἔμαθα τὴν

Η ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΡΑΤΟΣ

Έντυπώσεις και συνέντευξη του Μπέν Γκουριόν σε "Ελληνα δημοσιογράφο

άρχαιαν έλληνικήν μόνον και μόνον διά νά διαβάσω τούς άρχαιούς "Έλληνας συγγραφείς είς τό πρωτότυπον και νά μάθω τί άκριβώς λέγουν. "Έχομεν, μάλιστα, και έβραικήν μετάφρασιν τοῦ Πλάτωνος, ή όποια δέν άποδίδει τό πνεύμα τοῦ κειμένου. "Έχω μίαν έλληνικήν έκδοσιν περί τοῦ Πλάτωνος, μίαν μελέτην ή όποια μοί άπεστάλη άπό τάς Αθήνας. 'Επρόσεξα τά σχόλιά της.

Θά πρόκειται, όπως άντελήθημεν, περί τής έρμηνείας τοῦ Συμποσίου τοῦ Πλάτωνος άπό τόν άειμνηστον Συκουτρῆν.

— 'Έκδίδετε τούς άρχαιούς σας είς τήν 'Ελλάδα;

— Βεβαίως! Καί μέ τό πρωτότυπον και μέ τήν μετάφρασήν των...

Ο πρόεδρος άναγινώσκει

ΟΜπέν Γκουριόν σκέπτεται καί πάλιν καί προχωρεῖ πρός τά ράφια τοῦ τοίχου. Σκαρφαλώνει είς μίαν πολυυθρόναν καί άνασύρει τούς δύο τόμους τής μεταφράσεως τοῦ Θουκυδίδου άπό τόν 'Ελευθέριον Βε-

Ψάχνοντας στίς βιβλιοθήκες του.

νιζέλον. 'Ανασύρει καί μίαν στερεότυπον έκδοσιν τοῦ αὐτοῦ έργου καί ξανακάθεται είς τήν πολυυθρόναν του καί άρχιζε τήν άνάγνωσιν.

— Θουκυδίδης 'Αθηναίος ξυνέγραψε... Λέγει τό έν κείμενον. 'Ο Βενιζέλος μετέφρασε: Θουκυδίδης ο 'Αθηναίος ξγράψε.... 'Η διαφορά δέν είναι μεγάλη. Αύτά τά έννοω.

'Ο πρόεδρος άναγινώσκει μέ τήν έρασμιακήν προφοράν. 'Ο κ. Εύελπίδης άναγινώσκει τό ίδιον κείμενον, δ-πως τό άναγινώσκομεν είς τήν 'Ελλάδα καί διαπιστώνεται, ότι ή κατ' αύτόν τόν τρόπον άνάγνωσης είναι μουσικοτέρα. 'Ο κ. 'Αργυρόπουλος άναφέρει παραδείγματα τής έξελίξεως τής γαλλικής γλώσσης, τής καταπώσεως φωνηέντων καί τής μετατροπής τής προφορᾶς διφθόγγων. Διατί δλα αύτά; Διότι ή γλώσσα ή γαλλική δέν έμεινε νεκρά. 'Εξειλίχθη. Δέν έμεινεν ώς ή λατινική.

— Καί έγώ, προσθέτει ο πρόεδρος, δυσκολεύομαι νά έννοήσω τό κείμενον ένός άρχαιού 'Αγγλου ποιητοῦ, άν καί γνωρίζω τήν άγγλικήν.

Πόθεν άντλούν τά ιδεώδη

Αρκετά περί γλώσση! Πολύ είχε παραταθή τό μάθημα. Διακόπτω διά νά ύποβάλω μίαν έρωτησιν:

— 'Εσπουδάσατε, κύριε πρόεδρε, είς τήν Κωνσταντινούπολιν νομικά καί άσφαλως θά γνωρίζετε καί τήν τουρκικήν;

— Ναί! Παρήλθον, όμως, τριανταπέντε χρόνια άπό τοτε! 'Εσπούδασα είς τό Χουκού Σουμπεσιντέ...

'Ο πρόεδρος μᾶς έρωτα έάν έπισκέφθημεν τήν ύπαιθρον, τά κιμπούτης.

— Βεβαίως καί μάλιστα έγευματίσαμεν είς ένα άπό αύτά. Είδαμε καί τά έπιτεύγματα τής νεολαίας σας καί διεπιστώσαμεν τήν μέριμναν τοῦ κράτους περί αύτής.

— Μά αύτή είναι τό σήμερον καί τό αύριον τής πατρίδος...

— 'Εδώσατε, λέγει ο κ. Εύελπίδης, ιδεώδες είς τήν νεολαίαν σας.

— "Οχι, δέν τό έδωσαμεν ήμεϊς. Τό ήντλήσαμεν άπό τούς προφήτας μας καί τό κατεστήσαμεν κανόνα τής έποχής μας. Τό ιδεώδες μᾶς έδωσεν ή Βίβλος. 'Εσείς θά ειμπορούσατε νά άντλήσετε άπό τούς άρχαιούς σας....

Τολμῶ μίαν παρατήρησιν:

— Μά πολλοί άπό τούς άρχαιούς ήσαν άντιδραστικοί. 'Ανεγγνώριζαν ώς θεσμον τήν δουλείαν.

Είχον ύπ' δψιν τό ύποστηριχθέν άπό τόν 'Αριστοτέλη δτι ο δάνθρωπος έγεννηθή φύσει δούλος ή φύσει έλευθερος...

— Ο Πλάτων δέν λέγει τέτοια πράγματα...

— Θά τά έλεγεν, όμως...

— Μά άφου ήτο άριστοκράτης καί ή δουλεία ήτο θεσμός τής έποχής του!

Πάντως ο Μπέν Γκουριόν έχει μελετήσει τά περί τής πολιτείας τοῦ Πλάτωνος, άπό τήν όποιαν, όπως άντελήθην, δέν μάς συνίστα νά άντλήσωμεν τά ιδεώδη τής νεολαίας μας ήπως οι 'Εβραίοι ήντλησαν τά ιδεώδη των άπό τήν Βίβλον.

— Δέν συμφωνώ άπολύτως, έπιλέγει, μέ τήν πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος. 'Ητο άριστοκρατικός. Τά ίδια καί ο Σωκράτης, δι' αύτό έπιε καί τό κώνειον. Δέν ένεπνευεν έμπιστοσύνην είς τόν λαόν, δι' αύτό κατεδικάσθη...».

‘Η σκιαγραφία ένός μεγάλου ἀνδρός’

Ο ΜΠΕΝ ΓΚΟΥΡΙΟΝ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ

Συνάντησα γιά πρώτη φορά τόν Μπέν Γκουριόν ένδοσω ἀκόμη ἥμουνα νέος κι αὐτός ἦταν ἡδη μεσήλικας. Πρωτομίλησα μαζί του ὅταν μέ πῆρε στό ἀμάξι του ἀπό τό Τέλ Αβίβ στή Χάϊφα, ἔνα δίωρο ταξίδι τότε. Δέν ἦταν καθόλου λιγομίλητος ὅμως, τό μεγαλύτερο διάστημα τοῦ ταξίδιού ἦταν γιά μένα μιά ἀπογοήτευση, ἀφοῦ παρέμεινε σιωπηλός. Πρός τό τέλος τῆς διαδρομῆς γύρισε ξαφνικά πρός τό μέρος μου καί μοῦ εἶπε: «Ξέρεις, ὁ Τρότσκυ δέν ἦταν πραγματικός ἡγέτης; ὁ Λένιν ἦταν». «Ἐμεινα ἄφωνος. Δέν κατάλαβα γιατί διάλεξε ξαφνικά νά θίξει αύτό τό θέμα· ἥμουν ὅμως περιέργος καί ἐπιθυμούσα νά ἀνοίξω συζήτηση, γι' αύτό τόν ρώτησα: «Γιατί;». Αὐτός, σάν νά περίμενε τήν ἐρώτηση, ἀπάντησε ἀμέσως: «Τί σημαίνει αύτό τό «οὔτε ειρήνη, οὔτε πόλεμος?». Αὐτό δέν είναι παρά ἔνα ἔβραικό ἐφεύρημα. «Ἐνας ἡγέτης πρέπει νά γνωρίζει τί νά ἀποφασίσει — εἴτε πόλεμο, μ' ὅλους τούς κινδύνους πού συνεπάγεται, εἴτε ειρήνη, καί νά καταβάλλει τό τίμημα πού συνεπάγεται. «Ἄν καί διανοητικά ὁ Λένιν ὑπῆρξε ὑπόδεεστρος τοῦ Τρότσκυ, ὁ Λένιν κατέστη ὁ ἡγέτης τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ διότι ἤξερε πῶς νά πάρει ἀποφάσιση».

Τό νά είσαι ἡγέτης δέν είναι ἐπάγγελμα. Δέν σπουδάζεται στό πανεπιστήμιο. Κάποια στιγμή πού ἀπαιτοῦνται ἀποφάσισις, ὄρισμένες φορές ἀνεπανόρθωτες ἀποφάσισις, ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου πού πρέπει νά ἀντιμετωπίσει αύτές τίς προκλήσεις, συνδέεται μέ τίς καταστάσεις ἐκεῖνες πού ὅδηγοῦν εἴτε σε μεγάλα ιστορικά ἐπιτεύγματα εἴτε σε δύσηνηρή θέντική ἀποτυχία.

‘Η περίοδος κατά τήν ὥποια ὁ Μπέν - Γκουριόν δόδηγησε τόν λαό μας, πρώτα ως γενικός γραμματέας τῆς Ισταντρούτ, ἀργότερα ως πρόεδρος τοῦ ἔβραικό Πρακτορείου καί τελευταία ως πρωθυπουργός ὑπῆρξε μιά ἀνεπανάληπτη ἐποχή γιά τήν ἔβραική ιστορία καί, ίσως, γιά τήν ιστορία ὅλοκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. Ούδέποτε κατά τά 4.000 χρόνια τῆς ὑπάρχεως του ὁ ἔβραικός λαός πέρασε μιά παρόμιοι ἐμπειρία σάν αύτη πού ἀντιμετώπισε τόν 206 αἰώνα. Ποτέ στό παρελθόν ἔνας λαός δέν ἀντιμετώπισε μιά πα-

ρόμια ἐμπειρία: τό μεγαλύτερο Ὀλοκαύτωμα καί τή μεγαλύτερη ἀναγέννηση. Ποτέ στό παρελθόν ἔνας λαός δέν κατόρθωσε τό ἐπίτευγμα τοῦ ἔβραικού λαοῦ: Μετά μιά δυσχιλιετή ἔξορία, οἱ ἔβραιοι ἐπανασυγκεντρώθηκαν στήν πατρίδα τους — μιά χώρα μέ τή δική της γλώσσα, τίς διάφορες κοινότητές της, τῆς παραδόσεις της καί τή ζωτικότητά της.

‘Η καθοδήγηση τοῦ ἔβραικού λαοῦ δέν είναι εύκολη ὑπόθεση· είμαστε διαιρημένοι, πείσμονες, ἔνας ίδιαίτερα ἀνεξαρτοποιημένος λαός, πού καλλιέργησε τήν πίστη, τήν ὁξιδέρκεια καί τήν ἀντιπάραθεση σε ύψηλα ἐπίπεδα. «Ομως, δέν είναι μόνο ἡ ψυχολογία τοῦ λαοῦ πού τόν καθιστᾶ τόσο ἀπαιτητικό· ἀλλά καί οἱ γεωγραφικές συνθήκες ύπηρξαν ἔξισου προβληματικές. Παραθέτοντας τά λόγια τοῦ sir Isaiah Berlin: «τούτος ὁ λαός είναι πλουσιότερος σε ιστορία παρά σε γεωγραφία».

Δέν είναι, συνεπῶς, ἀξιοπερίεργο δτι ὁ Μπέν - Γκουριόν πού γεννήθηκε στίς 16 Οκτωβρίου 1886... — βρέθηκε περιστοιχισμένος ἀπό ἀντιθέσεις. Τό μεγάλο μεταναστευτικό ρεῦμα τοῦ ἀνατολικοῦ - εύρωπαικοῦ ἔβραισμοῦ — ἡ καρδιά τοῦ ἔβραικού λαοῦ — πού ἀρχισε τό 1882, ἀπεδείχθει ίδιαίτερα ἀπογοητευτικό γιά τήν Σιωνισμό. Ἀπό τά τρία ἐκατομμύρια ἔβραιοις πού μετανάστευσαν ἀπό τή Ρωσία καί τήν Πολωνία πρίν ἀπό τόν Α' παγκόσμιο πόλεμο τοῦ 1914, μόνο 50.000 πήγαν στήν Παλαιστίνη καί οὔτε δλοι ἀπ' αύτούς παρέμειναν ἔκει. ‘Η γῆ στήν όποια ἔφθασαν, καίτοι ἦταν ἡ Ἀγία Γῆ, ἤταν ἐρειπωμένη καί ἀφιλόξενη· μιά γῆ λεηλατημένη, διψασμένη γιά νερό, γεμάτη ἔλη καί τήν ἐλονοσία νά κυριαρχεῖ παντοῦ, στερούμενη φυσικές πλουτοπαραγωγικές πηγές. ‘Εξάλλου, σ' αύτή τή γῆ ζοῦσε ἔνας ἄλλος λαός — ἔνας λαός πού παραμέλησε τή γῆ, ἀλλά ζούσε ἔκει. Πράγματι, ἡ ἐπιστροφή στή Σιών συνοδεύθηκε ἀπό ἀκατάπαυστες βίαιες συγκρούσεις μέ τόν μικρό ἀραβικό πληθυσμό στό Ισραήλ καί μέ τά ἀραβικά κράτη πού τόν ξεσήκωναν καί πού πολεμούσαν δίπλα σ' αύτόν.

**ΦΟΡΟΣ
ΤΙΜΗΣ
ΣΤΟΝ
ΜΠΕΝ
ΓΚΟΥΡΙΟΝ**

**Τοῦ: Σιμόν
Πέρες**

‘Η ύπουραφή της Ανεξαρτησίας με την Γκόλντα Μέιρ και τον Μωσή Σαρρέτ

Μαχητής

Tί είχε λοιπόν νά άντιμετωπίσει ο Μπέν Γκουριόν, πέρα από έναν καταποτημένο και έξορισμένο λαό, τή φτωχή και μή παραγωγική γῆ, τόν δρατό εχθρό και έναν κόσμο τόσο άδιάφορο πού άκομη και οι έπιζησαντες τού ‘Ολοκαυτώματος πού έπλεαν πρός τίς άκτες τής Παλαιστίνης, ήλθαν άντιμέτωποι μέ τόν βρετανικό στόλο;

‘Ο Μπέν Γκουριόν ύπηρε ρεαλιστής. Σέ τί χρησίμευε όμως ό ρεαλισμός του, όταν τίποτε μετά τό ‘Ολοκαύτωμα δέν έφαίνετο ρεαλιστικό, έκτος από τήν πίστη, τήν προσευχή και τήν πεισματική ισχυρογνωμοσύνη; ‘Από όλους τούς ήγέτες πού γνώρισε ό κόσμος, κανένας άλλος δέν έκανε καλύτερη στρατηγική χρήση τής πίστης;

‘Εργάσθηκα μαζί του, έπι δύο σχεδόν δεκατίες, ξεκινώντας από τίς άρχες τής δεκαετίας τού ‘50, συχνά ήμέρα και νύχτα συνέχεια δταν ό Μπέν - Γκουριόν ήταν ύπουργός ‘Αμυνής και πρωθυπουργός. Γιά μένα αύτή ή περίοδος ήταν εύχαριστη άλλη και αίνιγματική. Άκομη και σήμερα δέν είμαι βέβαιος ότι τόν κατενόησα πλήρως τόσο πολυσύνθετος ήταν.

Μιά άντιφαση στή φύση του πού διέγνωσα άμεσως — ή άντιφαση άναμεσα στίς ίκανότητές του και τόν χαρακτήρα του. Είχε τά στοιχεία ένός διανοούμενου: μιά έντονη περιέργεια πού ποτέ δέν έσβυσε· ύπερφυσική μνήμη, άσυνήθιστη ίκανότητα νά μελετά και νά άφομιώνει τήν ίκανότητα νά έκφραζεται γραπτώς και προφορικά· ήταν πολύγλωσσος και είχε τήν ίκανότητα νά διαλογίζεται περί άφορημένων έννοιών· διεκρίνετο από ένα πάθος γιά τήν ιστορία και τή φιλοσοφία. ‘Εστερείτο όμως μιᾶς διανοητικής ίδιότητος: τής ίκανότητας τού διστάζειν, τήν έτοιμότητα νά παραμείνει ούδετερος ή, τουλάχιστον, άντικειμενικός· τήν ύπομονή τής άναμονής πρίν από τή λήψη δεσμευτικών άποφάσεων. Τού ήταν άδύνατον νά άποκτησει γνώσεις πάνω σ’ ένα θέμα, χωρίς νά διαμορφώσει μιά προσωπική άντιληψη έπ’ αύτού.

Διότι είχε τόν χαρακτήρα τού μαχητού. Γνώριζε ότι όρισμένα πράγματα είναι φοβερά, όμως ποτέ δέν μπορούσε νά έπιδείξει

δειλία. Γνώριζε ότι όρισμένα πράγματα ήσαν μόνιμα, άρνείτο όμως νά πιστέψει ότι δέν έπιδεχονταν διαφοροποίηση. Ήταν πάντοτε έτοιμος γιά άγώνα. Δέν πίστευε ότι ύπάρχουν μάταιοι άγωνες, μόνο άγωνιστές πού χάνουν τήν έλπιδα. Ήταν πάντοτε πρόθυμος γιά ίδεολογικό άγώνα και δέν τρόμαζε μπροστά στόν πόλεμο. Σεβόταν τόν παράγοντα χρόνο: μόνον έκείνος πού άναλαμβάνει τήν πρωτοβουλία, πού χρησιμοποιεί τό στοιχείο τού αιφνιδιασμού, κατανοεί τόν ρού τής ιστορίας και μπορεί νά τόν προσαρμόσει καταλλήλως. Οι κανόνες τού παχνιδιού πρέπει νά είναι σεβαστοί μόνον έφόσον δέν μπορούν νά τροποποιηθούν. Πίστευε ότι ή άλλαγη είναι σημαντικότερη άπό τή ρουτίνα. Είχε τό θάρρος νά άμφισβητήσει όλες τίς παραδεκτές απόψεις περί ιστορίας, πραγματικότητος και φιλοσοφίας. «“Ολοι οι ειδικοί — συνήθιζε νά λέει — είναι ειδικοί πάνω σέ δτη ήδη έγινε. Δέν ύπάρχουν ειδικοί γιά ότι μέλλει νά γίνει».

‘Ως έκ τούτου δέν φοβόταν τίς συμβατικότητες, ούτε τρόμαζε από έκείνους πού έπιζητούσαν νά τόν συμβουλεύσουν — ‘Εβραίους και μή ‘Εβραίους έξισου. Τήν έπετειο τής 80ής έπετειού τών γενεθλίων του προσεκάλεσα τόν μεγάλο λογοτέχνη S.Y. Agnon, Νόμπελ Λογοτεχνίας, νά μέ συνοδεύσει στό Συνέ Μπόκερ ζουσε τότε ό Μπέν Γκουριόν, γιά νά γιορτάσουμε τό γεγονός. Καθ’ δόδον μού είπε ο Agnon: «Νόμιζα ότι οι ‘Εβραίοι φοβούνται τούς ‘Εθνικούς. Προφανώς, ό Μπέν - Γκουριόν δέν τούς φοβάται». Μετά μιά μικρή διακοπή, πρόσθεσε: «Ούτε τούς ‘Εβραίους φοβάται».

‘Ο Μπέν Γκουριόν είχε τήν τάση νά άμφισβητεί τό πάντα. Διαμόρφωνε τίς δικές του άντιληψεις. ‘Οταν δέ διαμόρφωνε μιάν άντιληψη, δέν ύπηρχε κανείς ίκανός νά τόν μεταπείσει.

‘Ομως, χωρίς τήν ήθική διάσταση τού χαρακτήρα του, θά καταντούσε μιά δραματική προσωπικότητα. Δέν ήταν ήγέτης χάριν τής ήγεσίας, άλλα ό ήγέτης τού έβραϊκού λαού. Πίστευε άκραδαντα πώς ή μέγιστη συνεισφορά τού έβραϊκού λαού στόν κόσμο, έγκειται στό προβάδισμα πού αύτός παρεχώ-

ρησε στήν ήθική, πάνω άπο διδήποτε άλλο στή ζωή του άτόμου και τού θέθους.

Απέρριπτε όλους τούς μέχρι τότε άποδεκτούς όρισμούς του έβραικού λαού και τής έβραικής πίστης. Ο 'Ιουδαισμός, ύποστηριζε, δέν άποτελεῖ θρησκεία άλλα πίστη. Δέν είναι ένα πλαίσιο, άλλα ούσια — τόσο σε έθνικό όσο και σε οικουμενικό έπιπεδο. Σέ έ-

θνικό έπιπεδο, ή ούσια άπαιτει άπο μᾶς νά συνδεθούμε με τή γη, τή γλώσσα και τήν ιστορία: σέ οικουμενικό έπιπεδο, ή ούσια άπαιτει τήν άφοσίωσή μας στόν ένα θεό, τήν άγάπη γιά τόν συνάνθρωπό μας, τήν ίσότητα τών άνθρωπων, τή δικαιοσύνη και τήν άληθεια. Αύτα τά δύο συστατικά στοιχεία είναι άδιαιρετα. Θέτουν τά θεμέλια μιᾶς πολιτισμένης ζωῆς.

Eπί χρόνια ο Μπέν Γκουριόν έτρεφε μιά προκατάληψη κατά τού Κάρολου Ντέ Γκώλ. Ποτέ δέν συμφιλιώθηκε με τήν ύποχώρηση τού γαλλικού στρατού ένωπιον τής εισβολής τού Χίτλερ. Καίτοι έγνωριζε ότι ο Ντέ Γκώλ ήγήθηκε τών Γάλλων πού άντιτάχθηκαν σ' αυτή τήν ύποχώρηση, ποτέ δέν τού συγχώρεσε τήν έντονη άλλαζονεία πού έπεδειξε στίς σχέσεις του με τούς Συμμάχους. "Οταν ο Ντέ Γκώλ έξέδωσε τά άπομνημονεύματά του, προσπάθησα νά πείσω τόν Μπέν Γκουριόν νά γράψει έναν πρόλογο γιά τήν έβραική έκδοση. 'Αρνήθηκε καί άντ' αυτού τήν έγραφα έγώ. Μέ τήν πάροδο τού χρόνου — καί, πιό συγκεκριμένα, μέ τή βελτίωση τής στάσεως τού Ντέ Γκώλ άπεναντι στό 'Ισραήλ — παρατηρείται μιά άξιοσημείωτη μετατόπιση στήν έκτιμηση τού Μπέν Γκουριόν γιά τόν Ντέ Γκώλ. Παρ' όλα αυτά, μέ τρόμο περιμένα τήν πρώτη συνάντηση άναμεσα στούς δύο, τό 1960.

Σύντομα κατέστη σαφές ότι οι φόβοι μου ήταν άβασιμοι μιά καί ό ένας έξεδήλωσε άμεσως έκτιμηση και σεβασμό γιά τόν άλλο. Ο Μπέν Γκουριόν μοῦ είπε άργοτερα ότι ο Ντέ Γκώλ ήταν ένας πνευματικός γίγαντας.

Ο Ντέ Γκώλ μοῦ είπε ότι είδε τόν Μπέν Γκουριόν σάν άληθινό «λεοντάρι μέ μεγαλοπρέπεια λεονταριού».

Μετά τό γεῦμα στά 'Ηλυσια, μιά θαυμάσια μέρα τού καλοκαιριού, καθήσαμε στόν κήπο γιά τό τού. Τριγύρω στό τραπέζι μας ήταν ο Ντέ Γκώλ, ο Μπέν Γκουριόν, ο πρωθυπουργός Μισέλ Ντεμπρέ και έγώ, ύπό τήν ίδιοτητα τού ύφυπουργού 'Αμύνης. Ξαφνικά ο Ντέ Γκώλ στράφηκε στόν Μπέν Γκουριόν και είπε: «Κύριε πρωθυπουργέ, ποιά είναι τά μυστικά, άπόκρυφα δνειρά σας; Πέστε μου. Δέν πρόκειται νά πῶ σε κανέναν. 'Εποφθαλμιάτε τά νερά τού Λιβάνου; τήν έρημο τού Σινάν τά όρη τού Μωάβ; 'Ομολογουμένως ή χώρα σας είναι μικρή...». Ό Μπέν - Γκουριόν έλαφρώς κοκκίνησε. Μετά έναν στιγματίσιο συλλογισμό, άπαντησε: «'Εάν μοῦ θέτατε αύτό τό έρώτημα πρίν 20 ή 30 χρόνια, θά σχεδίαζα τό δνειρό μου πάνω σ' ένα χαρτί σήμερα, θώμας, τό δνειρό μου είναι διαφορετικό. Σήμερα δνειρεύομαι γιά περισσότερους Έβραιους, δχι γιά περισσότερα έφαφη...».

«Περισσότερο τί;», ρώτησε ξαφνιασμένος

Μπέν - Γκουριόν — Ντέ Γκώλ

ό Ντέ Γκώλ. «Περισσότερους Έβραιους; γιατί; από πού θά έλθουν;».

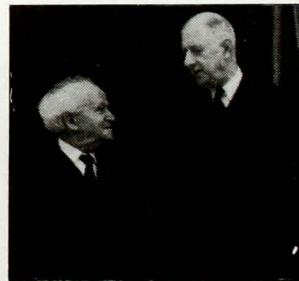
«Η χώρα μας είναι χτισμένη περισσότερο πάνω σε άνθρωπους παρά σε έδάφη», είπε ο Μπέν Γκουριόν. «Οι Έβραιοι θά έλθουν από παντού: από τή Γαλλία, τή Ρωσία, τήν Αμερική, τήν 'Υεμένη».

«Από τή Γαλλία», ρώτησε ο Ντέ Γκώλ. «Θά έλθουν από τή Γαλλία θυσιάζοντας τά πάντα; Άπο τήν Αμερική; Θά θυσιάσουν τίς καντιλλάκια και τίς τηλεοράσεις τους; Άπο τή Ρωσία και θά άπελευθερωθούν από τά δεσμά τής ιδεολογίας; Άπο τήν 'Υεμένη — διατρούν πράγματι τήν έβραικότητά τους;».

Ο Μπέν Γκουριόν συνέχισε άκαθεκτος: «Μάλιστα, θά θυσιάσουν τά πάντα, έκτός από τήν πίστη τους. Η πίστη τους είναι τό διαβατήριό τους. Ο πόθος αυτών γιά τήν πατρίδα τους αποτελεῖ τήν ισχυρότερη δύναμη τής ζωῆς τους».

Ο Ντέ Γκώλ γιά τόν Μπέν Γκουριόν

Αναφορά στά 'Απομνημονεύματα τού στρατηγού

Ο Μπέν Γκουριόν με τόν Ντέ Γκώλ.

«Μεταξύ τών ἄλλων, νά και ο Δαβίδ Μπέν Γκουριόν. Διά μιᾶς αισθάνομαι γι' αυτόν τόν παλαιστή και θαρραλέο μαχητή μιά άκαταμάχητη συμπάθεια. Τό ατομό του συμβολίζει τό 'Ισραήλ, τό όποιο κυβερνά μετά τή μάχη. Παρόλον ότι η Γαλλία δέν έλαβε μέρος στήν ίδρυση αύτού τού κρά-

τους — πού γεννήθηκε από μιά κοινή άποφαση τής Μ. Βρετανίας, τής Αμερικής και τής Σοβιετικής Ένωσεως — ή ίδρυσή του έπιδοκιμάστηκε θερμότατα.

Τό μεγαλείο τής έπιχειρήσεως, πού αποτελεῖ τήν άποκατάσταση τού Έβραικού λαού, ό όποιος διαθέτει τώρα τήν άνεξαρτησία του σέ μια γή πού διακρίνεται από την καταπληκτική ιστορία και πού κατείχε έδω και 19 αιώνες, δέν παραλείπει νά μέ γοητεύει. Ανθρωπιστικά, θεωρώ ίκανοποίηση δτι ό λαός αυτός βρήκε μιά έθνική έστια σάν άνταμοιβή σέ τόσα μαρτύρια, μέ μακρόχρονη άντοχή, πού στό τέλος κατέληξαν στό χειρότερο κι άκατάπαυστο διωγμό τής χιτλερικής Γερμανίας...».

H

μεγαλύτερη άγάπη τοῦ Μπέν Γκουριόν ήταν ἡ ιστορία. «Ένας ἄνθρωπος, εἶπε, μπορεῖ νά κριθεῖ δρθά, μόνο βάσει τῶν πεπραγμένων του». Τά πεπραγμένα τοῦ Μπέν Γκουριόν είναι μοναδικά. «Αν δέν ήταν αὐτός τό κράτος τοῦ Ισραήλ δέν θά ήταν αὐτό πού είναι σήμερα· ίσως, ἀκόμη, ποτέ νά μήν είχε γεννηθεῖ. Συνάθροισε τά διεσπαρμένα τμήματα τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ καί τά μεταμόρφωσε σ' ἐνα ζήνος. Στάθηκε στήν· πρώτη γραμμή τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως γιά τὴν ἄνθιση τῆς ἑρήμου. Ἐπέμενε στὴν ἀναγέννηση τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσας καί δι τό Ισραήλ είναι ὁ χώρος ὃ που ὁ λαός θά ἐπιστρέψει στὴν ἀρχαία γλώσσα του. Διηγύθυνε ἔναν πόλεμο πρὶν κάν ύπάρξει κράτος· καίτοι τά δεδομένα ήταν συντριπτικά κατά τοῦ Ισραήλ, ἐξῆλθε ἀπό τή μάχη νικητής.

Μετέβαλε τὴν εἰκόνα τοῦ ἑβραίου ἀπό ραβίνο, ςμπορο καί περιπλανώμενο, σέ ἐπιστήμονα, ἀγρότη καί στρατιώτη. Ἀποκατέστησε τὴ Βίβλο μέσα στὸ λαό της καί ἐπανέφερε τὸν λαό στὴ Βίβλο.

«Εφυγε ἀπό κοντά μας ίκανοποιημένος; Τό ἀμφιβάλλω. Ἀμφιβάλλω κάν ἐπιζη-

τοῦσε τὴν ίκανοποίηση. Κάποτε τόν συνόδευσα σέ ἓνα σχολεῖο στή Ντιμόνα, στό Νέγκεβ, ὃπου ἔνα δεκάχρονο κοριτσάκι τόν ρώτησε: «Κύριε Μπέν Γκουριόν, ποιά ήταν ἡ μέρα στή ζωή σας πού σᾶς προξένησε τήν μεγαλύτερη ίκανοποίηση;». Τήν κύταξε, σκέφτηκε μιά στιγμή καί εἶπε: «Τί είναι ίκανοποίηση; Δέν μπορούμε νά ίκανοποιηθοῦμε. «Αν είσαι ίκανοποιημένος ἀρχίζεις νά κολακεύσαι, νά τεμπελιάζεις σταματᾶς νά δημιουργεῖς, νά ἀγωνίζεσαι, νά πιστεύεις».

«Οχι. Μᾶς ἄφησε τό 1973 ἀνικανοποίητος. Τό Νέγκεβ, ὃπου ἐτάφη, παραμένει στή μεγαλύτερη ἔκτασή του, ἀδειο. Οι ἑβραῖοι χρειάζονται ἀκόμη χρόνο γιά νά κατανοήσουν τί σημαίνει διπλωματία. Ή ειρήνη ἀκόμη δέν ἐπιτεύχθηκε. Ή πλειοψηφία τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ ζεῖ ἀκόμη στή Διασπορά. Ἀκόμη καί στό Ισραήλ ύπάρχουν ἐνδείξεις αὐτοίκανοποίησης.

«Ομως ἡ μνήμη τοῦ Μπέν Γκουριόν ἐπιζεῖ μέσα μας σάν ὁ ἡγέτης πού ἐπέτυχε τό ἀκατόρθωτο.

(Μετάφραση ἀπό τό The New York Times Magazine, 12.10.1986)

ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟ 1956

